

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Analýza ekonomiky Nizozemska ve srovnání s Českou republikou

Bc. Martin Semorád

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Martin Semorád

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Analýza ekonomiky Nizozemska ve srovnání s ČR

Název anglicky

Analysis of the Netherlands economy in comparison with the economy of the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem této diplomové práce je srovnat ekonomický vývoj dvou vybraných zemí – Nizozemska a České republiky. V práci budou vytyčeny základní makroekonomické ukazatele, které ovlivňují ekonomické situace v daných zemích a jejich vývoj v letech 2000 až 2019. Vedlejším cílem této práce je vytvoření prognóz vývoje těchto základních makroekonomických ukazatelů do budoucna.

Metodika

Diplomová práce bude pomocí deskriptivní metody popisovat vývoj základních makroekonomických ukazatelů a ekonomik Nizozemska a České republiky. Mezi hlavní zkoumané makroekonomické ukazatele patří hrubý domácí produkt, míra inflace, index spotřebitelských cen, vývoj a míra nezaměstnanosti, státní dluh, úroková míra a export/import. Tato práce se u jednotlivých ekonomických ukazatelů bude zaměřovat na jejich vývoj a možné dopady na celkovou ekonomickou situaci v dané zemi, a to za pomoci statistických zdrojů mezinárodních organizací jako OECD, Eurostat či Český statistický úřad. Poté za pomoci metody komparace budou výsledky analýz jednotlivých zemí mezi sebou porovnány. Na konci práce budou také uvedeny prognózy vývoje vybraných makroekonomických ukazatelů, které budou vytvořeny za pomoci časových řad.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Česká republika, Nizozemsko, hrubý domácí produkt, inflace, Euro, státní dluh, nezaměstnanost

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J. – SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5.

BRČÁK, J. – SEKERKA, B. – STARÁ, D. *Makroekonomie – teorie a praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-278-6.

JUREČKA, V. *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0251-8.

MANKIW, N G. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-891-1.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 11. 12. 2020

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 1. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza ekonomiky Nizozemska ve srovnání s Českou republikou" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3.2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Romanu Svobodovi, Ph.D. za skvělé vedení při psaní mé diplomové práce, které tkvělo v jeho cenných radách a nadhledu, kterých si velmi vážím. Dále bych chtěl poděkovat své rodině a přátelům, kteří mě při studiu vždy podporovali a stáli mi po boku.

Analýza ekonomiky Nizozemska ve srovnání s Českou republikou

Abstrakt

Hlavním cílem této diplomové práce je zkoumání vývoje ekonomik České republiky a Nizozemska za pomoci vybraných makroekonomických ukazatelů. Vývoj těchto ukazatelů je sledován v letech 2000 až 2019. Vývoj těchto ukazatelů obou zemí je následně porovnán. Vedlejším cílem práce je nastínění možného vývoje těchto ukazatelů v následujících obdobích.

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V teoretické části je obsažena literární rešerše hlavního tématu, která slouží k vysvětlení a nadefinování jednotlivých zvolených makroekonomických ukazatelů.

V praktické části se práce zabývá vývojem jednotlivých zvolených makroekonomických ukazatelů ve sledovaném období let 2000 až 2019. Mezi vybrané ukazatele patří hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, úroková míra, státní dluh a platební bilance. Vývoj jednotlivých ukazatelů České republiky a Nizozemska bude porovnán. Toto porovnání se provádí mezi oběma zeměmi, ale práce také nastiňuje postavení vývoje jednotlivých ukazatelů zvolených zemí v porovnání s vybranými zeměmi a průměry Evropské unie. Na základě časových řad sledovaných ukazatelů je posléze vytvořena predikce pro vývoj jednotlivých vybraných ukazatelů pro nadcházející období.

Klíčová slova: Česká republika, Nizozemsko, ekonomická analýza, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, úroková míra, státní dluh, platební bilance

Analysis of the Netherlands economy in comparison with the economy of Czech Republic

Abstract

The aim of master thesis at hand is to evaluate development of economics of Czech Republic and Netherlands by analysing chosen macroeconomic indicators. The analysis of development of those indicators is applied for years 2000 to 2019. Development of those indicators is then compared to each other. Side aim of this thesis is to outline possible future development in following years.

Thesis is divided into two main parts, theoretical part and practical part. Theoretical part consists of literary research and of main topic that describes and defines individual examined indicators.

Practical part consists of development of each selected indicators during reference period of years 2000 to 2019. Selected indicators for examination are gross domestic product, inflation, unemployment, interest rate, state debt and balance of trade. Development of those indicators of Czech Republic and Netherlands are then compared. On top of comparison of selected countries thesis provides comparison that is applied to selected countries of European union as well as to European union selected averages. Thesis also provides prognosis that was created based on time series that might outline possible future development of selected indicators in following years.

Keywords: Czech Republic, Netherlands, economic analysis, gross domestic product, inflation, unemployment, interest rate, state debt, balance of trade

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska	15
3.1 Hrubý domácí produkt	15
3.1.1 Nominální a reálný produkt	16
3.1.2 Výpočet hrubého domácího produktu.....	17
3.2 Inflace.....	20
3.2.1 Měření inflace	21
3.2.2 Příčiny a typy inflace	25
3.2.3 Inflace poptávková a nákladová	27
3.2.4 Důsledky inflace	29
3.3 Trh práce a nezaměstnanost	30
3.3.1 Definice nezaměstnanosti	32
3.3.2 Měření nezaměstnanosti	32
3.3.3 Přirozená míra nezaměstnanosti	33
3.3.4 Druhy nezaměstnanosti.....	34
3.3.5 Dopady nezaměstnanosti	36
3.4 Úroková míra	37
3.4.1 Kapitál a investice.....	37
3.4.2 Úrok a úroková míra	38
3.4.3 Nominální a reálná úroková míra	39
3.5 Státní dluh	40
3.5.1 Veřejný dluh	40
3.5.2 Státní dluh	41
3.5.3 Vládní dluh	43
3.6 Platební bilance	43
3.6.1 Horizontální členění platební bilance	44
3.6.2 Vertikální členění platební bilance	45
3.6.3 Investiční pozice a zahraniční zadluženost.....	46
4 Praktická část	47
4.1 Charakteristika vybraných zemí.....	47
4.1.1 Nizozemsko	47
4.1.2 Česká republika.....	48

4.2	Zhodnocení vývoje základních makroekonomických ukazatelů	50
4.2.1	Hrubý domácí produkt (HDP)	51
4.2.2	Inflace	59
4.2.3	Nezaměstnanost	67
4.2.4	Úroková míra	73
4.2.5	Státní dluh	77
4.2.6	Platební bilance	83
4.3	Prognózy	89
4.3.1	Prognóza hrubého domácího produktu v České republice a Nizozemsku	90
4.3.2	Prognóza míry inflace v České republice a Nizozemsku	91
4.3.3	Prognóza míry nezaměstnanosti České republiky a Nizozemska.....	93
4.3.4	Prognóza úrokové míry České republiky a Nizozemska	95
4.3.5	Prognóza státního dluhu České republiky a Nizozemska.....	96
4.3.6	Prognóza salda platební bilance České republiky a Nizozemska	99
5	Výsledky a diskuse	101
5.1	Ukazatel hrubého domácího produktu a jeho prognóza.....	101
5.2	Ukazatel inflace a jeho prognóza	101
5.3	Ukazatel nezaměstnanosti a jeho prognóza.....	102
5.4	Ukazatel úrokové míry a jeho prognóza	103
5.5	Ukazatel státního dluhu a jeho prognóza	103
5.6	Ukazatel platební bilance a jeho prognóza.....	104
6	Závěr.....	106
7	Seznam použitých zdrojů	108
8	Přílohy	117

Seznam obrázků

Obrázek 1: Rovnováha na trhu práce	31
---	-----------

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj HDP České republiky v letech 2000-2019 (v mil. Kč).....	52
Graf č. 2: Vývoj celkové produkce a mezispotřeby ČR v letech 2000-2019 (v mil. Kč)...	54
Graf č. 3: Vývoj HDP v Nizozemsku v letech 2000-2019 v běžných cenách (v mil. eur).	55
Graf č. 4: Roční změna HDP v Nizozemsku v letech 2000-2019 v %	55
Graf č. 5: HDP na obyvatele České republiky, Nizozemska a průměru Evropské unie v letech 2008-2019 vyjádřen ve standardu kupní síly (PPS).....	59
Graf č. 6: Míra inflace v České republice v letech 2000-2019 v %.....	62
Graf č. 7: Míra inflace Nizozemska v letech 2000-2019 v %	64
Graf č. 8: Míra inflace České republiky a Nizozemska v letech 2000-2019 v %.....	65
Graf č. 9: Míra ekonomické aktivity v České republice v letech 2000-2019 v %.....	68
Graf č. 10: Obecná míra nezaměstnanosti v České republice v letech 2000-2019 v %	68
Graf č. 11: Obecná míra nezaměstnanosti Nizozemska v letech 2000-2019 v %	69
Graf č. 12: Obecná míra nezaměstnanosti České republiky a Nizozemska v letech 2000-2019 v %	71
Graf č. 13: Diskontní sazby v České republice v letech 2000-2019 v % (vždy k 31.12. daného roku)	74
Graf č. 14: Vývoj úrokové míry v Nizozemsku v letech 2000-2019 v %	75
Graf č. 15: Vývoj státního dluhu v České republice v letech 2000-2019 v mld. Kč.....	78
Graf č. 16: Podíl státního dluhu na HDP v České republice v letech 2000-2019 v %	79
Graf č. 17: Podíl státního dluhu na HDP v Nizozemsku v letech 2000-2019 v %	80
Graf č. 18: Podíl státního dluhu na HDP České republiky a Nizozemska v letech 2000-2019 v %	81
Graf č. 19: Vývoj dovozu a vývozu České republiky v letech 2000-2019 v mld. Kč.....	84
Graf č. 20: Vývoj dovozu a vývozu Nizozemska v letech 2002-2019 v mld. eur.....	86
Graf č. 21: Prognóza vývoje HDP České republiky v letech 2020-2022 v mld. Kč	90
Graf č. 22: Prognóza vývoje HDP Nizozemska v letech 2020-2022 v mld. eur	91
Graf č. 23: Prognóza vývoje míry inflace v České republice v letech 2020-2022 v %	91
Graf č. 24: Prognóza vývoje míry inflace v Nizozemsku v letech 2020-2022 v %.....	92
Graf č. 25: Prognóza vývoje míry nezaměstnanosti České republiky v letech 2020-2022 v %	93
Graf č. 26: Prognóza míry nezaměstnanosti Nizozemska v letech 2020-2022 v %	94
Graf č. 27: Prognóza úrokové míry České republiky v letech 2020-2022 v %	95
Graf č. 28: Prognóza úrokové míry Nizozemska v letech 2020-2022 v %	96
Graf č. 29: Prognóza podílu státního dluhu na HDP v České republice v letech 2020-2022 v %	97
Graf č. 30: Prognóza podílu státního dluhu na HDP Nizozemska v letech 2020-2022 v %	98
Graf č. 31: Prognóza salda platební bilance České republiky v letech 2020-2022 v mld. Kč	99
Graf č. 32: Prognóza salda platební bilance Nizozemska v letech 2020-2022 v mld. eur	100

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Tabulka vertikálního členění základních operací platební bilance.....	45
Tabulka č. 2: Vývoj čisté pozice České republiky vůči rozpočtu EU v letech 2004-2010 (v mil. eur) – Platby z rozpočtu EU	50
Tabulka č. 3: Vývoj čisté pozice České republiky vůči rozpočtu EU v letech 2004-2010 (v mil. eur) - Platby do rozpočtu EU a čistá pozice	50
Tabulka č. 4: Roční změny HDP v ČR v letech 2000-2019.....	53
Tabulka č. 5: Roční hodnota HDP České republiky, Nizozemska a EU 28 v tržních cenách v letech 2011-2019 v mil. eur	56
Tabulka č. 6: Poměr HDP České republiky a Nizozemska na celkovém objemu HDP Evropské unie v letech 2011-2019 v %	57
Tabulka č. 7: Meziroční změny HDP České republiky, Nizozemska a EU 28 v letech 2009-2019 v %	58
Tabulka č. 8: Index spotřebitelských cen (bazický index) v České republice v letech 2000-2019	61
Tabulka č. 9: Index spotřebitelských cen (bazický index) v Nizozemsku v letech 2000-2019	62
Tabulka č. 10: Míra inflace v České republice, Nizozemsku a Evropské unii v letech 2009-2019 v %	66
Tabulka č. 11: Míra nezaměstnanosti vybraných zemí a Evropské unie v letech 2008-2019 v %	72
Tabulka č. 12: Úroková míra České republiky, Nizozemska, EU19 a Řecka v letech 2000-2019 v %	76
Tabulka č. 13: Porovnání podílu státního dluhu na HDP České republiky a Nizozemska s vybranými zeměmi Evropské unie v letech 2010-2019 v %	82
Tabulka č. 14: Vývoj dovozu, vývozu a platebního salda v České republice v letech 2000-2019 v mld. Kč.....	84
Tabulka č. 15: Vývoj dovozu, vývozu a platebního salda v Nizozemsku v letech 2002-2019 v mld. eur	85
Tabulka č. 16: Meziroční změny dovozu a vývozu České republiky a Nizozemska v letech 2002-2019 v %	87
Tabulka č. 17: Meziroční změny salda platební bilance České republiky a Nizozemska v letech 2002-2019 v %	88

Seznam použitých zkratek

CBS	Het centraal bureau voor de statistiek
CPI	Index spotřebitelských cen
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
IPD	Implicitní cenový deflátor
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NX	Čistý export
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PPS	Standard kupní síly

1 Úvod

Evropská Unie je ve světě stále velmi diskutovaným tématem, který v lidech probouzí rozporuplné emoce a často je dělí na dva tábory. Stejně tak je tomu i v rámci České republiky. Členství České republiky v Evropské unii se mezi jejími obyvateli přijalo vesměs kladně, avšak názory, které jsou proti samotnému členství vyhraněny, byly vždy přítomné a nikdy neutichly. Vstup do Evropské unie znamenal pro Českou republiku zásadní změny v jejím chodu, které měly znatelný dopad na běžný život občanů. Zda byl dopad těchto změn pozitivní či negativní, zůstává otázkou. Tato práce by mohla pomoci některé faktory této otázky zodpovědět, jelikož se zabývá komplexním tématem analýzy ekonomiky, což by se dalo považovat za výsledek změn, které se zde udály.

Vzhledem k tomu, že analýza ekonomiky je tématem rozsáhlým, práce se zabývá jen dvěma ekonomikami, a to ekonomikou České republiky a ekonomikou Nizozemska. Tyto dvě ekonomiky budou mezi sebou porovnány na základě vybraných makroekonomických ukazatelů. Každá z těchto dvou zemí má velmi odlišnou historii, tradice, politiku, sociální systém a celkové ekonomické postavení ve světě. Nizozemsko, na rozdíl od České republiky, stálo za vznikem Evropské unie a je jejím zakládajícím členem. Tento fakt je jedním z důvodů, proč se práce zabývá porovnáním právě těchto dvou zemí. Česká republika se stala členem Evropské unie až v roce 2004.

Česká republika hraje velmi důležitou roli v ekonomice středoevropského sektoru a svou polohou plní úlohu tzv. tranzitní země. Tato pozice ji řadí mezi země, přes které proudí velké množství zboží. Česká republika je také velmi přitažlivou zemí pro zahraniční investory, jelikož disponuje velmi otevřenou ekonomikou a vlídnými podmínkami pro vstup na trh. Díky své historii, která je spjatá se socialismem, však nemá tak vysokou ekonomickou úroveň jako Nizozemsko. I přes tento fakt je nutné poznamenat, že v porovnání s jinými zeměmi bývalého Sovětského svazu si ekonomika České republiky vede relativně dobře. Nizozemsko, které nebylo socialismem poznamenáno, nemělo díky politickému režimu v zemi přerušeny přirozený ekonomický vývoj, stejně jako většina zemí západní Evropy, díky čemuž se může těšit velmi vyspělou ekonomickou činností a sociálním systémem. Hlavním cílem této práce je tedy srovnání ekonomické situace v Nizozemsku a České republice na základě zvolených makroekonomických ukazatelů, u kterých se zkoumá vývoj v letech 2000 až 2019.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je za pomoci vlastní analýzy porovnat ekonomickou situaci České republiky a Nizozemska, a to s pomocí zkoumání vybraných makroekonomických ukazatelů. Vzhledem k velmi odlišné velikosti jednotlivých ekonomik se jejich porovnání bude tvořit na základě jejich výkonnosti, nikoliv na základě jejich velikostí či objemu. Práce se zabývá vývojem a hodnotami vybraných makroekonomických ukazatelů v letech 2000 až 2019, které poté mezi sebou porovnává. Vedlejšími cíli této práce jsou zkoumání vývoje zvolených agregátních ukazatelů ve sledovaném období a nastínění budoucího vývoje těchto ukazatelů za pomoci prognóz.

2.2 Metodika

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí – části teoretické a části praktické. V teoretické části práce se vysvětlují zvolené agregátní ukazatele za pomoci literární rešerše. Tato rešerše slouží k vysvětlení zvolených makroekonomických ukazatelů, které je potřebné pro pochopení daného tématu, které je poté využíváno v praktické části práce. V části praktické se zkoumá vývoj zvolených makroekonomických ukazatelů v letech 2000 až 2019, a to za pomoci deskriptivní metody. Mezi vybrané makroekonomické ukazatele patří: hrubý domácí produkt, inflace, index spotřebitelských cen, nezaměstnanost, státní dluh, úroková míra a platební bilance. Výsledky výzkumu těchto ukazatelů jsou poté zasazeny do časového rámce a mezi sebou jsou vzájemně porovnávány pomocí metody komparace. Zdrojem dat pro praktickou část práce budou statistické údaje z Českého statistického úřadu, z Eurostatu, z Het centraal bureau voor de statistiek (CBS) či data z mezinárodních organizací, kterou je například OECD. V závěru praktické části se práce zabývá prognózami, které jsou vytvořeny za pomoci časových řad za využití software Gretl, jenž slouží k nastínění možného vývoje jednotlivých veličin pro následující tři roky.

3 Teoretická východiska

Tato část diplomové práce se zabývá tvorbou literární rešerše, která je postavena především na vysvětlení vybraných makroekonomických veličin, které jsou potřebné ke srovnání ekonomik České republiky a Nizozemska. Těmito veličinami se klasicky měří výkonnost jednotlivých ekonomik. Mezi tyto makroekonomické ukazatele patří hrubý domácí produkt, inflace, index spotřebitelských cen, nezaměstnanost, úroková míra, státní dluh a export/import.

3.1 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt je považován za jeden ze základních makroekonomických ukazatelů, s jehož pomocí se dá měřit rozsah hospodářské činnosti jednotlivých zemí. Hrubý domácí produkt se dá charakterizovat více způsoby.

Jednou z definic může být například „*Hrubý domácí produkt měří objem finální produkce, který byl vytvořen za určité období výrobními faktory, které působí na území státu*“ (Brčák et al., 2010) nebo také „*Hrubý domácí produkt je součtem peněžních hodnot finálních (konečných) výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory alokovanými (umístěnými) v dané zemi (bez ohledu na to, kdo tyto faktory vlastní*“ (Jurečka, 2017).

Hrubý domácí produkt je tedy výsledkem fungování určité ekonomiky v určitém období. Výstupy určitých ekonomik nabývají různých podob – výrobky, služby aj. Tyto výstupy jsou v rámci měření ekonomik potřeba vyjádřit. Vzhledem k tomu, že jednotlivé výstupy nelze vyjadřovat ve fyzických jednotkách, je třeba je vyjadřovat za pomoci peněz.

Důležitou otázkou, která je se samotným měřením hrubého domácího produktu velmi úzce spjata, je, co do daných výstupů zahrnout a co nikoliv. Je tedy potřeba určit, zda se do výpočtu měření budou zahrnovat veškeré výrobky a služby nebo jen nějaká jejich část. Nezbytné je však to, aby se jednotlivé výrobky a služby do měření za určité období započítaly právě jednou. Z tohoto důvodu se rozlišují produkty na dvě hlavní kategorie. Pod tímto rozdělením se myslí rozdělení na **finální produkt** a **meziprodukt**. Finální produkty představují takové produkty, které byly prodávány konečnému spotřebiteli. Pod pojmem meziprodukty figurují takové statky, které byly v daném období vyprodukovány, ale zároveň byly ve stejném období spotřebovány za účelem další výroby. Pod meziprodukty by se daly

zařadit například polotovary, materiál, energie, suroviny aj. Meziprodukt se do konkrétních výstupů hrubého domácího produktu nezapočítává a hrubý domácí produkt tedy pracuje jen s finálními produkty. Vzhledem k rozdílným velikostem jednotlivých ekonomik je v rámci jejich porovnávání dobré pracovat s relativním ukazatelem HDP na obyvatele, kterým nám pomůže absolutní velikosti jednotlivých ekonomik upravit pro měření s lepší výpovědní hodnotou. K měření výkonosti ekonomik se také používá ukazatel tempa růstu HDP, které nám říká, o kolik procent se změnil hrubý domácí produkt oproti minulému období (Brčák et al., 2014).

3.1.1 Nominální a reálný produkt

Hrubý domácí produkt by se dal vyjádřit i jako celkové množství produktů, které se vynásobí s jejich cenou. Problémem v tomto případě však je fakt, že ceny nejsou fixním faktorem, nýbrž faktorem, který se v čase mění, a to by mohlo zkreslovat výsledky měření. K zamezení takového zkreslování se dosahuje za pomoci rozlišování mezi růstem produkce jednotlivých služeb a výrobků a mezi změnou jejich cen. Pomocí těchto dvou pozorování nám vzniká rozlišení, které rozděluje hrubý domácí produkt na nominální a reálný (Jurečka, 2017).

Nominální hrubý domácí produkt se počítá v cenách, které na trhu působí v období, za které se hrubý domácí produkt počítá. Takovýmto cenám se říká ceny běžné. Za předpokladu, že cena v následujícím období vzroste oproti minulým obdobím a produkce dané ekonomiky v následujícím období zůstane stejná, výpočet hrubého domácího produktu by se také zvýšil v odpovídajícím poměru. To by snížilo vypovídající schopnost měření a defacto by nedovolovalo vytvořit relevantní podklady ke srovnávání ekonomických výsledků v různých časových obdobích (Jurečka, 2017).

Reálný hrubý domácí produkt je počítán ve stálých cenách, tedy v cenách, jenž odpovídají cenám stálého (základního) roku, který je předem určen. Tímto krokem lze dosáhnout informace, která vyjadřuje, jaké množství statků a služeb bylo v ekonomice za dané období reálně vyrobeno a tím se také vyloučí změny v tržních cenách v jednotlivých sledovaných obdobích. Velikost reálného produktu se tedy mění jen v závislosti na objemu a struktuře jednotlivých vyrobených statků a služeb. Tento výstup nám již umožňuje porovnávat ekonomické výsledky jednotlivých období v čase. Nominální a reálný hrubý domácí produkt v daném roce nám poté umožňuje zjistit tzv. implicitní cenový deflátor

HDP. Cenový deflátor HDP je jedním z cenových indexů, který slouží k výpočtu změny cenové hladiny v ekonomice. Výpočet cenového deflátoru je uveden ve vzorci č. 3.1 (Brčák et.al., 2014).

$$\text{Cenový deflátor HDP} = \text{nominální HDP} / \text{reálný HDP} \quad 3.1$$

Jedná se tedy o podíl nominální hodnoty hrubého domácího produktu a reálného hrubého domácího produktu (Brčák et.al., 2014).

3.1.2 Výpočet hrubého domácího produktu

Hrubý domácí produkt se dá vypočítat vícero metodami. Mezi tři základní výpočetní metody se řadí: výdajová metoda, důchodová (příjmová) metoda a produkční (výrobní metoda).

3.1.2.1 Výdajová metoda

Při výpočtu hrubého domácího produktu výdajovou metodou se vychází ze součtu konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu a dovozu služeb a výrobků. Skutečná konečná spotřeba je odvozena prostřednictvím přirozených sociálních transferů od výdajů na konečnou spotřebu domácností, vlády a neziskových organizací. Tvorba hrubého kapitálu je rozdělena na tvorbu hrubého fixního kapitálu, změnu zásob a čisté pořízení cenností (Beránek, 2016).

$$\text{HDP} = \text{výdaje na konečnou spotřebu} + \text{tvorba hrubého kapitálu (hrubý fixní kapitál, změna zásob, čisté (přírůstky minus úbytky) pořízení činností} + \text{vývoz výrobků a služeb} - \text{dovoz výrobků a služeb} \quad 3.2$$

Při použití výdajové metody se hrubý domácí produkt měří nepřímou. Měří se tak, že se sečtou výdaje, které byly vynaloženy k nakoupení produktu. Ze součtu těchto sum poté usuzujeme o jeho velikosti. Sečtením výdajů domácností, podniků, vládních organizací a zahraničních subjektů na nákup výrobků a služeb, které se vyprodukovaly na daném území dané země v daném období získáme údaj, který nám poskytuje informace o hodnotě celkového produktu ekonomiky.

Jednotlivé složky celkových výdajů se vyjadřují následující formulí č. 3.3:

$$\text{Hrubý domácí produkt} = C + I + G + NX \quad 3.3$$

kde C = spotřeba domácností; I = hrubé soukromé investice; G = vládní výdaje na nákup výrobků a služeb; NX = je čistý export (rozdíl mezi vývozem X a importem M) (Jurečka, 2017).

Jednotlivé složky výdajové metody zahrnují (Vlček, 2009):

- **Spotřební výdaje (C):** Jedná se o předměty dlouhodobé spotřeby (více než jeden rok, např. automobily), které nakupují domácnosti, předměty krátkodobé spotřeby (spotřebovány do jednoho roku, např. potraviny) a služby. Jedná se až o dvě třetiny HDP.
- **Investiční výdaje (I):** Pod tímto termínem se rozumí investice soukromé, tzn. investice soukromých podniků. Tyto investice mají dvojitou podobu
 - **fixní investice** – jedná se o nákup nových strojů, budov, zařízení (tzv. kapitálové statky)
 - **investice v podobě zásob** – pod tímto pojmem se rozumí změny stavu zásob surovin, rozpracovaných výrobků a hotové produkce
- **Výdaje vlády na nákup výrobků a služeb (G):** Jedná se o výdaje státu na nákup finální produkce soukromého sektoru ve formě zboží a služeb. Jedná se například o nákup zbraní pro armádu, zařízení pro státní školy, budovy pro státní instituce, služby lékařů atp.
- **Čistý export (NX):** Výpočet hrubého domácího produktu výdajovou metodou by nebyl úplný, pokud bychom do jeho výpočtu nezahrnuli výdaje zahraničních subjektů – občanů, firem či vlád. Stejně tak je nutné si uvědomit, že výdaje našich občanů, firem a vlády směřovaly na nákup zahraničních služeb a zboží. Proto se ve výpočtu č. 3.4 vychází z odečtu hodnoty dovezených služeb a výrobků (tzn. hodnotu importu) a hodnoty vyvezených služeb a výrobků (tzn. hodnotu exportu), který nám poskytne hodnotu čistého vlivu zahraničně ekonomického prostředí na hrubý domácí produkt dané země.

$$NX = X - M$$

3.4

kde X značí hodnotu exportu/vývozu a M značí hodnotu importu/dovozu.

3.1.2.2 Důchodová (příjmová) metoda

Oproti výdajové metodě, která při výpočtu hrubého domácího produktu vycházela z výdajů se u použití důchodové metody vychází z důchodů (příjmů) ekonomických subjektů, které jim plynou za poskytování služeb výrobních faktorů, jež tyto subjekty vlastní a které jsou nezbytné k produkci výrobků a služeb. Tyto důchody se označují jako prvotní. Druhotné důchody jsou výsledkem přerozdělování (redistribuce), a to buď za pomoci systému sociálního zabezpečení či státním rozpočtem. Jedná se tedy o součet důchodů jednotlivých subjektů ekonomiky. Ve své podstatě se jedná o metodu nákladovou neboli součet toků nákladů, které musejí firmy vynaložit (Jurečka, 2017).

$$\begin{aligned} \text{Hrubý domácí produkt} = & \text{mzdy a platy (včetně ostatních náhrad} \\ & \text{zaměstnancům) + zisky firem + renty + čisté úroky + amortizace + nepřímé} \quad 3.5 \\ & \text{daně – dotace (subvence)} \end{aligned}$$

Subvence neboli dotace představují transferový příjem, který je potřeba z hrubého domácího produktu vyloučit, protože tento příjem neodráží hodnotu vyprodukovaných statků a služeb. Tento příjem nebyl příjemcem nijak kompenzován v podobě produkce. Dále se v definici musí počítat s amortizací (znehodnocování kapitálu). V případě jejího nezahrnutí bychom vyměřili hodnotu čistého domácího produktu. V metodice statistického úřadu je výpočet hrubého domácího produktu důchodovou metodou uváděn následovně (Brčák et al., 2014):

$$\begin{aligned} \text{Hrubý domácí produkt} = & \text{náhrady zaměstnancům + daně z výroby a} \\ & \text{z dovozu – dotace + čistý provozní přebytek + čistý smíšený důchod +} \quad 3.6 \\ & \text{spotřeba fixního kapitálu} \end{aligned}$$

Čistý provozní přebytek představuje zejména zisky podnikatelských subjektů, úroky a jiné důchody z vlastnictví kapitálu. Smíšený důchod drobných podnikatelů, který je souhrnem důchodu z podnikání (zisku) a důchodů z jejich pracovních činností (Brčák et al., 2010).

3.1.2.3 Produkční (výrobní) metoda

Produkční metoda výpočtu hrubého domácího produktu spočívá v součtu hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů či odvětví a čistých daní na produkty, které však nejsou zohledněny dle sektorů či odvětví. Jedná se také o vyrovnávací položku účtu výroby za národní hospodářství celkem, kde se na straně zdrojů zachycuje produkce a na straně užití mezispotřeba (Brčák et al., 2010).

K pochopení této metody je zapotřebí si přiblížit pojem **přidaná hodnota**. Jurečka definuje přidanou hodnotu následovně: „*Přidaná hodnota je hodnota, kterou jednotliví výrobci postupně v průběhu výrobního procesu přidávají svým úsilím k hodnotě nakupovaných surovin, polotovarů a služeb.*“. Do této hodnoty se započítávají hodnoty přidané všemi články výrobního řetězce do chvíle, kdy se finální produkt dostane ke spotřebiteli. Přidaná hodnota se v praxi zjišťuje tak, že se od příjmu z prodeje daného produktu odečtou náklady na zakoupení vstupů (materiálu, surovin atd.), které jsou k výrobě tohoto produktu nezbytné (Jurečka, 2017).

Hrubá přidaná hodnota je rozdílem mezi produkcí a mezispotřebou. Protože produkci oceňujeme v základních cenách a užití v cenách kupních, je strana zdrojů za národní hospodářství ještě doplněna o daně a snížena o subvence na výrobky (Brčák et al., 2010).

$$\text{Hrubý domácí produkt} = \text{hodnota produkce} - \text{mezispotřeba} + \text{daně} \quad 3.7$$
$$\text{z produktů} - \text{subvence na produkty}$$

3.2 Inlace

Inlace je jedním z hlavních makroekonomických ukazatelů. Dle Holmana je inflace definována následovně: „*Inlace je růst cen neboli zmenšování kupní síly peněz.*“ K tomu autor dodává, že je třeba mít na paměti fakt, že inflace je zmenšování kupní síly peněz, nikoliv však kupní síly lidí. Inflace snižuje množství služeb a zboží, které si můžeme pořídit za peněžní jednotku (v České republice se peněžní jednotkou myslí české koruny). Je však důležité si uvědomit fakt, že i když inflace zmenšuje kupní sílu peněz, a tedy i peněžních jednotek, tak nezmenšuje množství zboží a služeb, které si můžeme koupit za náš důchod. Vzhledem k inflačnímu zvyšování cen, se zvyšují všechny ceny, tedy nejen že se zvýší cena zboží a služeb, ale v důsledku inflace se zvyšují také mzdy, nájemné, úroky či ceny ostatních

výrobních faktorů. Další definicí inflace může být dle Holmana i následující výrok: „*Inflace je zmenšování délky metru, který používáme k měření ekonomických veličin*“. Samotné ekonomické veličiny a ukazatele se reálně inflací nemění, avšak jak již bylo zmíněno, inflace mění kupní sílu peněžní jednotky, které nám slouží k měření a určování výkonosti ostatních ekonomických veličin (Holman, 2016).

Inflace je velmi užívaný a sledovaný ukazatel, kterému je věnována velká pozornost. O tento ukazatel se neuchází jen ekonomické instituce, ale také tisk, přes který tento jev doléhá až na občany jednotlivých zemí. Obecně je inflace vnímána především jako jev negativní, který má špatný dopad na kvalitu života lidí. Ekonomická obec zastává podobný názor, avšak najdou se i takové názory, které tvrdí, že inflace, která je mírná a která je pod kontrolou hospodářskopolitických institucí, není pro ekonomiku škodlivá. Inflace je brána jako projev ekonomické nerovnováhy, jejímž znakem je růst cenové hladiny a vyvolávání znehodnocení peněz ve vztahu k míře inflace, tedy k míře znehodnocování peněz (Brčák et al., 2014).

K pojmu inflace se váže také pojem **deflace**. Deflace je taková situace v ekonomice, kdy dochází k poklesu cenové hladiny, což má za následek zvyšování kupní síly peněz. Deflace je tedy opakem inflace. K tomuto jevu však neodchází příliš často. Jedná se v podstatě o reálné zdražení všech budoucích závazků, což znamená, že je nevýhodná pro ty, kteří splácejí dluhy, vyplácejí mzdy, hradí předem domluvené nájemné apod. Deflace se především vyskytuje v období ekonomického útlumu, který doprovází firemní bankroty, neschopnost firem dostát svým finančním závazkům, navýšení konkurence či zvyšující se nezaměstnanost. Dalším pojmem k seznámení je pojem **stagflace**. Stagflace popisuje situaci v ekonomice, kdy ekonomika stagnuje, její reálný produkt se nemění, avšak cenová hladina roste (Jurečka, 2017).

3.2.1 Měření inflace

Při měření ceny statků není takovým problémem měřit vývoj ceny jednotlivého statku. U jednotlivých měření má pozorovatel na výběr několik možností z měřících metod – dá se měřit v korunách, v násobcích, v procentech či pomocí indexů. Výzva u měření inflace však spočívá v souhrnném měření vývoje cen u velkého počtu statků, kde se navíc ceny jednotlivých statků mění jinou rychlostí či jiným směrem. Samotné informace ohledně

cenových hladin jsou informacemi velmi citlivými a sledovanými a považují se za jedny z nejdůležitějších informací ekonomického života (Jurečka, 2017).

Na inflaci se tedy můžeme dívat jako na růst cenové hladiny či spotřebitelských cen, nebo jako na pokles kupní síly peněz. Oba tyto pohledy vedou vždy ke stejným výsledkům. V praxi by to mohlo vypadat tak, že když se cenová hladina zdvojnásobí, tak se kupní síla peněz sníží o polovinu (neboli o 50 %). Pro měření inflace se nejčastěji používají cenové indexy (Holman, 2016).

3.2.1.1 Index spotřebitelských cen

Index spotřebitelských cen neboli **Consumer Price Index (CPI)**, odráží změnu cen výrobků a služeb, které nakupují jednotlivé domácnosti. Měření tohoto indexu se provádí na základě spotřebního koše, který se sleduje a porovnává ve dvou obdobích – v běžném období a v určeném základním období. Spotřební koš je souborem výrobků a služeb, které spotřebovávají typické domácnosti a který se občas aktualizuje. Koš je sestavován tak, aby odpovídal a odrážel nákupní zvyklosti domácností dané země. Český statistický úřad člení produkty a služby do dvanácti skupin, kde každá skupina má jinou váhu, která se uděluje na základě velikosti této skupiny ve spotřebních výdajích obyvatel (domácností). Mezi příklady těchto skupin se řadí „Zdraví“, „Bydlení, voda, energie, paliva“, „Doprava“ aj. (Brčák et al., 2014). Výpočet indexu spotřebitelských cen není pro statistické úřady lehkou záležitostí. Mezi hlavní úkony, které statistické úřady při výpočtu indexu spotřebitelských cen musí vykonat patří určení spotřebního koše, nalezení cen, náklady na pořízení spotřebního koše, výběr základního období a výpočet indexu a výpočet míry inflace (Mankiw, 1999). Hodnota indexu spotřebitelských cen, se vypočítá tak, že se náklady, které domácnost musí vynaložit ke koupi zvoleného spotřebního koše v běžném (daném) roce porovnávají s náklady na nákup totožného spotřebního koše v roce základním – výchozím (Jurečka, 2017).

$$\text{CPI} = \frac{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách běžného roku}}{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách základního období}} \quad 3.8$$

Z hodnot cenových indexů lze poté určit jejich relativní přírůstky pomocí vztahu rozdílu cenového indexu běžného období t a období předchozího $t-1$, děleného cenovým indexem předešlého období – viz vztah č. 3.9 (Brčák et al., 2014).

$$\text{Rozdíl CPI} = \frac{CPI_{(t)} - CPI_{(t-1)}}{CPI_{(t-1)}} \quad 3.9$$

Pokud po sobě následují alespoň dva kladné přírůstky, jedná se o inflaci. Kladné přírůstky v tomto případě určují míru inflace, která se definuje za pomoci indexu spotřebitelských cen. Index spotřebitelských cen však neodráží změnu kvality výrobků v průběhu času. Výrobky mohou být pomocí nových technologií, inovací, výrobních postupů či jinými způsoby zlepšovány a jejich kvalita se tak může postupem času zlepšovat. Takovéto kvalitativní zlepšování je však velmi těžce měřitelné a zároveň se může podepsat pod navýšením ceny jednotlivých výrobků či služeb, které se ve spotřebním koši nacházejí. Index spotřebitelských cen také nereflektuje změny spotřebovávaného množství. V praxi to tak může znamenat, že vypočtená hodnota nákladů potřebná k zakoupení spotřebního koše statků a služeb by mohla být vyšší než skutečné náklady. I přesto se však index spotřebitelských cen považuje za index, který dobře odhaduje změnu spotřebitelských cen a poskytuje tak cenné informace (Brčák et al., 2014).

3.2.1.2 Index cen výrobků

Tento index (jinak známý též jako index velkoobchodních cen či cenový index vstupů) vypovídá hlavně o tom, jak působí domácí inflace na konkurenceschopnost domácích výrobců v porovnání se zahraničními výrobci. Vzhledem k podstatě cenového výrobku indexů se koš, který se porovnává, o poznání liší od spotřebního koše, jenž byl výchozím pro výpočet indexu spotřebitelských cen. K výpočtu indexu cen výrobků nepotřebujeme znát růst cen služeb maloobchodů nebo růst cen nájemného. K výpočtu indexu cen výrobků potřebujeme znát statky, které potřebujeme k produkci výrobků (suroviny, energie, polotovary aj.). Tento index měří vývoj cen vstupů do výroby a používá se především jako nástroj pro prognózy inflace, a to z toho důvodu, že se předpokládá, že se vývoj cen výrobních vstupů promítne do vývoje finálních statků s určitým zpožděním (Holman, 2016).

3.2.1.3 Implicitní cenový deflátor

Implicitní cenový deflátor (IPD – Implicit price deflator) se používá pro přepočet nominálního hrubého domácího produktu na jeho reálnou hodnotu. Tento deflátor je představován zlomkem, v jehož čitateli je hodnota hrubého domácího produktu daného roku vyjádřena v běžných cenách tohoto roku – tedy nominální hrubý domácí produkt a v jehož jmenovateli se nachází tentýž ukazatel hrubého domácího produktu běžného roku, avšak vyjádřeného ve stálých cenách – reálný hrubý domácí produkt (Jurečka, 2017).

$$\text{IPD} = \frac{\textit{nominální HDP}}{\textit{reálný HDP}} * 100 \quad 3.10$$

Deflátor HDP zahrnuje veškeré statky a služby, které se v dané ekonomice vyprodukují a díky tomu se v rámci jeho výpočtu nepočítá s žádným fixním košem vybraných výrobků (Pavelka, 2007). Tento fakt dělá z implicitního cenového deflátoru přesnější indikátor, než je index spotřebitelských cen (Jurečka, 2017).

3.2.1.4 Míra inflace

Výše zmíněné cenové indexy vypovídají o vývoji cenových hladin, avšak samotné ještě nevyjadřují míru inflace. Ta se rovná procentní změně cenového indexu za určité období a vypočítá se jako rozdíl cenového indexu běžného období a cenového indexu základního období, dělený cenovým indexem základního období. Tento výsledek se poté násobí stem. Míra inflace se tedy dá určit za pomoci různých cenových indexů. Míra inflace za použití indexu spotřebitelských cen se tedy vypočítá následovně (Jurečka, 2017):

$$\text{Míra inflace} = \frac{\textit{CPI}_{(t)} - \textit{CPI}_{(t-1)}}{\textit{CPI}_{(t-1)}} * 100 \quad 3.11$$

Při výpočtu míry inflace se musí počítat s jistou statistickou odchylkou. Žádný statistický úřad není schopný vypočítat naprosto přesnou míru inflace. Jedním z důvodů může být například zastaralost skladby spotřebního koše k vývoji skutečně struktury spotřeby nebo nemožnost rozlišit zvýšení cen důsledkem inflačních vlivů či zvyšování kvality výrobků (Jurečka, 2017).

3.2.2 Příčiny a typy inflace

Hlavní příčinou inflace je **růst fyzického objemu peněz** v dané ekonomice. Tento objem zase ovlivňuje úroveň rozvoje dané ekonomiky tak, že více vyrobených produktů je přímo úměrných ke zvýšení objemu peněz v ekonomice. Inflace však způsobuje nárůst objemu peněz, který však není podpořen stejnou mírou produktového růstu. Objem peněz v ekonomice je regulován centrální bankou daného státu, která se řídí nastavenou měnovou politikou (Brčák et al., 2010).

Typologie inflace se zakládá na podnětech, které vedou k jejímu výskytu v ekonomice. Mezi takovéto podněty se dá zařadit například poptávka, nabídka, rychlost růstu inflace či samotné povahy inflačních podnětů. Takovéto rozlišování inflace hraje velmi velkou roli ke správnému nastavení protiinflační politiky. Ta se opírá o volbu správných nástrojů, a to nástrojů institucionálních, ekonomických, psychologických či administrativních. Správné rozlišování inflace a jejích podnětů tak vede k přibližování se ke správně zvolené strategii. Naschvál je zde použito pojmu „přibližování se“ z důvodu, že ekonomika je velmi spletitá a příčiny a následky jsou velmi složitě propleteny (Jurečka, 2017).

3.2.2.1 Inflace zjevná, potlačená a skrytá

Inflace se také dá rozdělit do více typů. Jako první bychom mohli hovořit o inflaci **zjevné**. O zjevnou inflaci se jedná v případě, kdy je ekonomická nerovnováha spojena s růstem cenové hladiny. Tato inflace se také nazývá inflací otevřenou. Dalším typem inflace je inflace **potlačená**. O potlačenou inflaci se jedná v případě, kdy se cenová hladina brzdí ba dokonce celkově zastavuje za pomoci administrativních nástrojů, které mají k dispozici státní orgány. Jak by se dalo logicky odvodit, takto potlačená inflace nezabrání příčinám inflace a inflace se tedy někdy a někde musí projevit. Kroky provedené za účelem potlačení inflace tak mohou vést například k nucenému růstu úspor, k nedostatku nějakého zboží či k rozšiřování černých trhů. Tyto kroky často vedou k tomu, že se za pomoci administrativních nástrojů upraví ceny tak, aby se navrátila do trhu rovnováha mezi poptávkou a nabídkou a tím se tedy potlačená inflace stává inflací zjevnou. Dalším typem inflace, kterou je potřeba zmínit, je inflace **skrytá**. Vzhledem k tomu, že se inflace měří na základě změn cen spotřebních košů domácností, který však ne vždy musí odpovídat skutečné struktuře spotřeby domácností, nelze opomenout fakt, že ne veškerá produkce projde

oficiálním trhem, jehož inflace se poté zaznamenává do statistik, nýbrž je tu i jisté procento zboží a služeb, které vyprodukuje stínová ekonomika, která není ve statistikách zaznamenána, a tudíž ani inflace, která se v ní vyskytuje. Tato inflace, která není do statistik zaznamenána, se nazývá inflací skrytou (Brčák, et al., 2014).

3.2.2.2 Inflace plíživá, pádivá a hyperinflace

Toto inflační rozdělení se odvíjí od rychlosti inflace. V této souvislosti se inflace dělí na tři hlavní typy. Prvním typem inflace, která se odvíjí od její rychlosti, je inflace **plíživá**. Tato inflace je inflací, která v ekonomice působí delší dobu, a to relativně mírným a víceméně stabilním tempem a doprovází situaci, kdy tempo růstu cen v podstatě nepřekračuje tempo růstu výroby. Jako plíživou inflaci bychom mohli označit inflaci, která se meziročně nezvýší o více než o deset procent. Dopady plíživé inflace na ekonomiku dané země nejsou vesměs příliš negativní a její existence se dá spojovat se zdravým ekonomickým vývojem.

Dalším typem inflace, která se odvíjí od její rychlosti je inflace **pádivá**. Inflace pádivá je inflací, která se v meziročním srovnání pohybuje ve dvouciferných číslech, avšak ojediněle se také dá hovořit o číslech trojiciferných. Tuto inflaci doprovází situace, kdy tempo růstu výroby již zaostává za tempem růstu cen. Pádivá inflace je tedy již považována za rychlou inflaci, která se projevuje negativně na danou ekonomiku a je již spojována s nezdravým ekonomickým vývojem, který oslabuje všechny ekonomické faktory, jenž ovlivňují správné fungování ekonomiky (Bellová, 2011). Tento fakt je zapříčiněn především zvýšenými ekonomickými a sociálními náklady, snižováním výkonosti ekonomiky a znehodnocování kvality sociálních systémů (Jurečka, 2017).

Posledním typem inflace, která se dělí dle kvantitativního hlediska, je tzv. **hyperinflace**. Tento pojem je spojen s extrémní situací pádivé inflace. V takovém případě, je tempo růstu vysoké a de facto již nemá žádnou souvislost s tempem růstu výroby. Ceny jsou vysoce nestabilní a velmi často se mění spolu s reálnou mzdou. V této situaci peníze přestávají plnit své funkce a v podstatě nastává kolaps peněžního systému země. Jednou z funkcí peněz je funkce informační. Tato funkce je založená na tom, že ceny do jisté míry přenášejí informace o poptávce a nabídce. Tato funkce je velmi potřebná k dobrému fungování tržní ekonomiky. Při situaci, kdy peníze tuto funkci již nezastávají, dochází k tomu, že informace jsou zkresleny tzv. *inflačním šumem*, který znehodnocuje cenovou

vypovídající schopnost a zhoršuje orientaci subjektů na trhu. Subjekty se poté dopouštějí chyb a jejich ekonomické chování postrádá racionalitu, což v ekonomice může vést k velmi závažným problémům (Holman, 2016). Často dochází k barteru, tj. k přímé směně zboží a služeb bez použití peněz, čímž dochází k naturalizaci ekonomiky. U hyperinflace roste meziroční inflace o tisíce, desetitisíce až dokonce miliony procent ročně (Brčák et al., 2010).

3.2.3 Inflace poptávková a nákladová

V praxi ekonomové převážně rozlišují inflaci na dva druhy – na inflaci poptávkovou a nákladovou. Toto rozdělení vychází zejména z impulzů, které za tvorbou inflace stojí. Tato část se zaměřuje na přiblížení a objasnění těchto termínů.

3.2.3.1 Inflace poptávková

K poptávkové inflaci může dojít za předpokladu, kdy se skutečný produkt blíží svým objemem k produktu potencionálnímu a kdy roste agregátní poptávka, ale již neroste odpovídajícím způsobem produkt potencionální (Kloudová, 2009). Inflace poptávková vychází z tzv. poptávkového impulzu, který převážně vychází ze zvýšení některé ze složek agregátní poptávky. Mezi zvyšování agregátní poptávky můžeme zařadit například zvýšení spotřeby, investic, státních výdajů či čistého exportu. Samotný impulz však není schopen poptávkovou inflaci vyvolat. Za předpokladu nových tržních příležitostí by firmy mohly projevit zájem o zvýšení svých investic. V případě, ve kterém se cenová hladina při navyšování investic nenavýšila, by firmy čelily problému, který by způsoboval nedostatek fondů k zapůjčení. Tím by se zvedla úroková míra a tento nárůst by investice potlačil. Pokud by však centrální banka dovolila růst cenové hladiny, poté by poptávce ani cenám nic nebránilo v růstu a došlo by k inflaci (Holman, 2016). Pro představu lze uvést i možné příčiny poptávkové inflace (Brčák et al., 2014):

- Investiční výdaje jsou značně nestabilní. Za předpokladu, kdy investiční výdaje nepřinesou odpovídající růst nabídky, mohou vyvolat růst agregátní poptávky, čímž se vyvolá nerovnováha na trhu, a to v takové míře, že se projeví poptávková inflace.
- Pokud růst nominálních mezd, které tvoří významnou složku spotřebních výdajů, převýší růst produktivity (poptávka převýší nabídku) při skutečném produktu, který se rovná potencionálnímu – dojde k inflaci.

- Příliš levné úvěry, které vyplynuly z důsledku státních opatření, vedoucí k navýšení spotřeby a investic vedou k poptávkové inflaci.
- Navýšení vládních výdajů bez nárůstu nabídky, který by tomuto navýšení odpovídal.
- Snížení daní, které zvýší poptávku.

Hlavními zdroji poptávkové inflace v ekonomice je buďto příliš vysoká expanzivní monetární politika nebo příliš vysoká expanzivní fiskální politika. Ve snaze trvaleji udržovat míru nezaměstnanosti pod její přirozenou mírou, může stát vyvolat vysokou agregátní nabídku, kdy je pak skutečný produkt dlouhodoběji nad produktem potencionálním. Dalším nebezpečným faktorem je tzv. tištění peněz, kdy vypouštění peněz do oběhu kryje dlouhodobé a výrazné schodky vládních rozpočtů, jelikož by tyto výdaje nebylo možné pokrýt penězi, které se získají za pomoci vydaných obligací, o které by na kapitálovém trhu nebyl dostatečný zájem (Brčák et al., 2014).

3.2.3.2 Nákladová inflace

Nákladová inflace je taktéž označována jako inflace nabídková. Brčák nákladovou inflaci definuje následovně: „*Nabídková inflace, označovaná také jako inflace tlačena náklady, je druhem inflace, jejímž zdrojem je snížení nabídky v důsledku růstu nákladů firem.*“ (Brčák et al., 2014). K této definici bychom ještě mohli interpretovat definici dle Jurečky: „*Nákladová inflace má svůj původ na straně nabídky. Je způsobována zvyšováním cen „vstupů“ do výroby, tzn. růstem nákladů na práci, kapitál a přírodní zdroje. Rostoucí náklady tlačí ceny „nahoru“, a proto bývá nákladová inflace označována za „inflaci tlačenu náklady“.*“ (Jurečka, 2017). Nabídková inflace nastává v případě, kdy je skutečný produkt pod produktem potencionálním. Nákladová inflace a s ní spojený růst nákladů firem je tedy vyvolána například růstem cen energií a surovin, rychlejším růstem nominálních mezd jako nákladů firem než produktivity práce, nedokonalou konkurencí (zvýšení cen výrobků, které slouží k další výrobě a tím zvyšují náklady ostatním firmám), růstem cen ostatních služeb výrobních faktorů, oslabení měnového kurzu a navýšení cen importovaných produktů a služeb, vývojem politických událostí aj. (Vlček, 2009). Na trzích poté vznikají negativní nákladové šoky, které vedou k přímému nárůstu nákladů společností, což přispívá ke zvyšování cenové hladiny (Brčák et al., 2014). Tyto šoky však samy o sobě nejsou schopny vyvolat inflaci. Růst nákladů totiž vede ke snižování zaměstnanosti a produkce.

Díky tomuto růstu vzniká nedobrovolná nezaměstnanost, které postupně tlačí na zaměstnance a případně na odbory ke zhodnocení svých mzdových požadavků, které potom mohou klesat a tím také poklesnou náklady a ceny. Mzdový šok však může mít i jiné vyústění a to takové, že se jej centrální banka rozhodne akomodovat zvýšením peněžní zásoby, což poté způsobuje vznik nákladové inflace (Holman, 2016).

3.2.4 Důsledky inflace

Inflace s sebou nese mnohé ekonomické dopady a důsledky, které se objevují v mnohých podobách a v různých intenzitách, a to v závislosti na typu inflace a její míře. Vzhledem k tomu, že inflace narušuje rovnováhu peněžních toků, které propojují celé národní hospodářství, tak má dopady na celou ekonomiku. Inflace je zdrojem ekonomické a sociální nestability, která vnáší nejistotu do ekonomických rozhodování, a to zejména o rozhodování investičním – ztěžují odhad očekávané efektivnosti investic. Mezi hlavní důsledky inflace dále patří například negativní dopad na příjemce fixních důchodů. V takovémto případě se nominální výše starobních důchodů, stipendií či úroků z obligací nemění, dochází k poklesu jejich reálné kupní síly. Dále má inflace vliv na přerozdělování bohatství. Jak již bylo zmíněno, při inflaci mohou peníze přestat plnit svou funkci informační, ale také funkci uchovávatele hodnoty. V tomto případě poté dochází k přerozdělování bohatství od věřitelů k dlužníkům. V situaci, kdy míra inflace převyšuje nominální úrokovou míru, absolutní hodnota vkladů a půjček klesá. Inflace je tedy výhodná pro dlužníky, jelikož snižuje reálnou hodnotu jejich dluhů, a naopak není vhodná pro věřitele. Dalším dopadem inflace je nepříznivé ovlivňování platů. Při působení pádivé inflace není vysoké tempo růstu cenové hladiny vyváжено růstem nominálních mezd a reálné mzdy pak z pravidla klesají. Naopak u mírné inflace však reálné mzdy rostou. Inflace také více ovlivňuje sociálně slabší skupiny, které nemají tolik finančních prostředků než bohatší skupiny lidí. Tento dopad je především způsoben tím, že lidé, kteří nemají tolik financí, nejsou převážně držiteli reálných hodnot. Inflace totiž nepostihuje majitele hmotných statků (například budov či pozemků). Jelikož cena majetku roste podobně jako inflace, dopad inflace je mnohem více znatelný pro lidi, kteří mají menší množství majetků než pro subjekty, které těchto majetků vlastní více. Dalším faktorem vyššího působení inflace na sociálně slabší skupiny je fakt, že tyto skupiny jsou často odkázáni na důchody a příjmy, které přímo ovlivňují jejich životní úroveň. Tyto příjmy jsou často fixní a inflace tedy

negativně ovlivňuje jejich reálnou hodnotu a jejich kupní sílu, čímž nepřímou snižuje jejich životní úroveň. Inflace dále negativně ovlivňuje hodnotu dříve vytvořeného bohatství a tím pádem znehodnocuje úspory (Brčák et al., 2014).

Inflace dále snižuje kvalitu informací v tržních ekonomikách zemí. Funkce cen, která spočívá v informování o vztahu poptávky a nabídky na trzích produktů je inflací narušována. Tento jev může způsobit chybné rozhodování tržních subjektů, Příkladem může být například zaměňování změny cen v obecné úrovni za změny cen, které jsou důsledkem dlouhodobého působení poptávky a nabídky na jednotlivé statky. Tato záměna poté zkresluje informaci, která slouží tržním subjektům k rozhodování. Dalším pojmem spjatým s inflací je tzv. peněžní iluze. Lidé často vnímají nominální veličiny stejně jako veličiny reálné a ve své podstatě jsou pro některé lidi tyto pojmy identické. Tato úvaha je však úvahou chybnou. Při situaci, kdy si lidé tyto pojmy zaměňují dochází k peněžní iluzi, která je přímým důkazem pronikání psychologie do ekonomie (Jurečka, 2017).

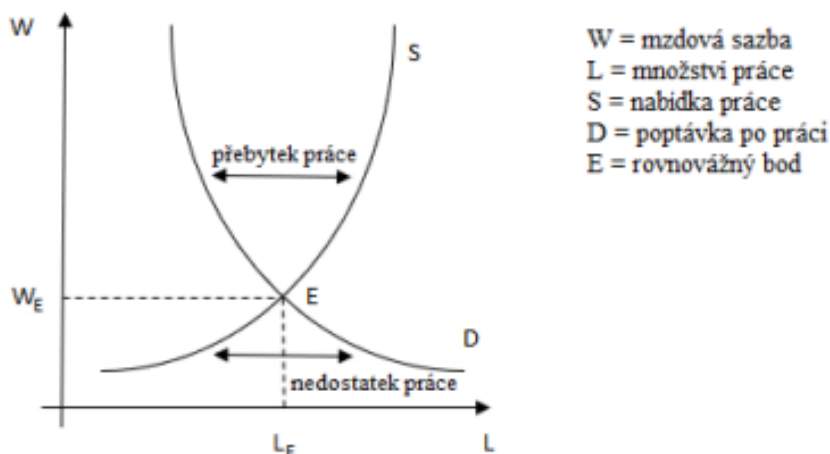
3.3 Trh práce a nezaměstnanost

Dalším zkoumaným ukazatelem v této práci je ukazatel nezaměstnanosti, který je velmi úzce spjat s pojmem trhu práce. Následující kapitola pojednává o těchto pojmech.

V první řadě je potřeba si nadefinovat a přiblížit pojem **trh práce**. Trh práce je trhem, který je úzce spojen s trhem peněz a s tím, jak se mění cenová hladina. Trh práce je charakterizován jako místo, kde se střetává tržní poptávka po práci s tržní nabídkou práce. Na trhu práce také existuje konkurence na straně poptávky práce i na straně nabídky práce. Touto konkurencí se myslí fakt, že výrobní faktor práce poptává velké množství firem najednou, což dává člověku, který hledá práci, na výběr a stejně tak svou práci nabízí velké množství lidí a firmy, které práci poptávají tedy mohou vybírat z mnohých kandidátů. Tržní nabídka práce je nabídka práce všech lidí v dané ekonomice. Tato celková nabídka práce je složena ze součtu všech individuálních nabídek práce a vyplývá z rozhodování lidí, kteří vyrovnávají mezní užitek svého volného času s mezním užitem reálné mzdy. Tržní poptávka po práci je poptávka všech firem v dané ekonomice po práci. Celková tržní poptávka je stejně jako nabídka složena z individuálních poptávek po práci. Vyplývá z rozhodování firem, které vyrovnávají mezní produkt práce se mzdou (Holman, 2016).

Existuje tedy mnoho faktorů, které mohou nabídku práce ovlivnit. Mezi tyto faktory můžeme zařadit např. demografický vývoj obyvatelstva dané země, migrace obyvatelstva, sociální faktory, mortalita aj. S nabídkou trhu práce jsou spojené i problémy, které mohou být zapříčiněny např. převahou jednoho pohlaví oproti druhému, stárnutí obyvatelstva v důsledku prodlužující se délky života, nízká porodnost aj. (Vlček, 2009).

Obrázek 1: Rovnováha na trhu práce

Zdroj: Brožová, Dagmar, 2003

Obrázek č. 1 nám znázorňuje rovnováhu na trhu práce a jeho fungování, kde svislá osa W znázorňuje mzdové sazby a vodorovná osa L znázorňuje množství pracovních sil. Poptávka po práci D je klesající vůči mzdovým sazbám. Tato skutečnost je způsobená tím, že firmy při nižších mzdových sazbách poptávají více práce. Nabídka práce S má opačný charakter, tedy rostoucí. Lidé totiž nabízejí více práce při vyšších mzdových sazbách. V bodě, kdy se tyto dvě křivky protnou vzniká bod E , který se rovná rovnováze na trhu práce (Brožová, 2003).

Poptávka po práci má klesající charakter ke mzdové úrovni, a to vztahem který říká, že čím menší je mzdová sazba, která se rovná ceně práce, tím více budou firmy práci hledat a poptávat. Naopak nabídka práce má rostoucí charakter, protože když je mzdová sazba vyšší, tak tím více lidé nabízejí svou práci. V bodě, kde se potkává poptávka po práci a nabídka práce dochází k tzv. vyčištění trhu práce a trh se v tomto bodě dostává do rovnováhy, ve kterém se trh dlouhodobě udržuje podobně jako trh zboží. Rovnováhy na trhu práce se dosahuje v případě, kdy je poptáváno a nabízeno rovnovážně množství práce při rovnovážně mzdové sazbě. Pokud je mzdová sazba nižší než sazba rovnovážná, dochází k nedostatkům volné pracovní síly. Pokud však mzdová sazba převyšuje rovnovážnou

mzdovou sazbu, dochází k přebytku na trhu práce a vzniká nezaměstnanost. Trh práce by se dal rozdělit na dva základní modely, a to model klasický a model keynesiánský. Klasický model trhu práce počítá s faktem, že mzdy jsou dokonale flexibilní a že skrze působení interakcí na trhu dochází k utváření rovnováhy. Tato rovnováha je, jak bylo zmíněno výše, bodem, kdy se trh vyčistí a všichni, kdo svou práci nabízejí, práci najdou a všechny firmy, které práci za určitých mzdových sazeb poptávají, najdou pracovníka pro svá volná pracovní místa. Keynesiánský model trhu práce předpokládá, že nominální mzdy jsou nepružné a v krátkém období nedochází k vyčištění trhu a trh se nedostává do rovnováhy a v ekonomice se vyskytuje nezaměstnanost, která překračuje přirozenou míru, která bude vysvětlena v následujících kapitolách. Dosažení rovnováhy na trhu práce může bránit například nepružnost mezd, kolektivní smlouvy či zavedení minimální mzdy (Brčák et al., 2014).

3.3.1 Definice nezaměstnanosti

Nezaměstnanost je ekonomický jev, který je vnímám jako problémový. Tento problém se však neváže jen k ekonomice, ale působí i v jiných sférách jako například ve sféře sociální. Nezaměstnanost může existovat v každé ekonomice, kde je jedním z výrobních faktorů námezdní práce. K nezaměstnanosti dochází v případě, kdy se v ekonomice nachází lidé, kteří nejsou zaměstnání v rámci pracovního poměru nebo ani sami nepodnikají. Nezaměstnanost jako takovou je však nutné rozdělovat na nezaměstnanost krátkodobou, která má přirozené příčiny a nezaměstnanost dlouhodobou, při které se lidem dlouhodobě nedaří najít uplatnění na trhu práce (Jurečka, 2017).

3.3.2 Měření nezaměstnanosti

Aby se dala nezaměstnanost měřit a kvantifikovat, je potřeba si stanovit určité parametry, dle kterých se nezaměstnanost bude měřit. Zpravidla se nezaměstnanost sleduje u osob v produktivním věku. Jako osoby, které spadají do produktivního věku se řadí osoby, které patří do věkového rozmezí, které se měří od ukončení povinné školní docházky až po odchod do důchodu. Dále se lidé v produktivním věku vyčleňují na osoby zaměstnané, kteří pracují na částečný či na plný pracovní poměr a na osoby nezaměstnané, které aktivně hledají uplatnění na trhu práce. Tyto dvě skupiny obyvatel tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Opakem ekonomicky aktivního obyvatelstva je ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. Do této skupiny můžeme zařadit např. studenty, osoby v domácnostech (kteří se například starají o děti), dále osoby, kterým zdravotní stav neumožňuje práci vykonávat aj. (Jurečka, 2017).

Nezaměstnanost se měří pomocí **míry nezaměstnanosti**. Tento ukazatel se počítá vzorcem 3.12 (Mankiw, 1999):

$$u = \frac{U}{U+L} \quad 3.12$$

Kde u je míra nezaměstnanosti vyjádřená v procentech, U je počet nezaměstnaných a L je ekonomicky aktivní obyvatelstvo (Mankiw, 1999).

Abychom byli schopní míru nezaměstnanosti vypočítat, je potřeba určit počet nezaměstnaných lidí. Tento údaj se získává pomocí úřadů práce. Ne každý nezaměstnaný je na úřadu zaregistrován, ale vzhledem k tomu, že by se čísla pro výpočet míry nezaměstnanosti jinak velmi těžce zjišťovala, se pracuje s údajem, který měří počet nezaměstnaných lidí, kteří jsou na úřadech práce zaregistrováni a hovoříme o tzv. registrované nezaměstnanosti. Skutečná nezaměstnanost tedy bývá vždy o nějaké procento vyšší, než nezaměstnanost registrovaná (Holman, 2016).

Míra nezaměstnanosti se vykazuje nejen na celostátní úrovni, ale údaje se také dají měřit pro jednotlivé kraje, okresy či města. Pro potřeby podrobnějšího zkoumání trhu práce se poté dá určit i míra nezaměstnanosti u dílčích skupin obyvatelstva např. pro muže či ženy. Určování míry nezaměstnanosti v České republice má na starosti Český statistický úřad. Ten jej provádí za pomoci průzkumu, který pracuje s daty vybraného vzorku přibližně 25 000 domácností. Na základě tohoto průzkumu Český statistický úřad stanovuje hodnotu pro tzv. **obecnou míru nezaměstnanosti**. Tento ukazatel neslouží jen pro potřeby národního sledování, ale slouží i jako podklad k mezinárodnímu srovnání (Jurečka, 2017).

Dalším ukazatelem nezaměstnanosti, který je v České republice používán, je ukazatel **podílu nezaměstnaných osob**. Tento ukazatel se počítá jako poměr mezi počtem obyvatel, kteří jsou v produktivním věku a jsou zaregistrováni na úřadech práce a mezi počtem všech obyvatel v produktivním věku. Tento ukazatel se používá v rámci komparace jednotlivých regionů České republiky (Jurečka, 2017).

3.3.3 Přirozená míra nezaměstnanosti

V případě, kdy se skutečný produkt Y rovná potencionálnímu produktu Y^* , se v ekonomice vyskytuje jen **přirozená míra nezaměstnanosti**. V případě, kdy je hodnota skutečného produktu pod úrovní potencionálního produktu se v ekonomice vyskytuje

nezaměstnanost. Přirozená míra nezaměstnanosti se v ekonomice tedy vyskytuje, pokud je ekonomika v dlouhodobé rovnováze. Přirozená míra nezaměstnanosti se také dá statisticky interpretovat jako dlouhodobý průměr skutečných měr nezaměstnanosti. Ekonomika a její výkonost se neustále pohybuje kolem dlouhodobých vývojových trendů. Skutečný produkt neustále stoupá a klesá pod a nad úroveň potencionálního produktu a tím pádem dochází ke změnám v míře nezaměstnanosti pod a nad její přirozenou úroveň. Přirozená míra nezaměstnanosti se označuje jako míra nezaměstnanosti, která neakceleruje růst inflace, a to díky tomu, že v případě přirozené míry nezaměstnanosti, a tedy i přirozené míry produktu, se skutečná míra inflace rovná očekávané inflaci. Zde je krásně vidět, že nezaměstnanost a inflace jsou spolu úzce spjaty. Přirozenou míru nezaměstnanosti ovlivňuje mnoho faktorů, ale nejvíce ji ovlivňuje čas, který je potřeba k hledání práce a také nepružnost nominálních mezd.

Mezi další faktory, které ovlivňují přirozenou míru nezaměstnanosti, patří (Brčák et al., 2014):

- Pojištění osob v nezaměstnanosti
- Efektivní mzdy
- Demografická skladba obyvatelstva
- Uzákoněná minimální mzda
- Tempo růstu ostatních sektorů ekonomiky
- Systém sociálního zabezpečení aj.

3.3.4 Druhy nezaměstnanosti

Vzhledem k tomu, že známe postupy měření nezaměstnanosti a také víme, kdo se řadí mezi osoby nezaměstnané, je třeba nezaměstnanost rozlišit na její základní druhy. Druhů nezaměstnanosti je několik a dělí se na základě více kritérií. První kategorií je kategorie nezaměstnanosti, která se tvoří pomocí **příčin**, jenž stojí za jejím vznikem. Mezi typy nezaměstnaností, které dělíme pomocí příčin patří nezaměstnanost **frikční, strukturální, cyklická a sezónní** (Holman, 2016).

Frikční nezaměstnanost je pojem, který odráží skutečnost, kdy jsou lidé dočasně nezaměstnaní, protože opustili své původní zaměstnání díky přesunu do jiného regionu, protože hledají první zaměstnání po absolvování školy a nějakou dobu jim trvá, než si najdou nové pracovní místo. Tento čas, potřebný k nalezení nového pracovního místa, se může u jednotlivých osob lišit. To je způsobené tím, že někdo přijme první nabídku práce hned, ale někdo se zdráhá ji přijmout díky tomu, že očekává lepší nabídky a chce si vybrat. Charakter této nezaměstnanosti tedy vypovídá o tom, že lidé sice zřídka nacházejí práci ze dne na den, ale samotné sehnání zaměstnání jim většinou netrvá příliš dlouho a jedná se o přirozený jev. Míra této nezaměstnanosti je složkou přirozené míry nezaměstnanosti (Brčák et al., 2014).

Strukturální nezaměstnanost vzniká v důsledku strukturálních změn v ekonomice, kdy některá odvětví expandují a některá se naopak zmenšují. Takovéto změny odvětví mají za následek to, že roste poptávka po určitých profesích na úkor profesí jiných. Takto změněná poptávka poté vyvolává přesun zaměstnanců (buď odchází dobrovolně, s vidinou většího výdělku ve zvětšujícím se odvětví nebo naopak nedobrovolným propouštěním firm z odvětví, které zažívá fázi útlumu). Zaměstnanci, kteří mění profesi či se přesouvají mezi odvětvími jsou často rekvalifikováni. Strukturální nezaměstnanost zpravidla trvá déle než nezaměstnanost frikční, a to z důvodu nalezení jiného profesního zaměstnání a následně i případné rekvalifikace. Strukturální nezaměstnanost, spolu s frikční nezaměstnaností, je považována za formu dobrovolné nezaměstnanosti (Holman, 2016).

Dalším typem nezaměstnanosti, kterou sledujeme z hlediska příčin, je nezaměstnanost **cyklická**. Tento druh nezaměstnanosti se považuje za nezaměstnanost nedobrovolnou. Tato nezaměstnanost se odvíjí od celkového ekonomického vývoje (hospodářského cyklu). V expanzi ekonomiky a v době, kdy se ekonomice daří, se cyklická nezaměstnanost zmenšuje, zatímco v době recese neboli útlumu ekonomiky, se zvyšuje. Cyklická nezaměstnanost se někdy vykazuje jako odchylka skutečné nezaměstnanosti od přirozené míry nezaměstnanosti. Délka jejího trvání bývá závislá na délce aktuálního ekonomického cyklu. Tato nezaměstnanost a její negativní dopady jsou často znásobeny faktem, že působí na celou ekonomiku a na všechna odvětví. Jak bylo zmíněno výše, tato forma nezaměstnanosti je považována za nezaměstnanost nedobrovolnou z toho důvodu, že lidé, kteří jsou propuštěni či opustí jedno odvětví, mají problémy s nalezením pracovního

uplatnění v jiných odvětví, protože ekonomika všech sektorů je ve fázi recese a poptávka po práci klesá všude (Jurečka, 2017).

Dalším typem nezaměstnanosti je nezaměstnanost **sezónní**. Příčinou vzniku této nezaměstnanosti bývá blízký vztah mezi profesí a ročním obdobím či klimatickými podmínkami. Tato nezaměstnanost se v podstatě pravidelně projevuje v průběhu roku. Mezi odvětví, které bychom mohli zařadit do seznamu odvětví, které jsou závislé na ročních obdobích či na klimatu jsou například zemědělství, turismus, stavebnictví aj. (Jurečka, 2017).

3.3.5 Dopady nezaměstnanosti

Jak již bylo nastíněno, nezaměstnanost s sebou nese řadu dopadů, kterými působí na ekonomiku. Tyto dopady mají jak ekonomický, tak sociální charakter. Mezi hlavní **ekonomické** dopady, které s sebou nezaměstnanost přináší, patří zejména ztráta produkce, což v praxi znamená ztrátu příjmů z veřejných financí (Spěváček, 2012). Pokud je přirozená míra nezaměstnanosti nižší než míra nezaměstnanosti, je míra nezaměstnanosti souvislá s úrovní produktu, který nedosahuje na produkt potencionální. Tím, že se nevyužívá výrobního faktoru práce, vede k nižší produkci. Dalším ekonomickým dopadem vyšší nezaměstnanosti je vyšší objem výdajů ze státního rozpočtu. Tyto výdaje jsou spojeny s podporou osob v nezaměstnanosti. Nezaměstnanost však neovlivňuje jen výdajovou stránku státního rozpočtu, nýbrž také příjmy státního rozpočtu, a to v podobě nižších daňových příjmů. Ty se totiž odvíjejí od výše mezd a platů zaměstnanců a ze zisků právnických osob. V případě propouštění zaměstnanců je stát o tyto příjmy ochuzen. Tato situace má dopad i na objem odvodů na sociální politiku, zdravotní pojištění či na celkovou spotřebu (nezaměstnaní obyvatelé zpravidla neutrací tolik). Posledním ekonomickým dopadem, který tu bude zmíněn, je snižování kvalifikace lidí. Lidský kapitál je totiž brán jako jeden z faktorů ekonomického růstu (Brčák et al., 2014).

Sociální dopady nezaměstnanosti se dají rozlišit na dopady, které se týkají jednotlivce a dopady, které ovlivňují celou společnost. Pro jednotlivce může být ztráta zaměstnání doprovázena stresem a psychickým zatížením, což se může negativně projevovat na jeho sociálních vztazích a na jeho zdraví. Mezi sociální vztahy můžeme zařadit vztahy rodinné, osobní či společenské (u společenských vztahů může docházet k tzv. sociální izolaci – ztráta kontaktů, postavení či autority). Dalším negativním dopadem ztráty zaměstnání je bezpochyby snížení životní úrovně a navýšení chudoby. Pro společnost může

nárůst nezaměstnanosti také přinášet řadu nepříjemných problémů, které není radno podceňovat. Mezi takové problémy se může řadit například nárůst kriminality, nárůst drogových závislostí apod. V extrémních případech může nezaměstnanost či ztráta zaměstnání eskalovat v možnou radikalizaci sociálních skupin, která může vést k nepokojům ve společnosti. Vysoká nezaměstnanost je tedy společností vnímána velmi bedlivě a její důsledky mohou vést k politickým protestům a v extrémních případech až k násilí (Brčák et al. 2014).

3.4 Úroková míra

K potřebnému pochopení úrokové míry je zapotřebí si blíže specifikovat a popsat pojmy kapitál a úrok.

3.4.1 Kapitál a investice

Na počátku vzniku kapitálu je rozhodování člověka, který volí mezi spotřebou dnešní a spotřebou v budoucnu. První krok vzniku kapitálu vzniká v momentě, kdy se člověk rozhodne svou spotřebu uskutečnit až v budoucnosti. Samotný vznik kapitálu však vyžaduje investici. Investice znamená, že se místo statků, které jsou určeny ke spotřebě, budou vyrábět takové statky, které mají kapitálovou podstatu a jsou schopné zvedat produktivitu práce. Investice do kapitálu vyžaduje odložení přítomné spotřeby pro zvýšení spotřeby budoucí. Takovéto odložení spotřeby se obecně nazývá úsporou. Můžeme se setkat se situací, ve které ten, který odkládá spotřebu, je zároveň ten, kdo má před sebou investiční příležitost. V tržní ekonomice s dělbou práce však tato situace nastává spíše sporadicky. Naopak se zpravidla objevují situace, ve kterých jeden subjekt trhu disponuje úsporami, ale nemá žádné investiční příležitosti a druhý subjekt má možnost volby investice, avšak nemá k tomu dostatečné úspory a prostředky. Z tohoto důvodu se vyvinul trh zapůjčitelných fondů, ve kterém ti, kteří mají úspory, zapůjčují těm, kteří mají investiční příležitost. Poptávka na trhu zapůjčitelných fondů se tvoří tím, že subjekty své úspory uloží v bankách či za ně nakoupí cenné dluhopisy. Subjekty, které naopak chtějí investovat, si zapůjčují tyto fondy ve formě půjček od bank nebo ve formě prodeje cenných papírů a tím vzniká nabídka zapůjčitelných fondů (Holman, 2016).

Kapitál by se dal rozdělit do čtyř základních skupin:

- **Fixní kapitál** – pod tímto pojmem se schovávají statky, které slouží dlouhodobě a jedná se například o stroje, budovy, komunikace, dopravní prostředky aj.
- **Zásoby** – jedná se například o zboží na skladech, zásoby materiálu a polotovarů
- **Technologie** – výrobní postupy, které jsou značně komplexní a složité a k jejich vytvoření je potřeba značně investovat do výzkumu
- **Lidský kapitál** – znalosti a zkušenosti lidí, které jsou získávány studiem a praxí

Kapitál je stavová veličina (například stav budov, strojů, zásob atd.) kdežto investice jsou veličinou tokovou, která doplňuje nebo zvětšuje stav kapitálu. Kapitál se časem a výrobou opotřebovává a je třeba jej neustále obnovovat a doplňovat. Přesně k tomuto účelu slouží investice. Investice by se daly rozdělit na investice **hrubé**, jenž znázorňují veškeré investice, které se realizují (pokrytí opotřebení kapitálu plus případné zvýšení stavu kapitálu) a na investice **čisté**, které reálně navyšují stav kapitálu (Holman, 2016).

$$\text{Čisté investice} = \text{hrubé investice} - \text{opotřebení kapitálu} \quad 3.13$$

3.4.2 Úrok a úroková míra

Brčák a spol. definují úrok a úrokovou míru následovně: „*Úrok je v podstatě částka, kterou platí dlužník věřiteli za poskytnuté peníze. Tedy odměna za půjčenou částku. Výše úroků závisí na délce období, které uplyne od poskytnutí peněz do jejich vrácení, velikosti půjčené částky (jistiny) a velikosti úrokové míry (sazby). Úroková míra je v procentech vyjádřený poměr velikosti úroku a velikosti zápujčného kapitálu za určité období. Vyjadřuje, kolik procent z jistiny bude uhrazeno za vypůjčený kapitál navíc. Úroková sazba je konkrétní vyjádření úrokové míry a může být udána i v desetinných číslech.*“ (Brčák et al., 2014).

Úrokovou míru lze také popsat jako nástroj, který umožňuje vyjádření ceny peněz. V reálném světě a v ekonomikách daných zemí existuje velké množství úrokových měr, např. úrokové míry, které vyhlášují centrální banky (lombardní sazby, repo sazba, diskontní sazba aj.), tržní mezibankovní úrokové sazby nebo tržní klientské úrokové sazby. Pro stát je nastavení úrokové míry jedním z nástrojů monetární politiky. Zvyšují-li se úrokové sazby v ekonomice, tak se zdražují finanční zdroje a navyšuje se úročení vkladů, což přispívá tomu, že si určité domácnosti nebudou moci dovolit si sjednat úvěr. Pro domácnosti, které již úvěr sjednaný mají, tato situace znamená navýšení výše splátky úvěru (Černohorský et al., 2011).

Dle Holmana je úrok velmi úzce spojen s časovou preferencí subjektů na trhu zapůjčitelných fondů. Subjekty často podléhají svým potřebám a vlastnostem, ke kterým se řadí také *netrpělivost*. Tato netrpělivost se projevuje i na rozhodování subjektů. Netrpělivostí by se tedy dalo vysvětlit, proč subjekty preferují dnešní statky před statky budoucími. Takovéto preferenci dnešních statků před budoucími se říká **časová preference**. Časová preference je v podstatě příčinou toho, že lidé za odložení spotřeby do budoucna potřebují dostávat úrok. Míra takovéto časové preference nám říká, o kolik více si člověk oceňuje dnešní spotřebu před spotřebou budoucí. Úroková míra tedy závisí na míře časové preference (Holman, 2016).

$$\mathfrak{t} = 1+r \quad 3.14$$

kde \mathfrak{t} je míra časové preference a r je úroková míra, která je vyjádřena jako desetinné číslo (Holman, 2016).

3.4.3 Nominální a reálná úroková míra

Rozdělení úrokové míry na nominální a reálnou je způsobeno tím, že v případě peněžních půjček se úroková míra skládá ze dvou částí – v první části je věřitel odměněn za odložení své dnešní spotřeby do budoucna a v druhé části se kompenzuje znehodnocení peněz – tedy inflace. **Nominální úroková míra** je úroková míra placená z peněžní půjčky a **reálná úroková míra** je očištěná od inflace. Platí (Holman, 2016):

$$\text{Nominální úroková míra} = \text{reálná úroková míra} + \text{očekávaná inflace} \quad 3.15$$

Tato rovnice je nazývána **Fisherovou rovnicí**. Tuto rovnici a definici nominální úrokové míry poprvé vymyslel a nadefinoval ekonom Irving Fisher ve své knize *Teorie úroku* z roku 1930. Lidské rozhodování o tom, kolik budeme spořit a kolik budeme investovat, se ve skutečnosti řídí a opírá o reálnou úrokovou míru. Často můžeme slyšet, že centrální banky změnilly úrokovou míru, aby podpořila či přibrzdila investiční aktivity, ale centrální banky tímto způsobem k ovlivnění spoření či investic nikdy nedojdou. Investice se totiž zvyšují a upravují jen v případě, že lidé mění svou denní spotřebu – v případě zvyšování investic musí lidé dnešní spotřebu snižovat a naopak. Centrální banky tedy mohou pomocí navýšování peněžní zásoby dosáhnout vyšší inflace, což poté vede k navýšení úrokové míry.

Tento způsob navyšování peněz vede k ovlivnění nominální úrokové míry. S reálnou úrokovou mírou centrální banky nejsou schopné manipulovat, a to z toho důvodu, že je dána mírou časové preference lidí (Holman, 2016).

3.5 Státní dluh

Pojem „zadlužení“ či „dluh“ jsou pro mnohé obyvatele pojmem, se kterým si spojují negativní situace. Dluh totiž může nabývat více podob – může se například jednat o finanční závazek, který opravňuje věřitele, jenž zapůjčil své finance, získat odměnu za půjčení formou úroku od dlužníka, jak již bylo zmíněno výše. Dlužníkovi tedy vzniká závazek, který je nucen splnit. Může se také jednat o protislužbu druhé straně (oplačená laskavost či pomoc). Toto téma je pro širokou veřejnost velmi palčivé, bedlivě sledované a komplikované, a proto je třeba si jej přiblížit. Státy a jejich ekonomiky se také zadlužují. Vzhledem k tomu, že dluh státních institucí může nabývat více podob, je potřeba tyto jednotlivé dluhy rozlišovat. Mezi hlavní druhy dluhů patří dluh veřejný, státní, vládní aj.

3.5.1 Veřejný dluh

Veřejný dluh je prvním druhem dluhu, který práce vysvětluje. Tento dluh je tvořen veřejnými institucemi, fondy a všemi územně samosprávnými celky a s jejich závazky, které evidují. Veřejný dluh je tedy tvořen veškerými subjekty veřejných financí spolu s jejich závazky. Veřejný dluh a státní dluh však nejsou tytéž pojmy. Dělí je totiž jeden velmi významný fakt, a to fakt, že veřejný dluh zahrnuje deficity všech výše zmíněných institucí, kdežto dluh státní zahrnuje pouze deficity vlády (Peková, 2011).

Veřejný dluh by se dále dal definovat jako součet závazků státu, jednotlivých územních samosprávních celků, veřejnoprávních institucí řízených státem a veřejných podniků. Dále by se o něm dalo pojednávat jako o součtu všech pohledávek ostatních ekonomických subjektů vůči danému státu, jednotlivým stupňům územní samosprávy, veřejným fondům a ostatním institucím ve veřejném sektoru. Problematické u veřejného dluhu je to, že jeho splácení dopadá přímo na daňové poplatníky (Peková, 2011).

Podle Františka Ochrany a kol. je veřejný dluh definován následovně:

„Veřejný dluh bývá standardně definován jako souhrn finančních závazků vzniklých při financování operací vládního sektoru vůči ostatním domácím i zahraničním ekonomickým subjektům“. Jak lze z definice vyčíst, veřejný dluh se často spojuje s kumulací

deficitů veřejných rozpočtů v minulosti. Ty pochopitelně hrají velikou roli při vzniku veřejného dluhu, avšak nejsou jediným důvodem jeho existence. Samotný deficit veřejného rozpočtu totiž nemusí zákonitě navyšovat stav veřejného dluhu, který může být krytý například mimorozpočtovými výnosy. Dalším možným důvodem pro navyšování a vznik veřejného dluhu je fakt, že stát na sebe může převzít závazky jiných subjektů. Samotná hodnota veřejného dluhu však není jen závislá na hospodaření státu s veřejnými rozpočty, ale také na inflaci, která ovlivňuje jeho reálnou hodnotu. Veřejný dluh je krásným případem toho, jak mohou být makroekonomické ukazatele navzájem propletené (Ochrana et al., 2010).

3.5.2 Státní dluh

Státní dluh se od dluhu veřejného liší v tom, že dlužníkem je jen centrální vláda, a nikoliv všechny subjekty veřejných financí, jak již bylo avizováno v předchozí kapitole.

Dle Jurečky je státní dluh definován následovně:

„Státní dluh představuje sumu nesplacených půjček, které si stát (vláda) musel vypůjčit na krytí deficitů svých rozpočtů a nesplacených úroků z těchto půjček. Zatímco deficit státního rozpočtu je tokovou veličinou (vzniká v rámci jednoho roku), je státní dluh veličinou stavovou (vzniká kumulací deficitů a úroků) a zjišťuje se k určitému datu“ (Jurečka, 2017).

Pro srovnání je zde uvedena i přesná definice státního dluhu dle Ministerstva financí České republiky, která zní takto:

„Státní dluh je dluh definovaný podle zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech, jako souhrn státních finančních pasiv tvořených závazky státu, které vznikly ze státem přijatých zahraničních půjček, úvěrů od bank a z vydaných státních dluhopisů či jiných závazků státu. Nezahrnuje tedy žádné dluhové závazky mimorozpočtových fondů, systému zdravotního pojištění a místních rozpočtů, ani státní záruky nebo jakékoliv další podmíněné závazky vládního sektoru“ (MFČR, 2006)

Státní dluh představuje značnou část veřejného dluhu. V souvislosti se státním zadlužením se dále dá hovořit o tzv. **míře veřejného zadlužení**. Tento pojem označuje poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu. V České republice se tento ukazatel pohybuje okolo 40 %. Jen pro zajímavost země, které hodlají ve svých ekonomikách zavést

jednotnou měnu euro se vyžaduje, aby tento ukazatel nepřesáhl hranici 60 % veřejného dluhu na HDP (Jurečka, 2017).

3.5.2.1 Formy státního dluhu

Státní dluh se dá definovat ještě podrobněji, a to podle různých kritérií. Nejčastějšími kritérii jsou kritérium místa vzniku dluhového nástroje a podle obchodovatelnosti na zahraničních trzích. Mezi hlavní rozdělení státního dluhu patří dluh domácí/zahraniční a dluh obchodovatelný/neobchodovatelný.

Dle kritéria místa vzniku dluhového nástroje dělíme státní dluh na:

- a) **Domácí dluh:** Domácí dluh je tvořen státními pokladničními poukázkami, střednědobými a dlouhodobými státními dluhopisy vydanými na domácím trhu a dalšími domácími instrumenty (např. přijatými krátkodobými zápůjčkami a úvěry, zápůjčními facilitami ve formě repo operací a státem vydanými směnkami).
- b) **Zahraniční dluh:** Zahraniční dluh se skládá ze střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů, které se vydaly na zahraničních trzích denominovanými v cizích měnách, přijatými úvěry od Evropské investiční banky či jiné mezinárodní instituce nebo směnkami vydanými k úhradě členství v Mezinárodní bance pro obnovu a rozvoj či Evropské bance pro obnovu a rozvoj (MFČR, 2007).

Dle kritéria obchodovatelnosti na zahraničních trzích rozlišujeme státní dluh na:

- a) **Obchodovatelný dluh:** ten je kryt státními pokladničními poukázkami, střednědobými a dlouhodobými státními dluhopisy a případně ostatními zdroji krytí
- b) **Neobchodovatelný dluh:** V roce 1993, kdy se Československo rozdělilo na dvě samostatné republiky převzala Česká republika 2/3 bývalých federálních dluhů na knihy státního dluhu. Od jejího vzniku nevznikly nové tuzemské kategorie netržních závazků. Do roku 1998 se neobchodovatelný dluh podílel i na dluhu domácím (přímý úvěr od centrální banky a přímé úvěry od obchodních bank). Chvíli se do tohoto dluhu počítaly i korunové směnky pro úhradu majetkové účasti u Mezinárodní banky pro obnovu a

rozvoj. V současnosti však tyto instrumenty nejsou používány. Zahraniční neobchodovatelný dluh představují především zápůjčky a úvěry od mezinárodních finančních institucí a od roku 2011 i spořicí státní dluhopisy, které jsou nabízeny drobným investorům od ministerstva (MFČR, 2007).

3.5.3 Vládní dluh

Pro úplnost a přesnost informací je zde dále upřesněn i pojem vládního dluhu. Dle Ministerstva financí České republiky se vládní dluh definuje následovně:

„Vládní dluh je celkovým dluhem sektoru vládních institucí. Jsou v něm zahrnuta jejich dluhová pasiva, tj. půjčky, cenné papíry jiné než účasti mimo finanční deriváty a depozita držená ČKA. Do vládního sektoru patří kromě státního rozpočtu též operace Národního fondu, bývalého Fondu národního majetku, státní fondy aj.“ (MFČR, 2006)

3.6 Platební bilance

V dnešní moderní době jsou již ekonomiky jednotlivých zemí oproti minulosti značně propletené. Hlavními důvody tohoto faktu mohou být například digitalizace, migrace obyvatelstva, ale také zvyšující se počet ekonomických transakcí, které mezi sebou jednotlivé ekonomiky realizují. Vzhledem ke stále se zvyšujícím počtům těchto transakcí a ke zvyšující se propojenosti světové ekonomiky, všechny státy mezinárodní toky a transakce velmi pozorně sledují a zaznamenávají je do výkazu, kterému se říká **platební bilance**. Tato bilance je velmi důležitá a užitečná. Země díky ní mohou odhadovat budoucí vývoj měnových kurzů, ale také díky ní mohou řádně vybírat strategii hospodářské politiky. Tyto transakce totiž značně ovlivňují všechny klíčové ekonomické ukazatele (hrubý domácí produkt, úrokové míry, cenovou hladinu, zaměstnanost aj.). Platební bilance je tedy výkazem peněžních i nepeněžních toků a změn mezinárodních aktiv a pasiv za určité období. Snaží se zachytit veškeré ekonomické transakce mezi světovou a domácí ekonomikou. V České republice sestavuje platební bilanci zpravidla Česká národní banka (Jurečka, 2017).

Platební bilance se rozlišuje jako platební bilance tržní a účetní. **Tržní** platební bilance představuje běžný vztah dvou platebních trhů (ze země a dovnitř země), který je nepřerušovaný. Tržní bilance zahrnuje teoretickou analýzu, kterou lze měřit a pozorovat jen za pomoci kurzů. **Účetní** platební bilance naopak představuje statistický výkaz, který se vykazuje pomocí podvojného účetnictví. Tento výkaz pojednává o veškerých zahraničních

transakcích, které daná země během určitého období realizovala. Tyto výkazy slouží k posouzení vnější ekonomické rovnováhy země pohledem makroekonomie. Platební bilance tedy zachycuje všechny mezinárodní finanční a obchodní transakce institucí a obyvatel dané země. Platební bilance vychází z teritoriálního principu. Platební bilance jsou sestavovány s velmi důslednou kontrolou a rozdělením jednotlivých transakcí do kategorií, za pomoci účelu jejich využití. Každá transakce je v platební bilanci zaznamenána dvěma stejnými položkami. Vzhledem k tomu, že je platební bilance statistický účetní záznam, který funguje na principu podvojného účetnictví, musí být **vždy jako celek vyrovnaná** (Brčák et al., 2014).

3.6.1 Horizontální členění platební bilance

Horizontální členění platební bilance odpovídá věcné struktuře. Mezi základní položky platební bilance patří **běžný účet, kapitálový účet, finanční účet, saldo chyb a opomenutí a změna devizových rezerv**. Platební bilance by tedy mohla mít následovnou strukturu (Brčák et al., 2014):

a) **Běžný účet**, který se skládá z:

- Obchodní bilance → export a import výrobků a zboží
- Bilance služeb → exportu a importu služeb
- Bilance výnosů → výnosy ze zahraničních investic domácích subjektů a příjmy z práce rezidentů
- Transfery → všechny pohyby zboží a peněz bez protihodnoty jako příspěvky mezinárodních organizací, dědictví apod.

b) **Kapitálový účet**, který se skládá z toků kapitálu ze země a do země a investiční a kapitálové transakce. Jedná se tedy o veškeré transakce související s migrací obyvatelstva, s promíjením dluhů, převody vlastnických práv k fixním aktivům, převody nefinančních hmotných aktiv a nehmotných práv.

c) **Finanční účet**, který se skládá z:

- Přímých investic v zahraničí a zahraniční v tuzemsku → základní jmění a reinvestovaný zisk a ostatní kapitál

- Portfoliových investic → pohyb již emitovaných majetkových a dluhových cenných papírů
- Finančních derivátů
- Ostatních investic → půjčky a úvěry státního finančního a nefinančního sektoru ekonomiky zde tvoří největší část

d) Saldo chyb a opomenutí, kurzové rozdíly

e) Změna devizových rezerv (měnový účet)

Součtem obchodní bilance a bilance služeb nám dává k dispozici **výkonovou bilanci**, která nám dává přehled o čistém toku zboží a služeb. Tato bilance dává asi nejpřesnější vyjádření tzv. **čistého exportu** → $NX = X - M$; kde NX je čistý export, X je export a M je import (Jurečka, 2017).

3.6.2 Vertikální členění platební bilance

Vertikální struktura platební bilance vymezuje jednotlivé sloupce. Základní rozdělení platební bilance vertikálním členěním je jednotlivé transakce rozdělit do dvou položek. Buď to mohou být položky **kreditní**, které většinou znamenají navýšení či příliv aktiv do ekonomiky a tím pádem vedou ke zlepšení platební bilance nebo tyto položky mohou být **debetní**, které naopak zaznamenávají odliv aktiv do zahraničí a tím pádem zhoršují platební bilanci. Hlavním kritériem členění je vztah transakce k devizové poptávce či nabídce. Debetní operace tvoří poptávku po devizách, zatímco kreditní operace vytváří na trhu devizovou nabídku.

Základní operace vertikálního členění jsou rozděleny v následující tabulce:

Tabulka č. 1: Tabulka vertikálního členění základních operací platební bilance

Položka	kredit (+)	kredit (-)
Pohyb zboží	Export zboží	Import zboží
Pohyb služeb	Export služeb	Import služeb
Pohyb důchodů	Import důchodů	Export důchodů
Pohyb transferů	Import transferů	Export transferů
Pohyb kapitálu	Import kapitálu	Export kapitálu
Devizové rezervy	Snížení devizových rezerv	Zvýšení devizových rezerv

Zdroj: BRČÁK, Josef a kol. Makroekonomie – teorie a praxe, 2014

Vertikální členění lze agregovat na **běžný účet platební bilance** (hlavním prvkem je bilance zahraničního obchodu) a na **kapitálový účet platební bilance** (bilance kapitálových toků mezi zeměmi). Existuje-li deficit běžného účtu musí být financován prodejem aktiv nebo půjčováním si v zahraničí. Tyto prodeje aktiv poté značí přebytek kapitálového účtu. Pokud je jakýkoliv deficit běžného účtu financován rostoucím přílivem kapitálu, součet je nulový. Pokud nastane situace, kdy je běžný účet v přebytku, má soukromý sektor možnost splatit dluh nebo nákup aktiv v zahraničí. Pokud je běžný účet i kapitálový účet v deficitu, **celková platební bilance je v deficitu** (Brčák et al., 2014).

3.6.3 Investiční pozice a zahraniční zadluženost

U platební bilance se značně a dopodrobna zkoumá běžný účet a jeho vývoj v čase, a to hlavně v situaci dlouhodobých deficitů. Stále více však roste důležitost sledování celkového postavení země vůči zahraničním zemím, a to převážně z důvodů neustálého propojování ekonomik a ekonomických krizí. Toto postavení zachycuje **investiční pozice**. Tato pozice nám udává stav domácí ekonomiky vůči zbytku světa z pohledu **stavů zahraničních aktiv a pasiv** všech sektorů domácí ekonomiky ve vztahu k zahraničí k určitému datu. Aktiva jsou složena z pohledávek za zahraničními subjekty a majetkem vlastních rezidentů v zahraničí (např. cenné papíry). Pasiva jsou zastoupena závazky domácích subjektů vůči zahraničním subjektům a majetky, které patří nerezidentům v domácí ekonomice. Tzv. čistá investiční pozice je pozice, která pracuje s rozdílem stavu zahraničních aktiv a zahraničních pasiv země k určitému datu. Pokud má země v daný okamžik čistou kladnou nebo zápornou investiční pozici, označuje se jako čistý věřitel nebo dlužník (Jurečka, 2017).

Zahraníční dluh je obvykle definován jako zadluženost země vůči zahraničí. Tento termín však není přesný. Nejedná se totiž o dluh, který by byl vůči celé zemi, ale jde o dluh domácích osob vůči osobám zahraničním. Vláda státu si půjčuje jen ve specifickém případě k pokrytí schodku státního rozpočtu. Značná část zahraničních investic má podobu zahraničních půjček. Náš zahraniční dluh se tedy tvoří tak, že zahraniční investoři nakupují dluhopisy našich firem nebo ukládají peníze v našich bankách, které je potom poskytují jako půjčky našim firmám (Holman, 2016).

4 Praktická část

V praktické části jsou ze začátku popsány charakteristiky jednotlivých zemí a jejich vztahy k Evropské unii, následně se zhodnocují teoretická východiska v praktické rovině, a to především za pomoci zkoumání vývoje jednotlivých vybraných makroekonomických ukazatelů ve vybraném období mezi roky 2000 až 2019 a jejich komparací, která bude prováděna nejenom v rámci vybraných států, avšak nastíněna bude i situace daných států v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie a jejími průměry. V poslední řadě se práce v praktické části zabývá možnými prognózami vybraných ekonomických veličin do budoucna – přesněji pro následující tři roky.

4.1 Charakteristika vybraných zemí

Tato kapitola pojednává o charakteristikách porovnávaných zemí, tedy Nizozemska a České republiky. Charakteristika slouží k seznámení čtenáře se základními informacemi o vybraných zemích, na kterých se zkoumání makroekonomických ukazatelů aplikuje a nastiňuje vztah těchto zemí s Evropskou unií.

4.1.1 Nizozemsko

Nizozemsko neboli Nizozemské království, je zemí s parlamentní konstituční monarchií, která se rozkládá na území severozápadní Evropy, přesněji na pobřeží Severního moře. Jejími sousedy jsou Německo, se kterým sousedí na východ a Belgie, která s Nizozemskem sousedí na jihu. Celková rozloha Nizozemska činí 41 526 km². Nizozemsko se řadí mezi země, které jsou nejvíce osídlené na světě. V Nizozemsku totiž žije přibližně 17,3 milionů obyvatel a hustota zalidnění se rovná 510 obyvatelům na km². Hlavním městem Nizozemska je Amsterdam, avšak většinu funkcí hlavního města zastává město Haag, ve kterém sídlí parlament, vláda i král. Nizozemsku také náleží 6 zemí, které se nacházejí v Karibiku a nejsou součástí Evropské unie. (Businessinfo, 2019).

Mezi nejdůležitější odvětví hospodářství v Nizozemsku patřila v roce 2018 především veřejná správa, obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče (20,8 %), doprava, ubytování, pohostinství, velkoobchod a maloobchod (20,6 %) a odborné, vědecké či technické činnosti a administrativní činnosti (15,4 %). V rámci obchodu Nizozemska převažuje přibližně 74 % celkového exportu vývoz do států Evropské unie (např. do Německa, Belgie, Francie aj.), zatímco zbylých 26 % vývozu směřuje mimo hranice Evropské unie. Dovoz se do

Nizozemsko realizuje z necelých 50 % ze členských států Evropské unie a dovoz ze zbytku světa tak přesahuje hranici 50 % (Eurostat, 2020).

Nizozemsko se vždy snažilo zapojovat do snah vytvoření Evropského společenství, a dodnes je aktivním členem Evropské unie. Nizozemsko je totiž jedním ze zakládajících členů Evropské unie a bylo tedy u vzniku významných událostí, které pomohli Evropskou unii vytvořit a zformovat. Jedním z příkladů, který toto tvrzení podporuje je úzké zapojení nizozemských úřadů k vytvoření zemědělské politiky Evropské unie či vytvoření Hospodářské a měnové unie (Economic and Monetary Union – EMU). Další významnou situací, která jasně mluví o aktivní snaze a zapojení Nizozemsko k tvorbě Evropské unie, je připojení Nizozemsko k zemím Belgie, Francie, Itálie, Lucemburska a Západního Německa v roce 1952, což vedlo ke vzniku Evropského společenství uhlí a oceli. Toto spojení poté vedlo k podepsání Římské smlouvy v roce 1957. Nizozemsko se také podílelo na podpisu Maastrichtské smlouvy v roce 1992, která formulovala základy pro Evropskou unii. Nizozemsko je také, spolu s Českou republikou, členem vnitřního trhu Evropské unie, což mu zajišťuje volný pohyb osob, zboží a služeb v rámci Evropské unie. Nizozemsko se také podílí na tvorbě legislativy, ekonomických reforem a na procesu přijímání nových členů Evropské unie (Government.nl, 2020).

4.1.2 Česká republika

Česká republika je státem, který se rozkládá na území Střední Evropy, a ne nadarmo se jí říká „Srdce Evropy“. Česká republika je státem, který nemá žádný přístup k moři, avšak její pozice ve středu Evropy jí staví do pozice tzv. tranzitní země, přes kterou proudí velké množství zboží. Česko je parlamentní republikou, v jejímž čele stojí prezident. Česká republika má rozlohu 78 866 km² a ke poslednímu zářijovému dni roku 2020 evidovala 10 707 839 obyvatel (Eacea.ec., 2021) a hustota zalidnění se pohybuje okolo 135 obyvateli na km² (NZIS, 2017). Samostatná Česká republika vznikla 1. ledna 1993 po rozpadu České a Slovenské federativní republiky. Hraničí s Polskem, Spolkovou republikou Německo, Rakouskem a Slovenskem. Hlavním městem České republiky je Praha, která jako kraj zároveň patří mezi 14 krajů, které ji tvoří.

Mezi nejdůležitější odvětví českého hospodářství byly v roce 2018 řazeny průmysl (30,2 %), velkoobchod a maloobchod, doprava, ubytování a pohostinství (19,2 %), veřejná správa, obrana, vzdělávání a zdravotní a sociální péče (15,5 %). V rámci obchodu České

republiky převažuje přibližně 84 % celkového vývozu vývoz do států Evropské unie (nejvíce do Německa, dále např. do Polska či Rakouska) a zbytek vývozu se realizuje do zemí mimo Evropskou unii, z toho 2 % směřují do Spojených států a 2 % do Ruska. Dovoz do České republiky se ze 76 % realizuje z členských států Evropské unie (nejvíce opět z Německa a to 29 %, dále potom z Polska a Slovenska) a zbylých 24 % se dováží ze zemí mimo hranice Evropské unie, z toho 8 % z Číny a 2 % ze Spojených států (Europa.eu, 2020).

Česká republika se zajímala o členství v Evropském Společenství (dále ES) již v roce 1989, kdy tehdejší předseda vlády zasílal předsedovi komise ES dopis, kde vyjadřoval zájem ČSSR o členství v ES. Nástrojem, který měl umožnit zemím bývalého východního bloku vstup do Evropského společenství byly **asociační dohody**. Československo začalo diskusi o uzavření této dohody v roce 1990. Rok poté, v roce 1991, byla podepsána Evropská dohoda o přidružení ČSFR, Maďarska a Polska k Evropským společenstvím. Proces této dohody byl však pozastaven z důvodu rozpadu Československa v roce 1992. V roce 1993 rozhodla Evropská rada o tom, že země ze střední a východní Evropy mohou v případě zájmu vstoupit do Evropské unie za předpokladu, že splní všechny povinnosti spojené se členstvím. Proces spojený s přijetím České republiky do Evropské unie začal přibližně rokem 1998 a byl bedlivě sledován Evropskou komisí. Předvstupní proces s kandidátskými zeměmi, včetně České republiky, byl ukončen na konci roku 2002 a Evropská rada rozhodla v souladu se stanoviskem Evropské komise o přijetí 10 nových členských států k 1.5.2004 (Mzv., 2010).

V roce 2011 vydalo Ministerstvo financí zprávu o finančních tocích mezi Českou republikou a rozpočtem Evropské unie. Díky tomuto přehledu může Ministerstvo financí jasně sledovat čistou pozici České republiky vůči rozpočtu Evropské unie. Z tabulek č. 2 a č. 3 je patrné, že příjmy z rozpočtu Evropské unie převyšovaly výdaje, které do rozpočtu Evropské unie musela Česká republika vynaložit. Z dat Ministerstva financí jasně vyplývá, že čistá pozice České republiky v letech 2004 až 2010 se rovnala hodnotě přes 5 miliard eur. Bližší specifika rozložení příjmů a výdajů do rozpočtu Evropské unie, které Česká republika zaznamenala, jsou k dispozici v následujících tabulkách.

Tabulka č. 2: Vývoj čisté pozice České republiky vůči rozpočtu EU v letech 2004-2010 (v mil. eur) – Platby z rozpočtu EU

Příjmy z rozpočtu EU v mil. eur						
Rok	Strukturální akce	Zemědělství	Vnitřní politiky	Předvstupní nástroje	Kompenzace	Celkem
2004-2006	873,9	992,3	131,4	319,7	834,2	3151,5
2007	992,9	634,9	56,8	19,7	0	1704,3
2008	1680,1	584,2	85,6	24,5	0	2374,4
2009	1962,8	876	83	29,2	0	2951
2010	2192,9	1042,1	103,9	22,9	0	3361,8
Celkem	7702,6	4129,5	460,7	416	834,2	13543

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Ministerstva financí

Tabulka č. 3: Vývoj čisté pozice České republiky vůči rozpočtu EU v letech 2004-2010 (v mil. eur) - Platby do rozpočtu EU a čistá pozice

Platby do rozpočtu EU v mil. eur					
Rok	Tradiční vlastní zdroje	Zdroj z DPH	Zdroj z HND	Celkem	Čistá pozice
2004-2006	344,7	393,3	1846,3	2584,3	567,2
2007	178,9	198,1	780	1157	547,3
2008	207,6	224,7	989	1421,3	953,1
2009	167,9	174,2	1012,7	1354,8	1596,2
2010	189,5	182,6	1094,9	1467	1894,8
Celkem	1088,6	1172,9	5722,9	7984,4	5558,6

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Ministerstva financí

4.2 Zhodnocení vývoje základních makroekonomických ukazatelů

Zhodnocení vývoje zvolených makroekonomických veličin je nezbytným krokem ke komparaci jednotlivých ekonomik vybraných zemí, a tedy nezbytnou součástí práce k dosažení vytyčených cílů. Zhodnocení ukazatelů se opírá o data, která jsou dostupná ze statistických úřadů. Makroekonomické ukazatele a jejich vývoj se sleduje v období let 2000 až 2019. Tato doba je více než dostačující k posouzení hospodaření vybraných zemí. Zjištěné výsledky budou následně komparovány mezi vybranými zeměmi, ale také s ostatními zeměmi Evropské unie. Dále je nutné podotknout, že se v datech, získaných z databáze Eurostatu, budou v rámci Evropské unie vyskytovat i data, která zahrnují Velkou Británii, která v době vzniku práce již není součástí Evropské unie.

4.2.1 Hrubý domácí produkt (HDP)

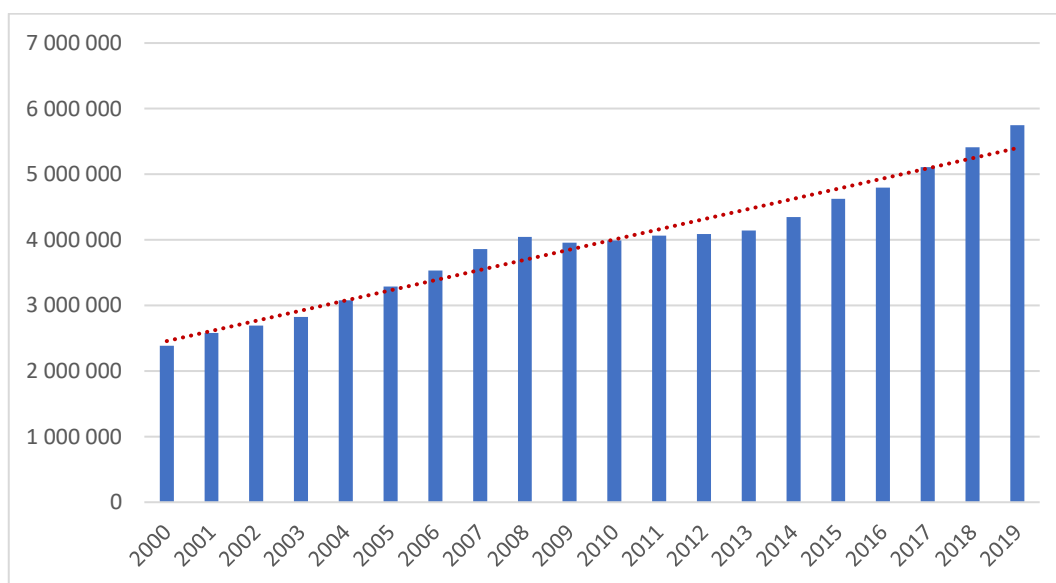
Prvním sledovaným makroekonomickým ukazatelem je hrubý domácí produkt. Tento ukazatel je bezesporu ukazatelem základním nebo dokonce nejdůležitějším. Tento ukazatel slouží k porovnávání výkonnosti jednotlivých mezinárodních ekonomik v čase. V rámci toho porovnávání je však nutné si nastavit podmínky, které by pro všechny sledované ekonomiky měly platit stejně. Mezi tyto podmínky se řadí například vyjádření hrubého domácího produktu ve stejné měně, vyjádření hrubého domácího produktu za pomoci vzájemně srovnatelných ukazatelů či stejné definice hrubého domácího produktu. Databáze Eurostatu pracuje s tzv. Evropským srovnávacím programem. Tento program je projekt Eurostatu, který má za úkol přinést srovnatelné údaje o hrubém domácím produktu. Cílem tohoto programu je porovnávat úrovně cen a reálných objemů HDP jednotlivých zemí. Tento program vznikl kvůli tomu, že ne každá země používá stejnou měnu a cenové hladiny se v jednotlivých zemích liší. Díky tomuto faktu je kladen důraz na porovnávání toho, co se dá porovnávat. Za tímto účelem se začaly propočítávat tzv. **parity kupní síly** národních měn. Tyto parity jsou indikátory cenových rozdílů v jednotlivých zemích. Tyto parity jsou udávány v uměle vytvořené měnové jednotce PPS neboli **standardu kupní síly (PPS – Purchasing Power Standard)**. V této práci se vychází z dat, které jsou podloženy paritou kupní síly a díky nimž lze jednotlivé hrubé domácí produkty porovnávat. Nejdříve bude analyzována situace vývoje hrubého domácího produktu v České republice, následně v Nizozemsku a posléze budou tyto hodnoty porovnány mezi sebou a v rámci Evropské unie. Hlavním porovnávacím indikátorem bude ukazatel hrubého domácího produktu na obyvatele, který představuje reálný objem HDP, který je očištěn o možné rozdíly v cenových úrovních jednotlivých zemí a které jsou vyjádřeny k průměru Evropské unie (ČSÚ, 2019).

4.2.1.1 Vývoj hrubého domácího produktu v České republice

Česká republika zažívala od roku 2000 relativně stabilní růst hrubého domácího produktu, který v práci vychází z měření jeho podoby pomocí výrobní metody v běžných cenách. Graf č. 1, který byl vytvořen na základě dat uvedených v příloze č.1, znázorňuje naměřené absolutní hodnoty hrubého domácího produktu v letech 2000-2019 (v mil. Kč). Jak je z grafu patrné tento růst se zastavil v roce 2008 s příchodem globální ekonomické krize, která postihla všechny země Evropské unie. Ekonomická krize měla za následek konec růstového trendu. Dopady této krize lze v České republice pozorovat především v období od

roku 2008 až do roku 2013, ve kterém se trend ustálil a ve kterém došlo i k poklesu HDP v roce 2009. Vzdávající trend HDP opět nastal po roce 2013 a držel se až do konce sledovaného období, tedy do roku 2019, a to převážně z důvodu odeznění dopadů ekonomické krize a z důvodu velmi dobrého fungování ekonomiky. V grafu je také zahrnuta lineární spojnice trendu, která znázorňuje kontinuální růst v rámci sledovaného období. V roce 2019 byla hodnota hrubého domácího produktu ve sledovaném období nejvyšší a jeho absolutní hodnota činila 5 748 805 mil. Kč.

Graf č. 1: Vývoj HDP České republiky v letech 2000-2019 (v mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Pro lepší znázornění meziročních změn HDP v čase slouží ukazatel znázorňující meziroční rozdíl vyjádřený v procentech, který je zobrazen v následující tabulce č.4.

Tabulka č. 4: Roční změny HDP v ČR v letech 2000-2019

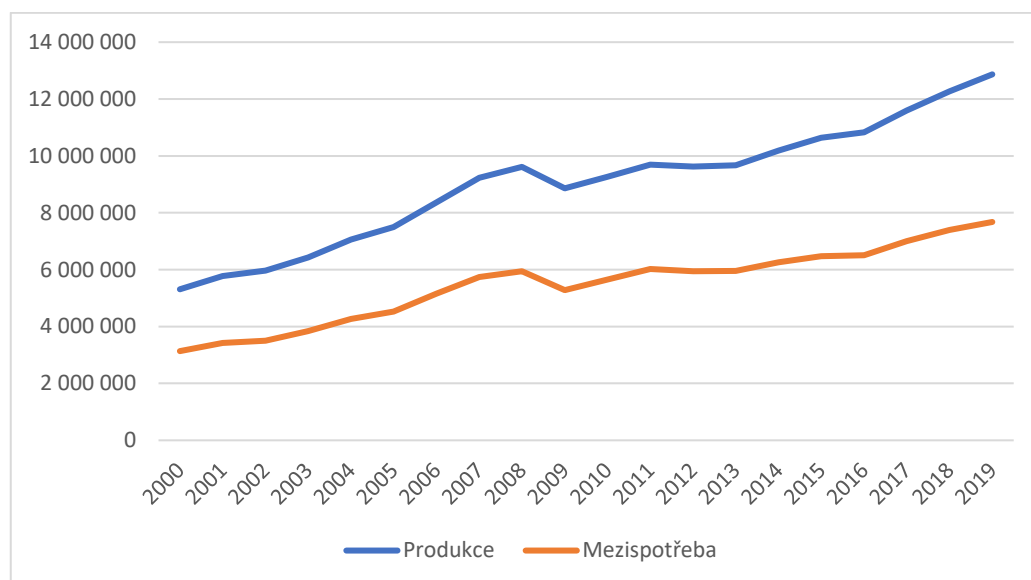
Rok	Hrubý domácí produkt v mil. Kč	Roční změny HDP v %
2000	2 386 289	1
2001	2 579 126	8,08 %
2002	2 690 982	4,34 %
2003	2 823 452	4,92 %
2004	3 079 207	9,06 %
2005	3 285 601	6,70 %
2006	3 530 881	7,47 %
2007	3 859 533	9,31 %
2008	4 042 860	4,75 %
2009	3 954 320	-2,19 %
2010	3 992 870	0,97 %
2011	4 062 323	1,74 %
2012	4 088 912	0,65 %
2013	4 142 811	1,32 %
2014	4 345 766	4,90 %
2015	4 625 378	6,43 %
2016	4 796 873	3,71 %
2017	5 110 743	6,54 %
2018	5 409 665	5,85 %
2019	5 748 805	6,27 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Jak je z tabulky patrné, meziroční vývoj HDP v České republice rostl na začátku sledovaného období relativně silně a v meziročním porovnání dosáhl v roce 2007 nejvyšší naměřené procentuální hodnoty ve výši 9,31 %. Jak již bylo zmíněno, zásah ekonomické krize je možné sledovat v období od roku 2009 až do roku 2013, kdy se meziroční rozdíly pohybovaly nanejvýš v rozmezí 1,74 %. V roce 2009 je znázorněn pokles HDP oproti roku minulému, který dosahoval výše -2,19 %. Od roku 2013 vykazuje ekonomika České republiky velmi dobré výsledky, které se projevují na meziročním nárůstu absolutní hodnoty hrubého domácího produktu.

Vzhledem ke znázornění HDP pomocí výrobní metody je v následujícím grafu č. 2, který vychází z dat uvedených v příloze č. 2, znázorněn podíl produkce a mezispotřeby na hrubém domácím produktu ve sledovaném období.

Graf č. 2: Vývoj celkové produkce a mezispotřeby ČR v letech 2000-2019 (v mil. Kč)

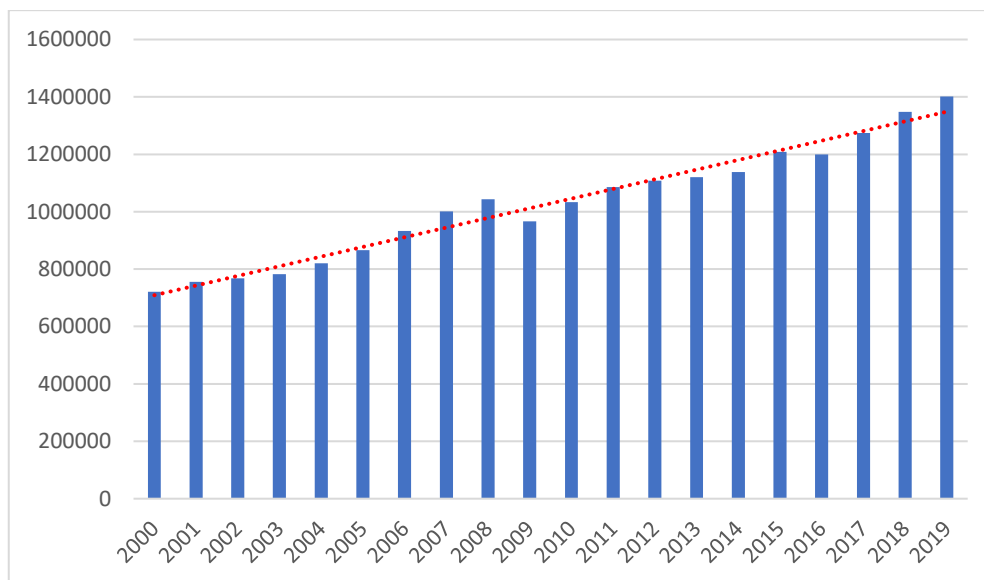
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Z grafu č. 2 je patrné, že produkce i mezispotřeba v čase měla vzestupnou tendenci, podobně jako u vypočteného hrubého domácího produktu. Rostoucí trend byl zaznamenán, stejně jako u HDP, od počátku sledovaného období až do roku 2008. Po roce 2008 celkovou produkci i mezispotřebu negativně ovlivnila globální hospodářská krize. Tempo růstu produkce je od roku 2014 vyšší než tempo růstu mezispotřeby. Příčinou tohoto faktu může být ku příkladu změna struktury produkce v České republice.

4.2.1.2 Vývoj hrubého domácího produktu v Nizozemsku

V Nizozemsku byl patrný růst domácího produktu od začátku sledovaného období do roku 2008. V roce 2009 zasáhla Nizozemsko, stejně jako ostatní země, globální ekonomická krize, která vývoj a růst HDP v Nizozemsku ochromila. Krize však neměla na Nizozemsko, které má velmi silnou ekonomiku, takový dopad, jako na jiné země. Následující graf č. 3, jehož podklady jsou uvedeny v příloze č. 3, pojednává o absolutních hodnotách HDP v Nizozemsku v letech 2000-2019 v běžných cenách.

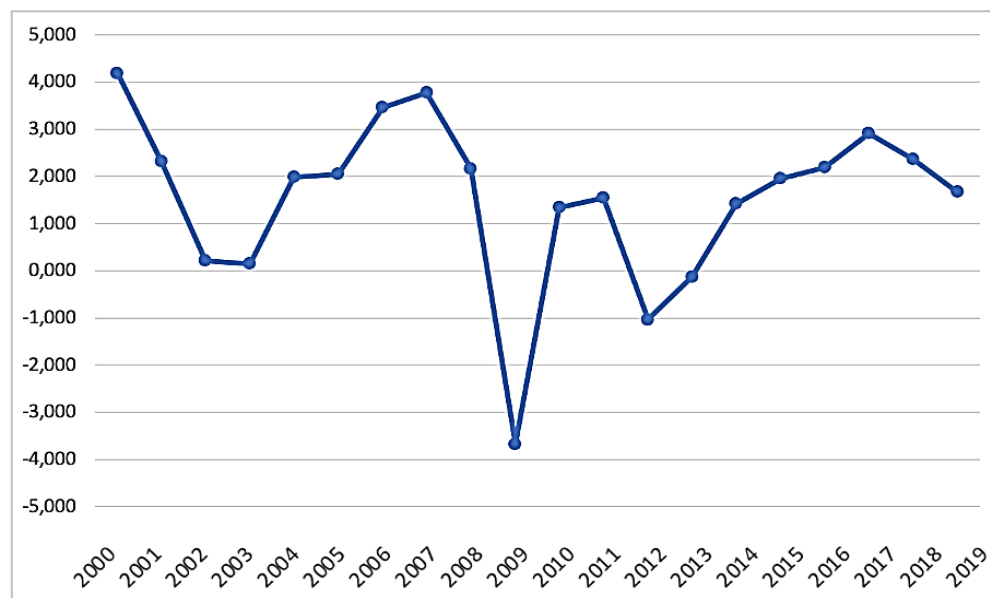
Graf č. 3: Vývoj HDP v Nizozemsku v letech 2000-2019 v běžných cenách (v mil. eur)

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z CBS

Z grafu je patrné, že i když se tempo růstu v jednotlivých letech měnilo, rostoucí trend je znát v průběhu celého sledovaného období. Výjimku tvoří, jak již bylo zmíněno, hodnota v roce 2009, kdy se v důsledku ekonomické krize hodnota HDP v Nizozemsku zmenšila.

Graf č. 4: Roční změna HDP v Nizozemsku v letech 2000-2019 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z Worldbank

Graf č. 4 vychází z dat uvedených v příloze č. 4 a ukazuje roční změnu HDP v Nizozemsku ve sledovaném období. V roce 2000 se roční změna oproti předešlému roku

rovnala 4,20 %, což představuje největší roční změnu. Z grafu je patrné, že Nizozemsko zažilo meziroční propad do záporných hodnot více než jednou. Nejvýraznější propad hrubého domácího produktu oproti minulému roku byl zaznamenán v roce 2009, kdy na Nizozemsko dopadla tíha globální ekonomické krize. Roční změna HDP v roce 2009 dosáhla hodnoty -3,67 %. Tento propad byl ve sledovaném období největší. V letech 2012 a 2013 také můžeme pozorovat meziroční propad do záporných hodnot, konkrétněji se v roce 2012 změna HDP dostala na hodnotu -1,03 % a v roce 2013 tato hodnota nabývala procentuálních hodnot ve výši -0,13 %. Rokem 2012 však započal růstový trend meziročních změn HDP v Nizozemsku, který trval až do roku 2017. Tento růstový trend se poté v letech 2018 a 2019 zpomalil, avšak meziroční změny stále nabývaly kladných hodnot.

4.2.1.3 Komparace vývoje hrubého domácího produktu Nizozemska a České republiky

V rámci komparace výkonu ekonomik Nizozemska a České republiky pomocí makroekonomického ukazatele hrubého domácího produktu jsou v práci zahrnuta i data, která zahrnují výkony ekonomik jednotlivých členských států Evropské unie. Tato data nám pomohou zasadit výsledky ekonomik sledovaných zemí do širšího kontextu a nastíní, jak si jednotlivé země stojí v porovnání se zbytkem Evropy.

Následující tabulka č. 5 ukazuje absolutní hodnoty hrubého domácího produktu České republiky, Nizozemska a souhrnu všech členských zemí. Z tabulky lze jasně vyčíst, že ekonomika Nizozemska je v absolutních číslech silnější ekonomikou než ekonomika České republiky.

Tabulka č. 5: Roční hodnota HDP České republiky, Nizozemska a EU 28 v tržních cenách v letech 2011-2019 v mil. eur

Rok	Evropská unie - 28 členských států	Česká republika	Nizozemsko
2011	13 234 680,5	165 202,2	650 359,0
2012	13 499 547,1	162 587,5	652 966,0
2013	13 613 456,7	159 461,5	660 463,0
2014	14 092 720,2	157 821,3	671 560,0
2015	14 856 259,4	169 558,2	690 008,0
2016	14 985 120,8	177 438,5	708 337,0
2017	15 429 516,5	194 132,9	738 146,0
2018	15 939 469,4	210 927,8	773 987,0
2019	16 491 885,3	223 950,3	810 247,0

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Pro lepší porovnávání slouží tabulka č. 6. Tato tabulka nám říká, jakou část objemu hrubého domácího produktu Evropské unie tvoří ekonomiky sledovaných zemí.

Tabulka č. 6: Poměr HDP České republiky a Nizozemska na celkovém objemu HDP Evropské unie v letech 2011-2019 v %

Rok	Česká republika	Nizozemsko
2011	1,2483	4,9141
2012	1,2044	4,8369
2013	1,1714	4,8515
2014	1,1199	4,7653
2015	1,1413	4,6446
2016	1,1841	4,7269
2017	1,2582	4,7840
2018	1,3233	4,8558
2019	1,3579	4,9130

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Jak lze v tabulce č. 6 vidět, Nizozemsko se na tvorbě HDP v Evropské unii dlouhodobě podílí relativně významně a jeho hodnoty se pohybují okolo 5 %, zatímco Česká republika se na celkovém HDP Evropské unie podílí hodnotami, které se těsně pohybují nad hranicí 1 %. Ekonomika, která se z největší části podílí na tvorbě celkového HDP v Evropské unii byla v roce 2019 ekonomika Německa. Její podíl HDP na evropském HDP se rovnal přibližně 20,9 %, druhou největší ekonomikou co do podílu HDP byla Velká Británie (cca 15,3 %) a třetí potom byla Francie (cca 14,7 %). Naopak ekonomikou, která se na tvorbě evropské HDP podílela nejméně byla ekonomika Malty, která se na HDP podílela přibližně 0,08 %. Tyto údaje jsou však uvedeny v absolutních hodnotách a jak bylo zmíněno výše, výpočty HDP v absolutních hodnotách nejsou dobrým zdrojem pro srovnávání ekonomik. Tento údaj je zde tedy uveden hlavně díky rozšíření kontextu (Eurostat, 2021).

Pro řádné srovnání ekonomik sledovaných zemí je potřeba zvolit relevantní a relativní ukazatel, který by nám pomohl výkonnost ekonomik porovnat. Tímto ukazatelem jsou například meziroční změny reálného HDP, který je vyjádřen v procentech. Tento ukazatel nám popisuje tabulka č.7.

Tabulka č. 7: Meziroční změny HDP České republiky, Nizozemska a EU 28 v letech 2009-2019 v %

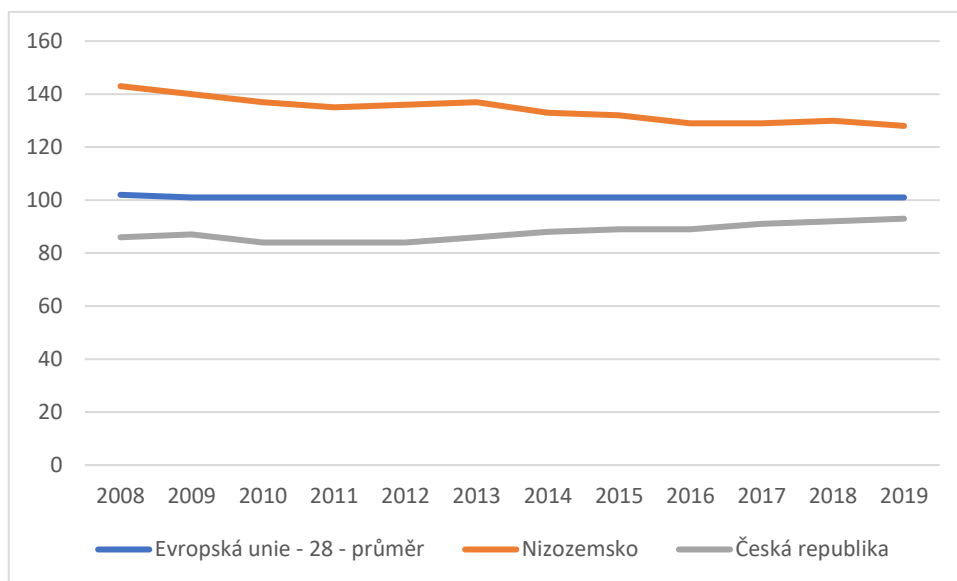
Rok	Evropská unie - 28 členských států	Česká republika	Nizozemsko
2009	-4,3	-4,7	-3,7
2010	2,2	2,4	1,3
2011	1,8	1,8	1,6
2012	-0,4	-0,8	-1,0
2013	0,3	0,0	-0,1
2014	1,8	2,3	1,4
2015	2,3	5,4	2,0
2016	2,0	2,5	2,2
2017	2,6	5,2	2,9
2018	2,0	3,2	2,4
2019	1,5	2,3	1,7

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Z tabulky, která začíná rokem 2009, lze vyčíst, že se obě sledované země, a s nimi celá Evropská unie, potýkaly s následky ekonomické krize, která ve světě působila. Nizozemsko se s dopady ekonomické krize v roce 2009 potýkalo lépe než Česká republika. V letech 2010 a 2011 se však roční změny HDP v České republice zvýšila více než v Nizozemsku z důvodu lepší adaptace k nepříznivým dopadům ekonomické krize. Obě země poté v roce 2012, dle získaných dat, zažily pokles nárůstu HDP, a to z důvodu vnitřních vládních záležitostí a z důvodu dluhové krize v Evropské unii. Od roku 2014 však meziroční změny HDP v České republice začínají výrazně převyšovat evropský průměr i meziroční změny v Nizozemsku. V roce 2015 lze v České republice sledovat nárůst HDP proti minulému roku o celých 5,4 %. Tento fakt by mohl být zapříčiněn intervencemi, které prováděla Česká národní banka a celkovou silnou pozicí české ekonomiky. V posledním sledovaném roce se již tempo růstu jednotlivých ekonomik začíná vyvažovat.

V následujícím grafu č. 5, který vychází z dat uvedených v příloze č. 5, je vyjádřen hrubý domácí produkt České republiky a Nizozemska ve standardu kupní síly spolu s průměrem hrubého domácího produktu Evropské unie.

Graf č. 5: HDP na obyvatele České republiky, Nizozemska a průměru Evropské unie v letech 2008-2019 vyjádřen ve standardu kupní síly (PPS)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Jak je z grafu patrné, průměr Evropské unie si v průběhu let 2008-2019 držel stálou hodnotu 101 PPS. Nizozemsko si v průběhu sledovaného období v rámci tohoto ukazatele pohoršilo. Na počátku byla hodnota ukazatele HDP na obyvatele ve standardu kupní síly v Nizozemsku na hodnotě 143 PPS. V průběhu let docházelo v Nizozemsku ke stálému snižování kupní síly a rozdíl mezi cenovými hladinami s průměrem Evropské unie se neustále snižoval. V posledním sledovaném roce byla hodnota tohoto ukazatele rovna 128 PPS. Nizozemsko si však stále pevně drží pozici, která je relativně vysoko nad průměrem Evropské unie. Na druhou stranu Česká republika si v rámci standardu kupní síly ve sledovaném období polepšila a evropskému průměru se přibližuje. Příčinnou tohoto růstu je zesilování pozice českých korun proti jiným měnám, což značí, že si Česká republika ve sledovaném období vedla ekonomicky relativně dobře oproti jiným zemím Evropské unie. V posledním sledovaném roce byla hodnota hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky na hodnotě 93 PPS.

4.2.2 Inflace

Další sledovanou makroekonomickou veličinou je inflace. Inflace pojednává o zvyšování průměrné cenové hladiny ekonomik v jednotlivých obdobích. Inflace je procesem objektivním a je přirozená pro všechna moderní hospodářství. Do jisté míry je možné tvrdit, že inflace je pro správné fungování hospodářství a ekonomiky nezbytná. Její míra se však

nesmí vymknout kontrole. Za předpokladu, že by se inflace kontrole vymkla, hrozí ekonomice a hospodářství negativní dopady, které s sebou přemíra inflace nese. V rámci Evropské unie však takovéto extrémní případy v poslední době nenastaly, a tak by se dalo říct, že je inflace veličinou, která je, prozatím, zvladatelná.

4.2.2.1 Vývoj inflace v České republice

Prvním ukazatelem, který se váže k cenové hladině v České republice, který tato práce vyhodnocuje, je index spotřebitelských cen. Tento index je sestaven za pomoci bazického indexu, který vychází ze spotřebitelských cen sledovaného období a průměrných cen bazického roku. Základem, tedy bazickým rokem, je průměr roku 2015, který se rovná hodnotě 100. V následující tabulce č. 8 jsou uvedeny indexy spotřebitelských cen v letech 2000-2019. Je potřeba zmínit poznámku od Českého statistického úřadu, která zmiňuje následující: *“Od ledna 2017 je nově zavedena časová řada bazických indexů se základem průměr roku 2015 = 100. Z této časové řady jsou počítány indexy k dalším základům (předchozí měsíc = 100, stejné období předchozího roku = 100 a index klouzavých průměrů za posledních 12 měsíců k průměru 12 předcházejících měsíců). Indexy vypočtené z dosavadní časové řady bazických indexů průměr roku 2005 = 100 zůstávají platné, nedochází k revizi již publikovaných údajů. Původní časová řada se základem průměr roku 2005 = 100 je nadále počítána i publikována, ale nejsou z ní již odvozovány jiné indexy.”* (ČSÚ, 2021).

Tabulka č. 8: Index spotřebitelských cen (bazický index) v České republice v letech 2000-2019

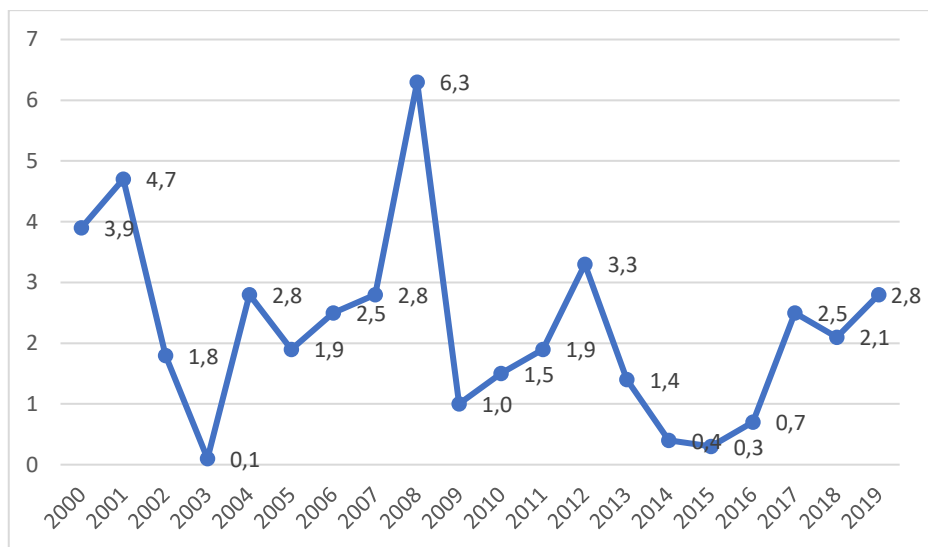
Rok	Úhrn
2000	72,4
2001	75,8
2002	77,2
2003	77,3
2004	79,4
2005	80,9
2006	83,0
2007	85,3
2008	90,7
2009	91,7
2010	93,0
2011	94,8
2012	97,9
2013	99,3
2014	99,7
2015	100,0
2016	100,7
2017	103,1
2018	105,3
2019	108,3

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Z tabulky č. 8 je patrné, že se index spotřebitelských cen v České republice v letech 2000-2019 neustále zvyšoval. Míra zvyšování indexu spotřebitelských cen se každoročně měnila, avšak rostoucí trend, který ve sledovaném období působil, je očividný.

Pro srovnání ekonomik se však bude vycházet z míry inflace, která je vyjádřena přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen, která vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za posledních 12 měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců (ČSÚ, 2021). Míra inflace České republiky ve sledovaném období je znázorněna v následujícím grafickém zobrazení č. 6, které vychází z dat uvedených v příloze č. 6.

Graf č. 6: Míra inflace v České republice v letech 2000-2019 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Z grafu je patrné, že se Česká republika na začátku sledovaného období potýkala s relativně vysokou mírou inflace. V roce 2001 dosahovala míra inflace hodnoty 4,7 %. Poté přišel zvrát v trendu, který měl za následek snižování míry inflace, a to až do roku 2003, kdy se míra inflace rovnala 0,1 %. Takto malou míry inflace Česká republika od roku 2003 neviduje. Se vstupem do Evropské unie v roce 2004 Česká republika naměřila míru inflace v hodnotě 2,8 %. Tento ukazatel se pohyboval v rozmezí okolo 2-3 % až do roku 2008. V roce 2008, který doprovázela globální ekonomická krize, zaznamenala Česká republika nejvyšší hodnotu míry inflace ve sledovaném období, a to hodnotu 6,3 %. Tato hodnota byla způsobená tím, že stouply ceny potravin, sazba DPH byla zvýšena z 5 % na 9 % u některého zboží a služeb, zvyšovaly se ceny energií a spotřební daň tabákových výrobků (ČSÚ, 2009). Tento výkyv však byl pro ekonomiku ojedinělý a míra inflace se po roce 2008 dostala opět do relativně normální situace, která v rámci České republiky panuje až do konce sledovaného období. V roce 2019 byla naměřená hodnota míry inflace 2,8 %.

4.2.2.2 Vývoj inflace v Nizozemsku

V Nizozemsku se index spotřebitelských cen v letech 2000-2019 neustále zvyšoval. Tento index je také sestavován pomocí bazického indexu, kdy výchozím rokem pro sledování vytyčeného období, je rok 2010. Rok 2010 se tedy rovná hodnotě 100. Následující tabulka č. 9, uvádí hodnoty indexu spotřebitelských cen Nizozemska v letech 2000 až 2019.

Tabulka č. 9: Index spotřebitelských cen (bazický index) v Nizozemsku v letech 2000-2019

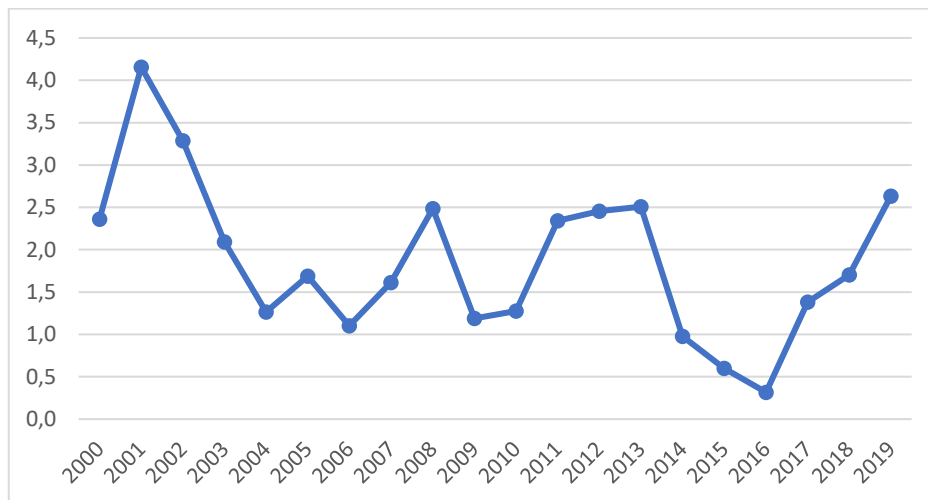
Rok	Úhrn
2000	81,9
2001	85,4
2002	88,2
2003	90,0
2004	91,1
2005	92,7
2006	93,7
2007	95,2
2008	97,6
2009	98,7
2010	100,0
2011	102,3
2012	104,9
2013	107,5
2014	108,5
2015	109,2
2016	109,5
2017	111,0
2018	112,9
2019	115,9

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z The World Bank

Z tabulky lze vyčíst, že trend rostoucí cenové hladiny se týkal i Nizozemska. Pro tuto tabulku byl zvolen výchozí, tedy bazický, rok 2010. Od roku 2010 se míra cenové hladiny zvedla o 15,9 %. Zvyšující se nárůst cenové hladiny se nejvíce projevoval na začátku sledovaného období, přesněji se tak stalo v roce 2001.

V následujícím grafu č. 7, je uvedena míra inflace Nizozemska ve sledovaném období. Graf vychází z dat, které jsou uvedené v příloze č. 7.

Graf č. 7: Míra inflace Nizozemska v letech 2000-2019 v %

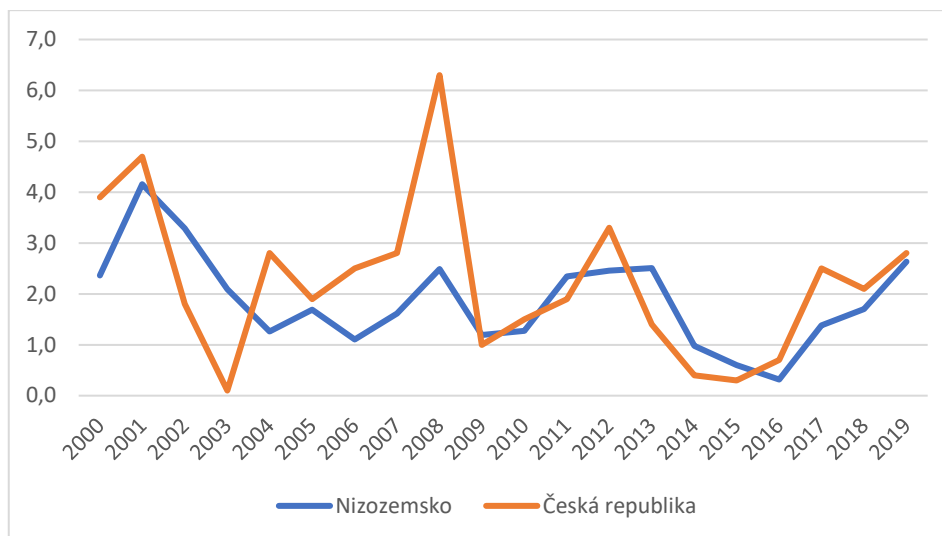
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z The World Bank

Z grafu lze jasně vyčíst, že Nizozemsko se potýkalo s vyšší mírou inflace na začátku sledovaného období. V roce 2001 se míra inflace dostala na nejvyšší naměřenou hodnotu ve sledovaném období, a to na hodnotu 4,2 %. Od tohoto roku však nastal obrat a do roku 2004 se v Nizozemsku tempo růstu míry inflace snižovalo. Nejnižší hodnotou míry inflace byla hodnota 0,3 %, která se v Nizozemsku projevila v roce 2016. Tento nízký údaj ve sledování míry inflace mohl mít na svědomí fakt, že ekonomika Nizozemska byla tou dobou na vrcholu ekonomické konjunktury. Od roku 2016 až do konce sledovaného období se tempo růstu míry inflace v Nizozemsku opět zrychlilo a v posledním sledovaném roce toto tempo odpovídalo 2,6 % míry inflace oproti předešlému roku.

4.2.2.3 Komparace vývoje inflace České republiky a Nizozemska

Komparace vývoje inflace České republiky a Nizozemska se opírá o hodnoty míry inflace, které byly popsány v předchozích částech této kapitoly. Hodnotu ukazatele míry inflace hodnotí následující graf č. 8, který vychází z dat, které jsou uvedené v příloze č. 8.

Graf č. 8: Míra inflace České republiky a Nizozemska v letech 2000-2019 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ a The World Bank

Tento graf slouží ke znázornění jednotlivých měr inflací ve zvolených zemích ve sledovaném období. Na první pohled je z grafu možné vyčíst, že trend vývoje míry inflace v Nizozemsku je více stálý než trend vývoje míry inflace České republiky. Česká republika, na rozdíl od Nizozemska, zažívala s ekonomickou krizí značné výkyvy ve vývoji míry inflace. Na počátku sledovaného období se Nizozemsko potýkalo s mírou inflace, která byla značně nižší než míra inflace České republiky. Avšak hned v následujícím roce se tempo růstu zvyšování míry inflace v Nizozemsku zvýšilo na míru, která byla velmi podobná míře inflace v České republice. Od roku 2002 do roku 2003 se míra inflace České republiky pohybovala pod hranicí míry inflace Nizozemska. Příčinou byla příprava České republiky na vstup do Evropské unie. Po samotném vstupu České republiky do Evropské unie se však míra inflace Nizozemska opět pohybovala pod hladinou míry inflace České republiky. Obě sledované země se od roku 2010 pohybují v podobných hodnotách míry inflace. Na konci sledovaného období byla míra inflace obou zemí téměř totožná.

Pro rozšíření kontextu jsou v následující tabulce č. 10 hodnoty míry inflace České republiky a Nizozemska porovnány i s průměrem Evropské unie v letech 2009-2019.

Tabulka č. 10: Míra inflace v České republice, Nizozemsku a Evropské unii v letech 2009-2019 v %

Rok	Evropská unie - 28 členských států	Česká republika	Nizozemsko
2009	1,0	0,6	1,0
2010	2,1	1,2	0,9
2011	3,1	2,2	2,5
2012	2,6	3,5	2,8
2013	1,5	1,4	2,6
2014	0,6	0,4	0,3
2015	0,1	0,3	0,2
2016	0,2	0,6	0,1
2017	1,7	2,4	1,3
2018	1,9	2,0	1,6
2019	1,5	2,6	2,7

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Tabulka znázorňuje, že obě sledované země se v rámci míry inflace v Evropské unii dlouhodobě pohybují okolo průměru. Na počátku roku 2009, kdy se ve světě stále projevovala ekonomická krize, byla Česká republika pod průměrem Evropské unie, zatímco Nizozemsko se pohybovalo na samé hranici tohoto průměru. Samotné hodnoty v roce 2009 napovídají, že se cenové hladiny v Evropské unii převážně ustálily. Důvod tohoto ustálení lze hledat především v ekonomické krizi, která omezila ekonomický růst jednotlivých zemí. V následujících dvou letech byly obě země mírou inflace pod průměrem. Nizozemsko v roce 2013 výrazně překročilo průměr Evropské unie, a to především z důvodu rostoucích cen pohonných hmot (CBS, 2013). V posledních letech zkoumaného období se růst cenových hladin v obou zemích zvyšoval. Tato skutečnost může být vysvětlená faktem, že se zkoumaným zemím ekonomicky dařilo a tím pádem byl vyvíjen tlak na růst cenové hladiny, Toto zjištění se dá považovat za zjištění pozitivní. V poslední řadě je potřeba zmínit, že se míra inflace obou zemí a Evropské unie nepohybuje v hodnotách, které by zemím vysílaly varovné signály a tyto míry se dají považovat za míry, které odrážejí zdravý růst ekonomik jednotlivých zemí.

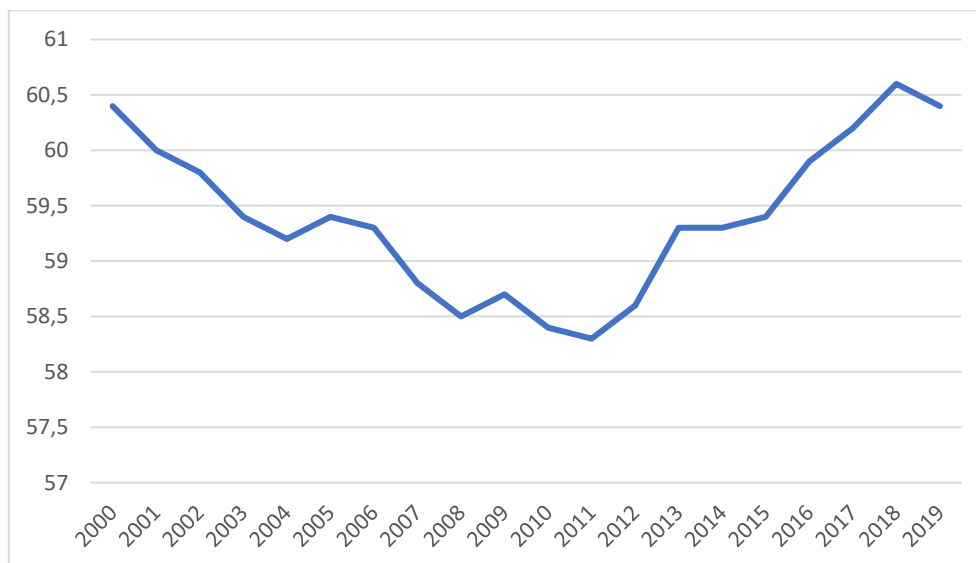
4.2.3 Nezaměstnanost

Otázka nezaměstnanosti je pro země Evropské unie, a pro Evropskou unii samotnou, otázkou velmi důležitou a problematickou. Rokem 2004, tedy rokem, kdy vstoupila Česká republika do Evropské unie, se občanům České republiky otevřely možnosti práce, které do té doby nebyly zdaleka tak dostupné. Zároveň se však otevřel domácí trh práce i zahraničním subjektům, a proto v České republice panovaly obavy o to, jak se tyto změny projeví v rámci nezaměstnanosti. V této kapitole se tedy práce zabývá otázkou vývoje nezaměstnanosti vybraných zemí. Pro sledování výkonnosti ekonomik je ukazatel nezaměstnanosti, přesněji obecné míry nezaměstnanosti, ukazatelem velmi důležitým. Tento ukazatel je chápán jako počet části ekonomicky aktivní populace bez zaměstnání, která si zaměstnání aktivně hledá a je velmi pozorně sledován jednotlivými zeměmi.

4.2.3.1 Vývoj nezaměstnanosti v České republice

Česká republika má v posledních letech nízkou nezaměstnanost a tento fakt ji, co se nezaměstnanosti týče, řadí do popředí členských států Evropské unie. V České republice se o správu dat ohledně nezaměstnanosti stará Český statistický úřad. Ten data o nezaměstnanosti zpracovává každý měsíc, a to za pomoci dat z Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) za pomoci upraveného regresního kompozitního odhadu. Tento odhad lze použít pro opakované průzkumy s částečně překrývajícími vzorky (ČSÚ, 2013). Pro potřeby statistik se však nepoužívají jen data ohledně nezaměstnanosti, ale také ohledně zaměstnanosti či míry ekonomické aktivity. Míra ekonomické aktivity je podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných lidí na počtu všech osob v aktivním věku. Poměr ekonomicky aktivních lidí v České republice se dlouhodobě pohybuje okolo 60 %. Míra ekonomické aktivity se může v jednotlivých zkoumaných oblastech lišit. Každá územněsprávní jednotka má jinou míru ekonomické aktivity. Samotnou míru ekonomické aktivity ovlivňuje i mnoho dalších faktorů. Mezi tyto faktory patří například pohlaví, věk nebo vzdělání (ČSÚ, 2014). Následující graf č. 9, který vychází z dat uvedených v příloze č. 9, znázorňuje míru ekonomické aktivity v České republice v letech 2000-2019.

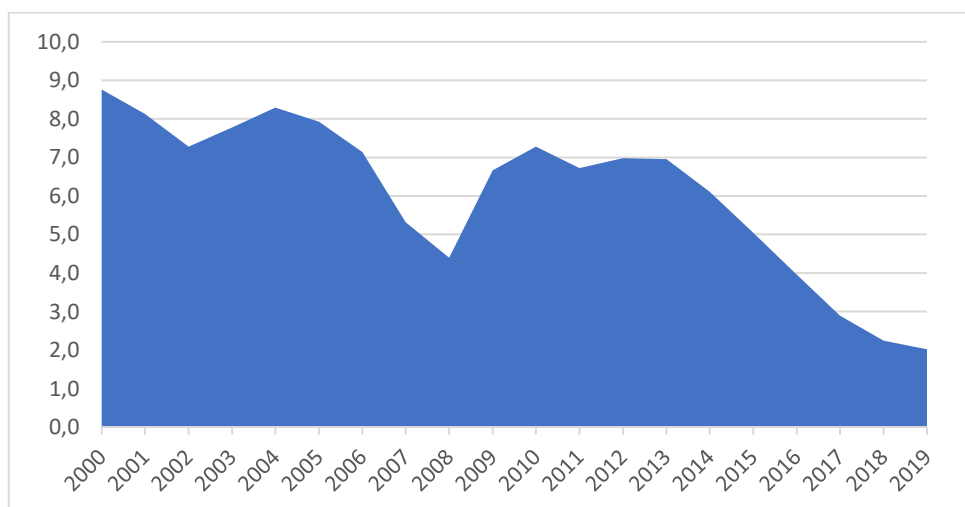
Graf č. 9: Míra ekonomické aktivity v České republice v letech 2000-2019 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Mnohem důležitějším ukazatelem, který znázorňuje následující graf č. 10, vycházející z přílohy č. 10, je ukazatel obecné míry nezaměstnanosti.

Graf č. 10: Obecná míra nezaměstnanosti v České republice v letech 2000-2019 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

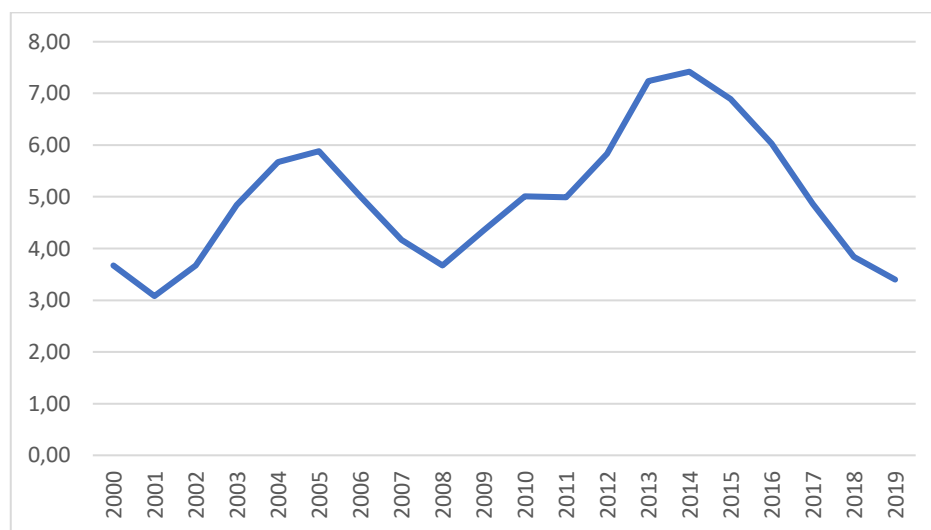
Jak je z grafu patrné, počáteční rok sledovaného období, tedy rok 2000, byl pro Českou republiku z hlediska míry nezaměstnanosti rokem negativním. Česká republika se potýkala s relativně vysokou mírou nezaměstnanosti, která byla nejvyšší v celém sledovaném období. Hodnota míry nezaměstnanosti se rovnala 8,8 %. Míra nezaměstnanosti se poté pohybovala okolo hranice 8 % ještě další 4 roky, a to až do roku 2005. V roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, se míra nezaměstnanosti rovnala 8,3 %.

Tento údaj je ve sledovaném období druhým nejvyšším. Po roce 2004 však v České republice docházelo ke snižování míry nezaměstnanosti, která se dostala až na hodnotu 4,4 %, což bylo naměřeno v roce 2008. S příchodem globální ekonomické krize však míra nezaměstnanosti opět narostla a v období let 2009-2013 tento ukazatel osciloval kolem 7 % hodnoty. Změna poté nastala v roce 2014 po odeznění dopadů ekonomické krize, kdy se míra nezaměstnanosti dostala do klesajícího trendu. Tento trend byl způsoben převážně dobrou ekonomickou výkonností České republiky. Tento trend, který započal rokem 2014, byl zpozorován až do konce sledovaného období, tedy do roku 2019. V roce 2019 byla v České republice naměřena nejnižší hodnota míry nezaměstnanosti, která se rovnala 2,0 %.

4.2.3.2 Vývoj nezaměstnanosti v Nizozemsku

Nizozemsko se svou mírou nezaměstnanosti řadí mezi země, které se mohou chlubit relativně nízkou mírou nezaměstnanosti. Následující graf č. 11, který vychází z přílohy č. 11, znázorňuje míru nezaměstnanosti Nizozemska v letech 2000-2019.

Graf č. 11: Obecná míra nezaměstnanosti Nizozemska v letech 2000-2019 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z OECD

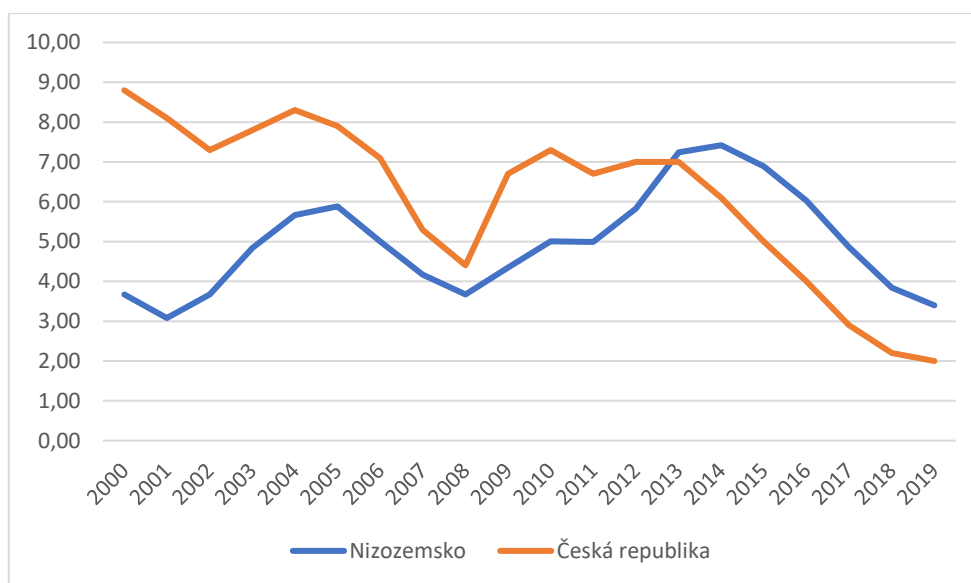
Nizozemsko mělo na počátku sledovaného období velmi nízkou míru nezaměstnanosti. V roce 2001, byla míra nezaměstnanosti v Nizozemsku na hodnotě 3,08 %. Tato hodnota je z hlediska sledovaného období hodnotou nejnižší. Rokem 2002 započal tříletý trend nárůstu míry nezaměstnanosti Nizozemska. V roce 2003 poskočila míra nezaměstnanosti na hodnotu 4,84 % a v roce 2005 se tento ukazatel rovnal hodnotě 5,88 %, což značí nárůst o necelé tři procentní body oproti roku 2001. Situace nezaměstnanosti se

začala zlepšovat s lepší se výkonností nizozemské ekonomiky a v roce 2008 se hodnota nezaměstnanosti rovnala 3,67 %, což přesně odpovídá hodnotě, která byla naměřena na začátku sledovaného období v roce 2000. Po příchodu ekonomické krize od roku 2009 však v Nizozemí nastoupil negativní rostoucí trend, který byl převážně způsoben ekonomikou recesí. Tato recese eskalovala až v roce 2014 a dosáhla v rámci nezaměstnanosti svého vrcholu. V roce 2014 se míra nezaměstnanosti rovnala 7,42 %. Tento trend zajisté zapříčinila ekonomická krize, která lidem znepríjemňovala proces hledání zaměstnání a také benefity, které byly občanům Nizozemska v nezaměstnanosti poskytovány. Zajímavostí je, že se zvyšující míra nezaměstnanosti projevovala převážně u lidí, kteří byli starší 45 let. (Iamexpat.nl, 2013). Rok 2014 byl v rámci nezaměstnanosti pro Nizozemsko rokem zlomovým. Následující roky totiž vykazují obrat trendu zvyšující se nezaměstnanosti. Pokles nezaměstnanosti lze pozorovat od roku 2015 až do roku 2019, tedy do konce sledového období. V roce 2019 se míra nezaměstnanosti rovnala hodnotě 3,4 %, což značí druhou nejnižší naměřenou hodnotu v rámci sledovaného období. Dopady ekonomické krize totiž rokem 2015 Nizozemsko opustili a ekonomická situace se v zemi zlepšila, což mělo za následek úbytek nezaměstnanosti.

4.2.3.3 Komparace vývoje nezaměstnanosti České republiky a Nizozemska

Pro začátek komparace vývoje nezaměstnanosti České republiky a Nizozemska slouží následující graf č. 12, který vychází z dat uvedených v příloze č. 12, který znázorňuje vývoj míry nezaměstnanosti jednotlivých zemí.

Graf č. 12: Obecná míra nezaměstnanosti České republiky a Nizozemska v letech 2000-2019 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ a OECD

Z grafu je čitelné, že obě země se na počátku sledovaného období v rámci míry nezaměstnanosti nacházely v rozdílných výchozích situacích. Míra nezaměstnanosti Nizozemska byla oproti míře nezaměstnanosti České republiky na více než dvojnásobně nižších hodnotách. V průběhu následujících let se však pozice České republiky vůči Nizozemsku začíná zlepšovat. V roce 2008 se hodnoty míry nezaměstnanosti jednotlivých zemí nelišily o více než 1 %. Dopady ekonomické krize zasáhly Českou republiku mnohem dříve než Nizozemsko. V letech 2009-2011 se míra nezaměstnanosti v České republice propadla oproti Nizozemsku relativně velkým způsobem. Tato situace však trvala převážně 2 roky. Po těchto dvou letech si ekonomická krize začínala vybírat svou daň i na nezaměstnanosti Nizozemska, zatímco nezaměstnanost České republiky se začala stabilizovat. V roce 2013 se míra nezaměstnanosti Nizozemska dostala nad úroveň míry nezaměstnanosti Česka. V České republice se rokem 2014 začíná objevovat klesající trend, který trvá až do konce sledovaného období. Tento trend se se zpožděním objevuje i v Nizozemsku a křivky míry nezaměstnanosti naznačují, že tento trend je v obou zemích velmi podobný.

Následující tabulka č. 11 znázorňuje postavení obou zemí v míře nezaměstnanosti v rámci Evropské unie spolu s dalšími vybranými zeměmi.

Tabulka č. 11: Míra nezaměstnanosti vybraných zemí a Evropské unie v letech 2008-2019 v %

Rok	EU28	Česká republika	Nizozemsko	Německo	Řecko	Španělsko
2008	7,0	4,4	3,7	7,5	7,8	11,3
2009	8,9	6,7	4,4	7,8	9,6	17,9
2010	9,6	7,3	5,0	7,0	12,7	19,9
2011	9,6	6,7	5,0	5,8	17,9	21,4
2012	10,5	7,0	5,8	5,4	24,5	24,8
2013	10,8	7,0	7,3	5,2	27,5	26,1
2014	10,2	6,1	7,4	5,0	26,5	24,5
2015	9,4	5,1	6,9	4,6	24,9	22,1
2016	8,5	4,0	6,0	4,1	23,6	19,6
2017	7,6	2,9	4,9	3,8	21,5	17,2
2018	6,8	2,2	3,8	3,4	19,3	15,3
2019	6,3	2,0	3,4	3,1	17,3	14,1

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Tabulka nám znázorňuje míru nezaměstnanosti ve vybraných zemích a také průměr Evropské unie. Jak je zřejmé, státy Řecko a Španělska jsou v Evropské unii nezaměstnaností postiženy nejvíce, a proto jsou v této tabulce zastoupeny. Pro rozšíření kontextu tabulka pracuje i s daty Německa, které je významnou zemí Evropské unie a reprezentuje opačný pól než státy Španělska a Řecko. V roce 2008, si Česká republika a Nizozemsko vedly v porovnání s průměrem Evropské unie velmi dobře. Obě země naměřily míru nezaměstnanosti hluboko pod průměrem Evropské unie či Německa, které průměr svou mírou nezaměstnanosti převyšovalo. Z dat je patrné, že ekonomická krize, která vypukla rokem 2008, nezasáhla jen námi sledované země, ale působila negativně na všechny země Evropské unie. V roce 2010 se průměr Evropské unie rovnal hodnotě 9,6 %. Nizozemsko i Česká republika, i přes zvyšující se míru nezaměstnanosti, stále figurovaly pod průměrem EU. Státy jako Řecko a Španělsko se s krizí potýkaly velmi těžko a jejich míry nezaměstnanosti dosahovaly dvouciferných hodnot, kterých se nedokázaly zbavit až do konce sledovaného období, tedy roku 2019. Pro Evropskou unii byly, a stále jsou, hodnoty těchto dvou zemí alarmující. Odeznívání dopadů ekonomické krize lze průběžně pozorovat u každé ze zmíněných zemí, avšak rychlost odeznívání těchto dopadů nebyla ve všech zemích zdaleka stejná. Česká republika a Nizozemsko se v posledních letech mohou pyšnit velmi nízkou mírou nezaměstnanosti, která je hluboko pod průměrem Evropské unie a tyto země se mohou v otázce nezaměstnanosti rovnat i těm ekonomicky nejvýkonnějším členům

Evropské unie. Od roku 2016 byly naměřené hodnoty míry nezaměstnanosti České republiky dokonce nejnižší v celé Evropské unii.

4.2.4 Úroková míra

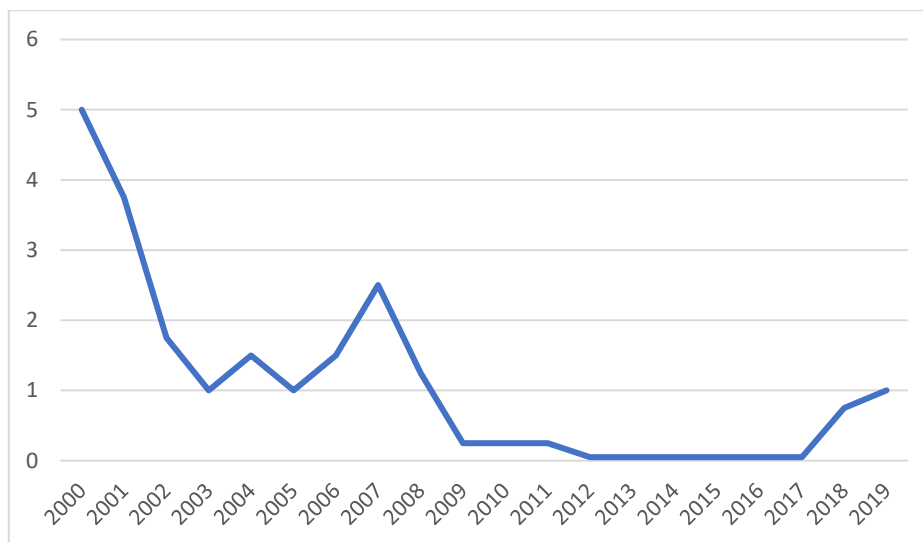
Úrok, jak bylo vysvětleno v teoretické části práce, je náklad na půjčení peněz a také peněžní výnos, který člověk získá ze svých úspor. Úrokové sazby poté představují tento náklad či výnos jako procentní podíl částky, kterou si člověk vypůjčí od bank nebo naopak které bankám půjčuje. Základní úrokovou sazbou, kterou se práce zabývá, je sazba diskontní.

4.2.4.1 Vývoj úrokové míry v České republice

Vývoj úrokové míry je do částečné míry ovlivněn i mírou inflace. Česká národní banka používá nástroj úpravy svých úrokových sazeb pro boj s inflací. Samotný fakt, že je úroková míra propletená s mírou inflace, je vysvětlen v teoretické části. Úroková míra, kterou ČNB nastaví totiž přímo ovlivní úspory bank a ostatních subjektů finančního trhu, které si u České národní banky ukládají. Při zvyšování úrokové sazby České národní banky dochází ke zvětšení objemu úspor subjektů, které své peníze do ČNB ukládají. Touto skutečností si centrální banka z trhu stahuje likviditu a subjekty na trhu poté nemají tolik prostředků, které by mohli půjčovat firmám a občanům, což vede ke snížení investic a spotřeby. Tento fakt je doprovázen tím, že i úroky u komerčních bank rostou a „cena peněz“ s nimi. Úvěry poté nejsou pro lidi tak lákavé. Tím se částečně omezí růst ekonomiky, který jinak působí na zvyšování cen a mezd, tedy inflaci. Česká národní banka však v této míře úroků také peníze půjčuje a úroky, které vyplatí poté celkovou cenovou hladinu navyšují. Snížení úrokové míry má opačné účinky (Aktuálně.cz, 2007).

Následující graf č. 13, který vychází z dat uvedených v příloze č. 13, znázorňuje míru diskontní sazby v České republice ve sledovaném období.

Graf č. 13: Diskontní sazby v České republice v letech 2000-2019 v % (vždy k 31.12. daného roku)

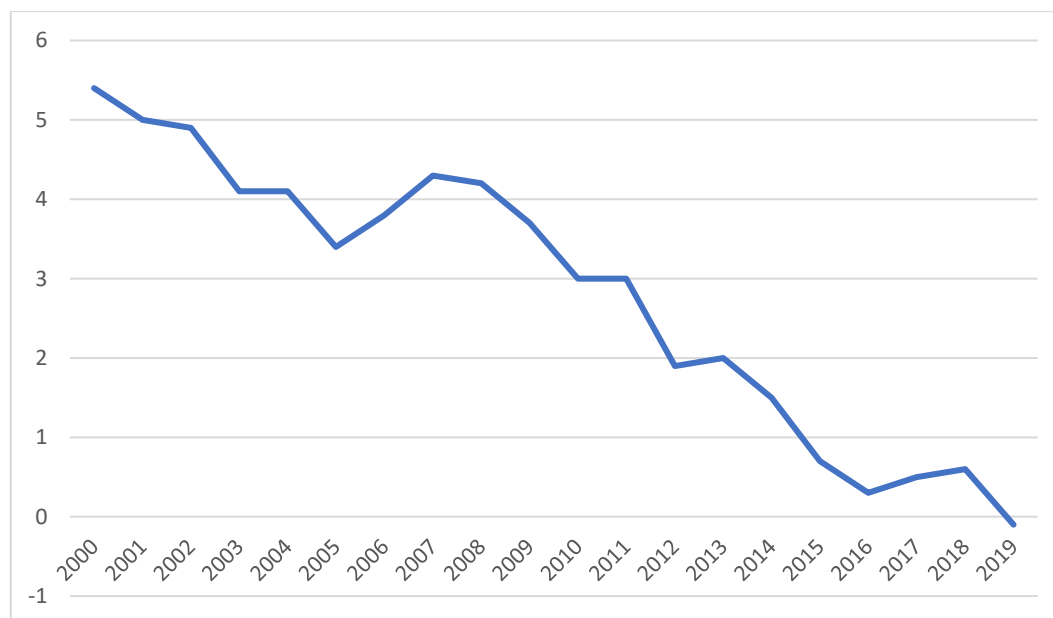
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z České národní banky

Jak je z grafu patrné, úroková míra se v České republice ve sledovaném období spíše snižovala. Nejvyšší hodnotu zaznamenala Česká republika v počátečním roce 2000, kdy se hodnota diskontní sazby rovnala 5 %. Úroková míra poté strmě klesala, a to až do roku 2003, kdy se její hodnota rovnala 1 % a od počátku sledovaného období se tato hodnota snížila o 80 %. Od roku 2005 byl v České republice růstový trend úrokové míry, který vyvrcholil rokem 2007, ve kterém se hodnota úrokové míry rovnala 2,5 %. V následujících dvou letech se hodnota dostala až na 0,25 %. Od roku 2012 až do roku 2017 se diskontní sazba rovnala 0,05 %, což je nejmenší naměřená hodnota v České republice za sledované období. Nízká hodnota úrokové míry v ekonomice značí, že ekonomika země roste. V posledních dvou letech se hodnota úrokové míry v České republice začala opět zvyšovat, a to až na hodnotu 1 %, která byla naměřena v roce 2019. Nízká úroková míra je znakem ekonomiky, která je ve fázi růstu. Možné dopady dlouhodobě nízké úrokové míry mohou být např. významné navýšení hodnoty akcií a podílů, které jsou pro společnosti čím dál více atraktivními, snížení budoucí míry výnosů pro investory nebo zvyšování benefitů, které z úrokové míry plynou pro vlády jednotlivých zemí – ty v tomto případě mohou snižovat daňové zatížení svých občanů a mohou zavádět nové iniciativy ve veřejných výdajích (DNB.nl, 2019).

4.2.4.2 Vývoj úrokové míry Nizozemska

Vývoj úrokové míry Nizozemska znázorňuje následující grafické zobrazení č. 14, které vychází z dat uvedených v příloze č. 14.

Graf č. 14: Vývoj úrokové míry v Nizozemsku v letech 2000-2019 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z OECD

V Nizozemsku se vývoj úrokové míry ubíral především směrem, který se nesl v duchu dlouhodobého zmenšování úrokové míry. Ve výchozím roce 2000 byla hodnota úrokové míry v Nizozemsku rovna 5,4 %, což byla nejvyšší naměřená hodnota ve sledovaném období. V Nizozemsku byl od počátečního roku k vidění klesající trend úrokové míry, který se dočasně obrátil po roce 2005. V roce 2005 byla hodnota úrokové míry rovna 3,4 %. Po tomto roce Nizozemsko zažilo krátkodobý rostoucí trend úrokové míry, který vyvrcholil rokem 2007, v němž se hodnota úrokové míry rovnala 4,3 %. Od roku 2007 však v Nizozemsku panuje dlouhodobě klesající trend, který v roce 2019 dokonce vyústil v úrokovou míru, která měla hodnotu -0,1 %. Tyto hodnoty úrokové míry naznačují velký ekonomický růst a nese s sebou řadu výhod pro jednotlivce i firmy. V takovéto situaci je totiž zapůjčení peněz velmi levné, což může mít za následek nadměrné riskování tržních subjektů k zapůjčování si finančních prostředků, což může vyústit v přílišné zadlužení daného tržního subjektu. Nízké hodnoty úrokových měr mohou mít za následek zvyšování cen nemovitostí a jiných aktiv, při kterých se zvyšuje riziko nárazových cenových změn. Dlouhodobě nízká úroková míra s sebou nenese pouze pozitivní dopady, avšak i dopady

negativní. Mezi takové dopady se řadí například zvyšování cen nemovitostí, nižší výnos z úroků úspor nebo snížení financí penzijních fondů k vyplacení penzijních benefitů a nároků za pojištění (DNB.nl, 2019).

4.2.4.3 Komparace vývoje úrokových měr České republiky a Nizozemska

Pro přehlednou komparaci úrokových měr České republiky a Nizozemska slouží následující tabulka č. 12. Tabulka je rozšířena o data Řecka, které se s vysokou úrokovou mírou potýká ze zemí Evropské unie nejhůře a také průměr dat ze zemí, které jsou členy Eurozóny (oblast, ve které se užívá společná evropská měna euro) a které jsou v tabulce označené jako EU 19.

Tabulka č. 12: Úroková míra České republiky, Nizozemska, EU19 a Řecka v letech 2000-2019 v %¹

Rok	Nizozemsko	Česká republika	EU 19	Řecko
2000	5,4		5,4	6,1
2001	5	6,3	5	5,3
2002	4,9	4,9	4,9	5,1
2003	4,1	4,1	4,2	4,3
2004	4,1	4,8	4,1	4,3
2005	3,4	3,5	3,4	3,6
2006	3,8	3,8	3,9	4,1
2007	4,3	4,3	4,3	4,5
2008	4,2	4,6	4,4	4,8
2009	3,7	4,8	4	5,2
2010	3	3,9	3,8	9,1
2011	3	3,7	4,3	15,7
2012	1,9	2,8	3	22,5
2013	2	2,1	3	10,1
2014	1,5	1,6	2,3	6,9
2015	0,7	0,6	1,3	9,7
2016	0,3	0,4	0,9	8,4
2017	0,5	1	1,2	6
2018	0,6	2	1,3	4,2
2019	-0,1	1,5	0,6	2,6

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z OECD

Jak lze v tabulce pozorovat, úrokové míry České republiky a Nizozemska dosahují ve sledovaném období velmi podobných hodnot. Na začátku sledovaného období si Nizozemsko, co do výše úrokové míry, vedlo lépe než Česká republika. V roce 2001 se

¹ Pozn. autora – Databáze OECD nemá k dispozici údaje dlouhodobé úrokové míry pro Českou republiku v roce 2000 a tabulka je tedy z důvodu zachování integrity dat neobsahuje

hodnota úrokové míry Nizozemska rovnala 5 %, což přesně odpovídá průměru úrokových měr členských zemí Eurozóny. Naopak Česká republika v tomto roce vykazovala úrokovou míru ve výši 6,3 %, která tento průměr převyšovala. V následujících dvou letech se však úrokové míry Nizozemska i České republiky rovnaly. V obou zemích se od roku 2009 úroková míra dlouhodobě snižovala a obě země si v porovnání s průměrem členských států Eurozóny vedly velmi dobře. Výjimkou v tomto tvrzení je úroková míra České republiky v letech 2018 a 2019, kdy její hodnota tento průměr převyšuje. Nizozemsko i Česká republika si tak dlouhodobě udržují velmi nízkou úrokovou míru, což značí, že si ekonomicky ve sledovaném období nevedly vůbec špatně. Tento fakt je podtržen i skutečností, že v roce 2012, kdy se Evropská unie potýkala s dluhovou krizí, si obě země zachovaly klesající trend úrokové míry. Toto se však nedá říct o Řecku, které svou ekonomickou situací dluhovou krizi v podstatě způsobovala a kde se úroková míra vyšplhala v roce 2012 na alarmující hodnotu 22,5 %. Tato hodnota byla napříč Evropou zdaleka nejvyšší a cena půjčení peněz byla v Řecku extrémně vysoká.

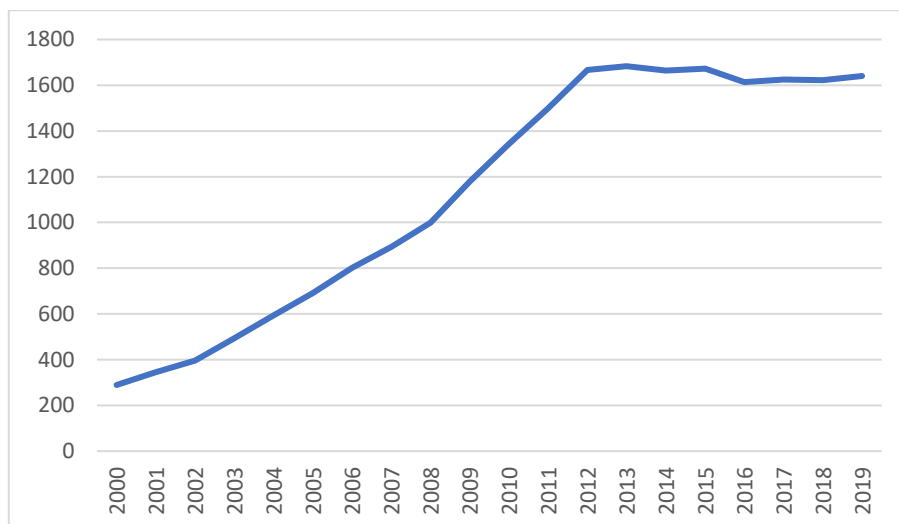
4.2.5 Státní dluh

Státní dluh je jednou z ekonomických veličin, která ovlivňuje ekonomiky každé země. Vzniká díky nepoměru mezi rozpočtovými příjmy a výdaji, resp. kvůli kumulaci jednotlivých deficitů státních rozpočtů. Tato veličina je veličinou velmi hlídanou a také veličinou, která ve společnostech stojí za mnohými debatami, což přispívá k důležitosti pochopení této problematiky. Každý stát se potýká s určitou mírou zadlužení a je vždy na jednotlivých vládách, jak přesně nastaví svou fiskální politiku a jakým způsobem budou nakládat se svými veřejnými financemi a státním rozpočtem. Špatně řízená politika státního dluhu může mít velmi drastické dopady na ekonomiku daných zemí. Proto je tento ukazatel sledován nejen odborníky, ale také běžnými občany.

4.2.5.1 Vývoj státního dluhu České republiky

Státní dluh České republiky spravuje Ministerstvo financí České republiky. Následující graf č. 15, který vychází z dat uvedených v příloze č. 15, zobrazuje vývoj státního dluhu v České republice v letech 2000-2019

Graf č. 15: Vývoj státního dluhu v České republice v letech 2000-2019 v mld. Kč

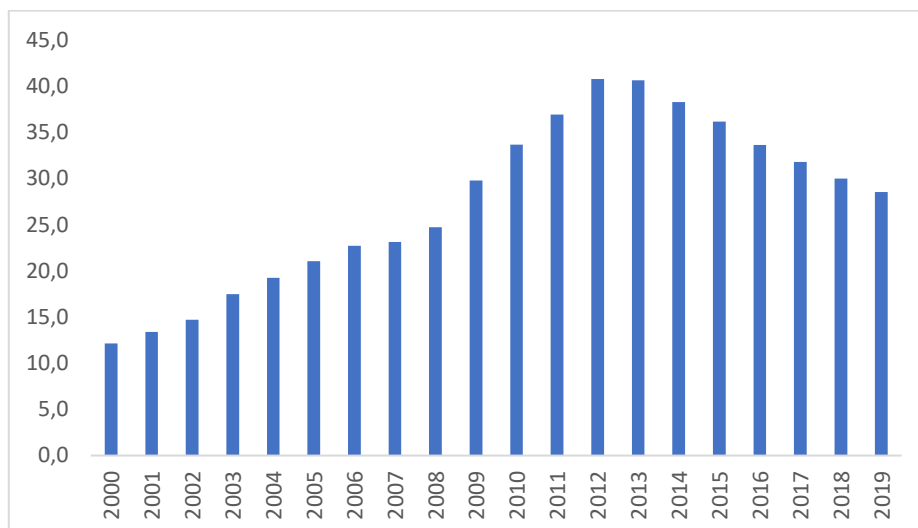
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z MF ČR

Graf č. 15 nám ukazuje, že se státní dluh v první půlce sledovaného období neustále zvyšoval. Na počátku sledovaného období, tedy v roce 2000, se hodnota státního dluhu rovnala 289,3 miliardám korun. Nepříznivý trend zvyšování v následujících letech neustále akceleroval. Tento trend by se dal vysvětlit především tím, že se státní rozpočet České republiky dlouhodobě nacházel v deficitu a tvořil se tzv. schodek státního rozpočtu. V roce 2004, který byl pro Českou republiku rokem významným z důvodu vstupu do Evropské unie, se absolutní hodnota státního dluhu České republiky rovnala 592,9 mld. Kč. Od počátku sledovaného období tedy v roce 2004 narostla absolutní hodnota státního rozpočtu o 303,6 mld. Kč, což značí více než zdvojnásobení původní hodnoty. Nepříznivý trend prudkého zvyšování státního dluhu vyvrcholil v roce 2012, kdy se jeho absolutní hodnota rovnala 1 667,6 mld. Kč. Nárůst absolutní hodnoty státního dluhu v roce 2012 znamenal, že se výše státního dluhu zvýšila o cca 576 % (Palán, 2009). Po roce 2012 však nastává zvrát ve vývojovém trendu státního dluhu. Růst státního dluhu se oproti minulým rokům stabilizoval, což pro Českou republiku byla pozitivní zpráva. V roce 2014 se podařilo dosáhnout snížení celkového státního dluhu a to o 19,7 mld. Kč. V roce 2019 činila absolutní hodnota státního dluhu České republiky 1 640,2 mld. Kč.

Pro lepší znázornění problematiky státního dluhu, která bude v konečném důsledku pro komparaci mnohem více relevantní, je v následujícím grafu č. 16, který je vytvořen na základě dat uvedených v příloze č. 16, zobrazen podíl celkového státního dluhu na hrubém

domácím produktu. Tento ukazatel nám udává hodnotu, která je pro výkonnosti ekonomik velmi důležitá a která se sleduje u každé země.

Graf č. 16: Podíl státního dluhu na HDP v České republice v letech 2000-2019 v %

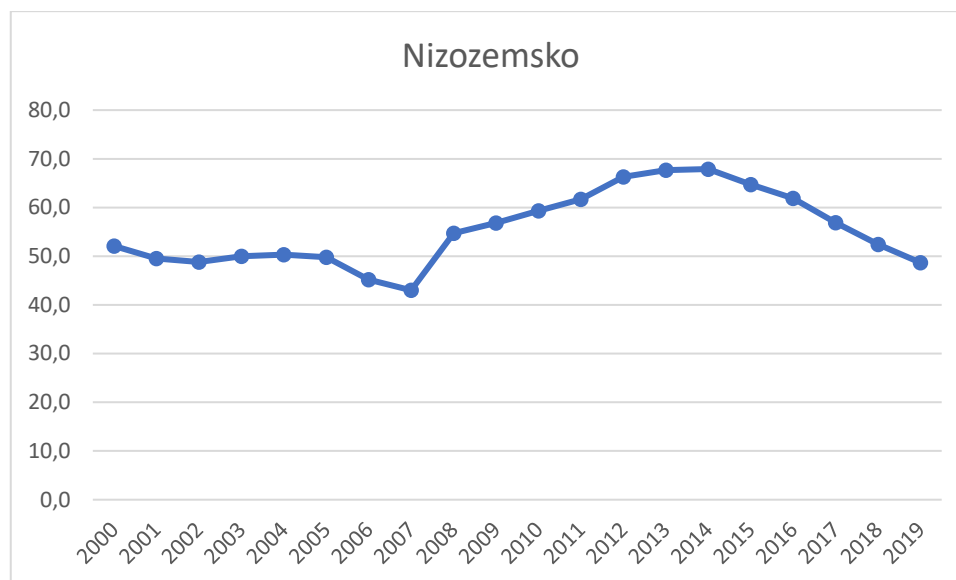
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z MF ČR

Jak je z grafu patrné, podíl státního dluhu na HDP se postupem času v České republice značně měnil. Na počátku sledovaného období činil podíl státního dluhu na HDP 12,1 %. Již od samého počátku sledovaného období se v České republice projevoval rostoucí trend podílu státního dluhu na HDP. Tento rostoucí trend byl vesměs stabilní. V roce 2008, tedy v roce, kdy světem začala otřásat globální ekonomická krize, činil podíl státního dluhu na HDP 24,7 %. Od počátku sledovaného období se tedy tento ukazatel více než zdvojnásobil. Dopady ekonomické krize byly znát i na tomto sledovaném ukazateli. V roce 2012 totiž rostoucí trend podílu státního dluhu na HDP v České republice dosáhl svého vrcholu, kdy se tento podíl rovnal hodnotě 40,8 %. V roce 2013 se však ekonomická situace v České republice začala zlepšovat a trend se pomalu začínal obracet. Na konci sledovaného období lze vidět, že tempo růstu podílu státního dluhu na HDP začalo klesat. V posledním sledovaném roce, tedy v roce 2019, byla hodnota podílu státního dluhu na HDP rovna 28,5 %. Z těchto zjištění se dá usuzovat, že i když se absolutní hodnota státního dluhu České republiky může běžnému občanovi jevit jako hodnota astronomická, celkový podíl dluhu na výkonnosti ekonomiky není zase tak výrazný a Česká republika si v tomto ukazateli v rámci Evropské unie nevede vůbec špatně.

4.2.5.2 Vývoj státního dluhu v Nizozemsku

Následující graf č. 17 vycházející z dat uvedených v příloze č. 17, znázorňuje podíl státního dluhu na hrubém domácím produktu Nizozemska.

Graf č. 17: Podíl státního dluhu na HDP v Nizozemsku v letech 2000-2019 v %

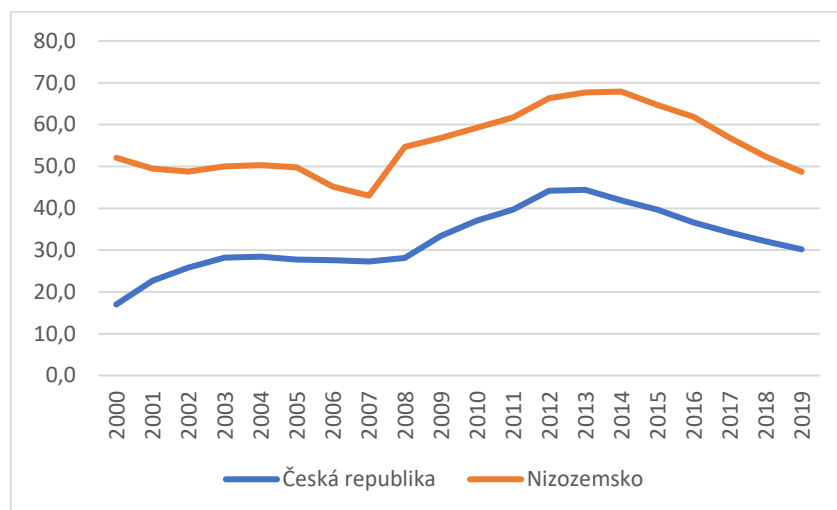
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Podíl státního dluhu na HDP se v Nizozemsku ve sledovaném období pohyboval v rozmezí 40 až 70 %. Na počátku sledovaného období se míra státního dluhu na HDP rovnala 52,1 %. V Nizozemsku v následujících letech panoval pozitivní trend snižování podílu na hrubém domácím produktu, a to až do roku 2007, kdy se tento podíl rovnal 43 %. Tato hodnota byla nejnižší v celém sledovaném období. Oproti počátečnímu roku se tak podíl státního dluhu na HDP relativně snížil o cca 17,5 %. S příchodem ekonomické krize v roce 2008 však trend snižování podílu státního dluhu na hrubém domácím produktu skončil a Nizozemsko zažívalo nárůst tohoto podílu. Tento nárůst byl zapříčiněn především schodkem státního rozpočtu, který Nizozemsko vykazovalo. Tento nepříznivý trend vyvrcholil rokem 2014, ve kterém se hodnota podílu státního dluhu na HDP rovnala 67,9 %. Po roce 2014 se situace v Nizozemsku opět začala obracet k lepšímu a s touto skutečností se trend nárůstu podílu státního dluhu na HDP opět otočil. Příčinou tohoto obratu je především hospodaření vlády Nizozemska se státním rozpočtem, který se v posledních letech sledovaného období držel v kladných hodnotách (Eurostat, 2021). V posledním roce sledovaného období měl podíl státního dluhu na HDP v Nizozemsku hodnotu 48,7 %.

4.2.5.3 Komparace vývoje státního dluhu České republiky a Nizozemska

Porovnání vývoje státního dluhu mezi Českou republikou a Nizozemskem bude provedeno pomocí ukazatele podílu státního dluhu na hrubém domácím produktu jednotlivých zemí. Tento ukazatel je znázorněn v následujícím grafu č. 18, který vychází z dat, které jsou uvedené v příloze č. 18.

Graf č. 18: Podíl státního dluhu na HDP České republiky a Nizozemska v letech 2000-2019 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Grafické znázornění nám ukazuje, že se podíl státního dluhu na hrubém domácím produktu jednotlivých zemí pohyboval v relativně značně rozdílných hodnotách. Zatímco Česká republika na počátku sledovaného období zažívala růst tohoto ukazatele, Nizozemsko naopak podíl svého státního dluhu na HDP snižovalo. Od roku 2003 až do roku 2007 se trend ukazatele v obou zemích stabilizoval a nedocházelo k výraznějším výkyvům. Změna přišla v roce 2008, kdy se v důsledku ekonomické krize trend podílu státního dluhu na hrubém domácím produktu začal zvyšovat jak v České republice, tak v Nizozemsku. V České republice vrchol tohoto trendu nastal v roce 2013, zatímco v Nizozemsku tomu tak bylo až o rok později. Obě země však v posledních letech sledovaného období zažívají podobný klesající trend, který však v rámci intenzity tempa klesání mírně favorizuje Nizozemsko. Tento trend je způsoben dobrou ekonomickou situací, ve které se obě země nacházely. Česká republika má však v celkovém měřítku mnohem nižší hladinu podílu státního dluhu na hrubém domácím produktu než Nizozemsko.

Práce, pro rozšíření kontextu, uvádí i porovnání ukazatele podílu státního dluhu na HDP s vybranými zeměmi Evropské unie v letech 2010 až 2019, které poskytuje lepší

představu o tom, jak přesně si HDP České republiky a Nizozemska v rámci tohoto ukazatele vedou. Mezi vybrané země patří Estonsko, Německo a Řecko. Estonsko bylo vybráno z toho důvodu, že jeho podíl státního dluhu na HDP je v Evropské unii dlouhodobě nejnižší. Německo bylo vybráno jakožto velmi významná ekonomika Evropské unie. Řecko bylo vybráno z důvodu nejvyššího podílu státního dluhu na HDP v Evropské unii. Toto porovnání je znázorněno v následující tabulce č. 13.

Tabulka č. 13: Porovnání podílu státního dluhu na HDP České republiky a Nizozemska s vybranými zeměmi Evropské unie v letech 2010-2019 v %

Rok	Česká republika	Nizozemsko	Německo	Estonsko	Řecko
2010	37,1	59,3	82,3	6,6	147,5
2011	39,7	61,7	79,7	6,1	175,2
2012	44,2	66,3	81,1	9,8	161,9
2013	44,4	67,7	78,7	10,2	178,4
2014	41,9	67,9	75,6	10,6	180,2
2015	39,7	64,7	72,3	10,0	177,0
2016	36,6	61,9	69,3	9,9	180,8
2017	34,2	56,9	65,1	9,1	179,2
2018	32,1	52,4	61,8	8,2	186,2
2019	30,2	48,7	59,6	8,4	180,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Z tabulky vyplývá, že se Česká republika, podílem svého státního dluhu na HDP, řadí mezi země, které jsou v tomto ukazateli hluboko pod průměrem Evropské unie. Tento průměr se v roce 2019 pohyboval těsně pod hranicí 80 %. Česká republika v tomto ohledu poráží i ekonomicky velmi silné Německo a tento fakt je pro Českou republiku, v rámci tohoto ukazatele, faktem pozitivním. Nizozemsko v ukazateli podílu státního dluhu na hrubém domácím produktu za Českou republikou zaostává, avšak také se drží pod hranicí tohoto průměru (Eurostat, 2020). Jak je z tabulky patrné, nejhorší zemí, co se podílu státního dluhu na HDP týče, je Řecko, které v roce 2019 vykazuje tento podíl v hodnotě 180,5 %. Naopak nejpříznivější situace je v Estonsku, které v roce 2019 tento ukazatel vykazuje v hodnotě 8,4 %.

4.2.6 Platební bilance

Jak bylo řečeno v teoretické části, ekonomiky jednotlivých zemí jsou v dnešní době značně propletené a množství transakcí, které mezi nimi proběhne, je velmi objemné. Vzhledem ke stále se zvyšujícímu objemu těchto transakcí a stále větší míře globalizace, si všechny státy všechny tyto transakce zapisují a udržují si o nich přehled. Tyto informace nám potom dávají cenná data o tom, jak si ekonomika dané země vede a jak efektivní politiku zahraničního obchodu daný stát má. Práce zkoumá vývoj dovozu, vývozu a salda platební bilance v letech 2000-2019. Pod pojmem platební bilance a salda platební bilance se v této kapitole myslí taková platební bilance, která zahrnuje souhrn veškerých transakcí, které se v zemi v daném roce uskutečnily.

4.2.6.1 Vývoj platební bilance v České republice

Česká republika v rámci zahraničního obchodu nejvíce spolupracuje se zeměmi Evropské unie, nejvíce poté se sousedními zeměmi, tedy Německem, Polskem, Slovenskem a Rakouskem. Země, které nejsou členy Evropské unie a se kterými Česká republika v rámci zahraničního obchodu nejvíce spolupracuje, jsou Čína, Rusko a Spojené státy americké. V rámci vývoje platební bilance, a tedy zahraničního obchodu, je potřeba si nastínit vývoj dovozu, vývozu a platebního salda (které je rozdílem mezi vývozem a dovozem), jenž probíhalo ve sledovaném období. K tomuto účelu slouží následující tabulka č.14.

Z tabulky je patrné, že se celkový objem zahraničního obchodu ve sledovaném období výrazně navýšil, ale nebylo tomu tak v každém roce. V rámci dovozu se celkový objem v posledním roce sledovaného období relativně zvýšil oproti roku počátečnímu o přibližně 285 %. V rámci vývozu se toto navýšení rovnalo přibližně 329 %. Tento fakt jen podtrhuje trend zvyšování ekonomických transakcí mezi domácí ekonomikou a zahraničními ekonomikami. Pro Českou republiku je pozitivním ukazatelem fakt, že od roku 2005 se saldo platební bilance pohybovalo v kladných číslech. V roce 2009 je vidět, že se ekonomická krize dotkla i zahraničního obchodu České republiky. I přes snížení objemu vývozu a dovozu oproti předchozímu roku 2008 zůstalo saldo platební bilance v roce 2009 kladné. Od roku 2010 v České republice převažuje trend rostoucího objemu transakcí zahraničního obchodu, který byl ve většině let doprovázen i zvyšujícím se trendem, který působil na saldo platební bilance. Nejvyšší saldo, které bylo ve sledovaném období zaznamenáno se rovnalo 479,4 mld. Kč a bylo naměřeno v roce 2016. Od roku 2016 v rámci

salda platební bilance docházelo k jeho snižování a v roce 2019 mělo hodnotu 145,7 mld. Kč.

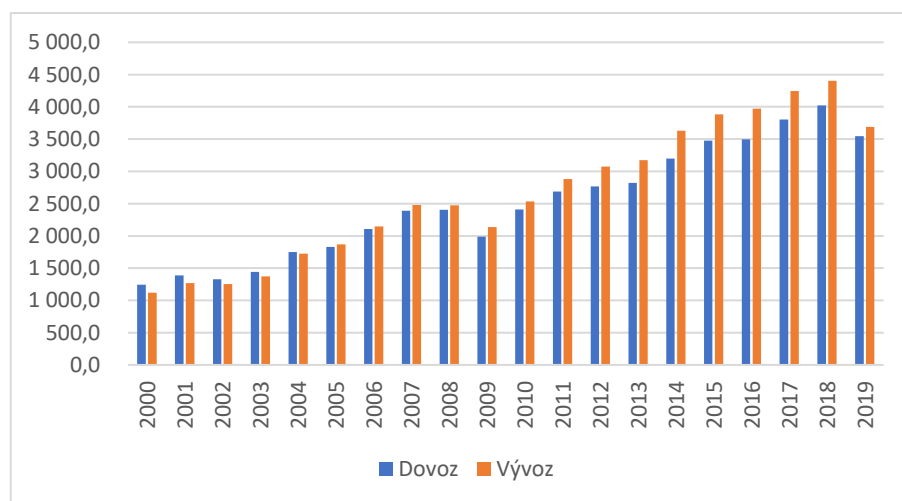
Tabulka č. 14: Vývoj dovozu, vývozu a platebního salda v České republice v letech 2000-2019 v mld. Kč

Rok	Dovoz	Vývoz	Saldo
2000	1 241,9	1 121,1	-120,8
2001	1 385,6	1 268,1	-117,4
2002	1 325,7	1 254,9	-70,8
2003	1 440,7	1 370,9	-69,8
2004	1 749,1	1 722,7	-26,4
2005	1 830,0	1 868,6	38,6
2006	2 104,8	2 144,6	39,8
2007	2 391,3	2 479,2	87,9
2008	2 406,5	2 473,7	67,2
2009	1 989,0	2 138,6	149,6
2010	2 411,6	2 532,8	121,2
2011	2 687,6	2 878,7	191,1
2012	2 766,9	3 072,6	305,7
2013	2 823,5	3 174,7	351,2
2014	3 199,6	3 628,8	429,2
2015	3 477,0	3 883,2	406,2
2016	3 494,7	3 974,0	479,4
2017	3 801,4	4 244,6	443,2
2018	4 023,2	4 403,8	380,7
2019	3 546,1	3 691,8	145,7

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Pro lepší představení poměru dovozu a vývozu v České republice slouží následující grafické zobrazení č. 19, které vychází z hodnot z tabulky č.14.

Graf č. 19: Vývoj dovozu a vývozu České republiky v letech 2000-2019 v mld. Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

4.2.6.2 Vývoj platební bilance Nizozemska

Objem zahraničních transakcí se v Nizozemsku zvyšoval. Objem importu, stejně jako exportu, se v průběhu let v Nizozemsku zvyšoval. Nizozemsko má v rámci zahraničního obchodu velmi pozitivní výsledky a jeho saldo platební bilance se vždy pohybovalo v kladných hodnotách. Následující tabulka č. 15 znázorňuje vývoj importu, exportu a salda platební bilance. Tabulka pracuje s vývojem těchto ukazatelů v letech 2002-2019.

Tabulka č. 15: Vývoj dovozu, vývozu a platebního salda v Nizozemsku v letech 2002-2019 v mld. eur

Rok	Dovoz	Vývoz	Saldo
2002	205,575	232,702	27,13
2003	206,867	234,166	27,30
2004	228,200	255,468	27,27
2005	249,798	281,097	31,30
2006	285,373	318,961	33,59
2007	307,279	347,510	40,23
2008	335,927	370,489	34,56
2009	274,025	309,369	35,34
2010	331,914	371,549	39,64
2011	364,922	409,358	44,44
2012	389,449	429,717	40,27
2013	386,355	433,106	46,75
2014	382,416	433,405	50,99
2015	372,195	418,982	46,79
2016	368,861	423,228	54,37
2017	408,885	467,434	58,55
2018	441,275	497,874	56,60
2019	459,893	515,264	55,37

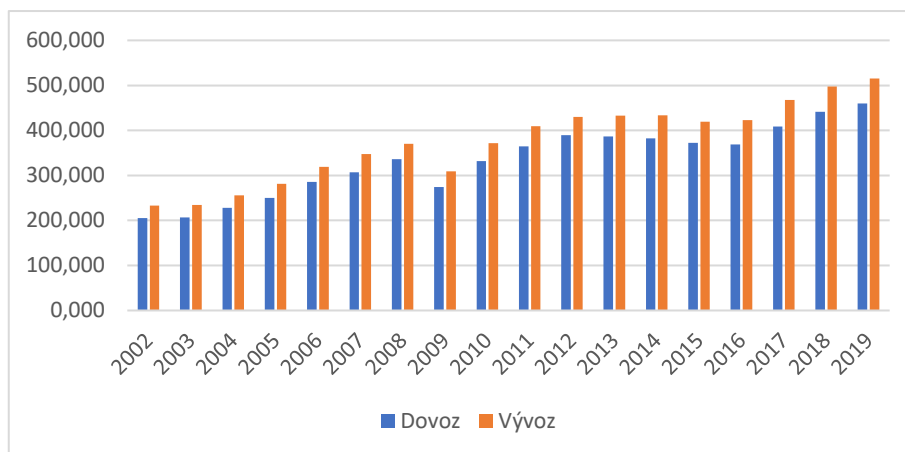
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z CBS

Jak je z tabulky patrné, saldo platební bilance Nizozemska se ve sledovaném období vždy nacházelo v kladných hodnotách. Nizozemsko se tedy může pyšnit dobře nastavenou politikou zahraničního obchodu, kdy objem exportu v každém roce převyšoval objem importu. I v Nizozemsku je možné sledovat trend rostoucího objemu transakcí. V rámci dovozu se celkový objem v posledním roce sledovaného období relativně zvýšil oproti roku počátečnímu o přibližně 223 %. V rámci vývozu se celkový objem v posledním roce sledovaného období relativně zvýšil oproti počátečnímu roku o přibližně 221 %. I Nizozemsko bylo v rámci zahraničního obchodu zasaženo globální ekonomickou krizí v roce 2008. Ta se projevila tím, že v roce 2009 poklesl objem exportu a importu oproti roku

2008, i když platební saldo stále zůstávalo kladné. Saldo platební bilance v roce 2019 lehce převyšovalo hodnotu 55 miliard euro.

Pro lepší představení poměru dovozu a vývozu v Nizozemsku slouží následující grafické zobrazení č. 20, které vychází z hodnot z tabulky č. 15.

Graf č. 20: Vývoj dovozu a vývozu Nizozemska v letech 2002-2019 v mld. eur

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z CBS

4.2.6.3 Komparace vývoje platební bilance České republiky a Nizozemska

Komparace platební bilance obou zemí se z důvodu rozdílnosti objemů mezinárodních transakcí nedá dělat za pomoci samotných hodnot importu, exportu nebo salda platební bilance. Proto práce pro porovnání této ekonomické veličiny vychází z procentuálních meziročních změn, které obě země zaznamenaly v letech 2002-2019.

V následující tabulce č. 16 je znázorněna meziroční změna dovozu České republiky a Nizozemska.

Tabulka č. 16: Meziroční změny dovozu a vývozu České republiky a Nizozemska v letech 2002-2019 v %

Rok	Dovoz		Vývoz	
	Česká republika	Nizozemsko	Česká republika	Nizozemsko
2002	-	-	-	-
2003	8,67	0,62	9,24	0,62
2004	21,4	10,31	25,65	9,09
2005	4,62	9,46	8,47	10,03
2006	15,01	14,24	14,76	13,47
2007	13,61	7,67	15,6	8,95
2008	0,63	9,32	-0,22	6,61
2009	-17,34	-18,42	-13,54	-16,49
2010	21,24	21,12	18,43	20,09
2011	11,44	9,94	13,65	10,17
2012	2,95	6,72	6,73	4,97
2013	2,04	-0,79	3,32	0,78
2014	13,22	-1,01	14,3	0,06
2015	8,66	-2,67	7,01	-3,32
2016	0,5	-0,89	2,33	1,01
2017	8,77	10,85	6,8	10,44
2018	5,83	7,92	3,75	6,51
2019	-11,85	4,21	-16,16	3,49

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ a CBS

Tabulka znázorňuje meziroční změny objemu importu a exportu České republiky a Nizozemska. Pro obě sledované země byl rok 2004 v rámci meziročního nárůstu importu velmi dobrý. Česká republika meziroční zvýšení objemu dovozu o 21,4 %, zatímco Nizozemsko zaznamenalo nárůst o 10,31 %. V roce 2009, po příchodu globální ekonomické krize, se objem importu oproti roku 2008 výrazně snížil v obou zemích. V Nizozemsku byl pokles objemu dovozu roven 18,42 % a v České republice byl tento pokles roven 17,34 %. Obě země tedy zaznamenaly velmi podobné úbytky objemu dovozu. Hned v následujícím roce 2010 se však objem dovozu obou zemí vzpamatoval a opět byla hodnota nárůstu v obou zemích velmi podobná. Nárůst objemu dovozu České republiky se rovnal 21,24 %, v Nizozemsku byl tento údaj skoro identický a dosahoval hodnoty 21,12 %. Zatímco Nizozemsko v druhé polovině sledovaného období zaznamenávalo meziroční propady objemu dovozu, Česká republika jej po roce 2009 zažila až na samém konci sledovaného období, kdy se hodnota tohoto meziročního propadu rovnala 11,85 %. Co se týče exportu, tak obě země ve sledovaném období zaznamenaly převážně nárůst jeho objemu. Výjimkou byl opět rok 2009, kdy se z důvodu globální ekonomické krize objem exportu obou zemí výrazně snížil. Nizozemsko zažilo o něco větší propad než Česká republika. Meziroční pokles objemu exportu Nizozemska dosáhl hodnoty 16,49 %, zatímco v České republice se

tato hodnota rovnala hodnotě 13,54 %. Obě země se však co do exportu velmi rychle vzpamatovaly a v roce 2010, stejně jako u dovozu, zaznamenaly značný nárůst objemu vývozu. Nizozemsko ve velikosti meziročního přírůstku objemu vývozu překonalo Českou republiku, když zaznamenalo nárůst o 20,09 % zatímco v České republice byl tento nárůst ve výši 18,43 %. V posledním roce sledovaného období si obě země v rámci meziroční změny objemu exportu vedly velmi odlišně. Zatímco v Nizozemsku se tento ukazatel meziročně zvedl o 3,49 %, v České republice se tento ukazatel meziročně propadl o 16,16 %. Za tímto propadem stojí ustálení velmi dobře se vyvíjející situace v české ekonomice a hospodářství, které zde panovaly dva předešlé roky. V těchto dvou letech totiž objem exportu dosahoval rekordních hodnot.

Posledním ukazatelem, který porovnává vývoj platební bilance České republiky a Nizozemska, je ukazatel meziročních změn salda platební bilance obou zemí, který je znázorněn v následující tabulce č. 17.

Tabulka č. 17: Meziroční změny salda platební bilance České republiky a Nizozemska v letech 2002-2019 v %

Rok	Česká republika	Nizozemsko
2002		
2003	1,41	0,63
2004	62,17	-0,11
2005	246,21	14,78
2006	2,94	7,31
2007	122,11	19,77
2008	-23,51	-14,09
2009	122,24	2,26
2010	-18,94	12,14
2011	57,64	12,11
2012	59,95	-9,37
2013	14,88	16,09
2014	22,2	9,06
2015	-5,34	-8,24
2016	17,99	16,2
2017	-7,55	7,69
2018	-14,09	-3,33
2019	-61,72	-2,16

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ a CBS

Tabulka č. 17 pojednává o meziročních změnách salda platební bilance obou sledovaných zemí. Z tabulky je již na první pohled jasné, že se meziroční změny salda platební bilance v České republice měnily mnohem více a výrazněji než v Nizozemsku. Tento fakt je zapříčiněn hlavně tím, že Česká republika na začátku sledovaného období měla záporné saldo platební bilance, které se v průběhu prvních dvou let změnilo ze záporných hodnot na hodnoty kladné. V roce 2005 se meziroční změna salda platební bilance České republiky rovnala přibližně 246 %, což značí o změně výrazného charakteru. Tato výrazná změna byla do jisté míry ovlivněna vstupem České republiky do Evropské unie. Naopak Nizozemsko se pohybovalo v kladných hodnotách salda platební bilance již od začátku sledovaného období a meziroční změny v Nizozemsku nebyly ani zdaleka tak dramatické, jako v České republice. V posledních letech v České republice docházelo ke snížení salda platební bilance, a to především proto, že se snižoval celkový objem vývozu v poměru k celkovému objemu dovozu. Tato změna v roce 2019 měla za následek snížení salda platební bilance v České republice o 61,72 %, avšak saldo stále zůstávalo kladné. V Nizozemsku vzhledem k ustálenějšímu vývoji změn importu a exportu nedocházelo k takovým změnám a v roce 2019 se změna salda platební bilance snížila meziročně o 2,16 %.

4.3 Prognózy

Poslední kapitola praktické části této diplomové práce se týká prognóz jednotlivých makroekonomických veličin do budoucna, které budou vytvořeny na základě časových řad za pomoci softwarového systému Gretl. Prognózy jsou tvořeny v rámci 95 % konfidenčního intervalu, který naznačuje, že se hodnoty v daných prognózovaných letech budou vyskytovat v intervalu, který bude graficky znázorněn, s 95 % pravděpodobností. Všechny zde zkoumané makroekonomické veličiny budou prognózovány na následující tři roky. Vzhledem k tomu, že se práce zabývá obdobím končícím rokem 2019, prognózy budou vytvořeny pro roky 2020, 2021 a 2022. Výsledky prognóz jsou uvedeny v přílohách č. 19 a č. 20.

Je potřeba zdůraznit, že samotné prognózy vycházejí z dat časové osy a nemusí být vždy přesné. Vzhledem k tomu, že světem od března roku 2020 hýbe pandemická situace, která ovlivňuje ekonomiky světových zemí velmi významnou měrou, může docházet k nepředvídatelným ekonomickým výkyvům. Proto je vysoce pravděpodobné, že

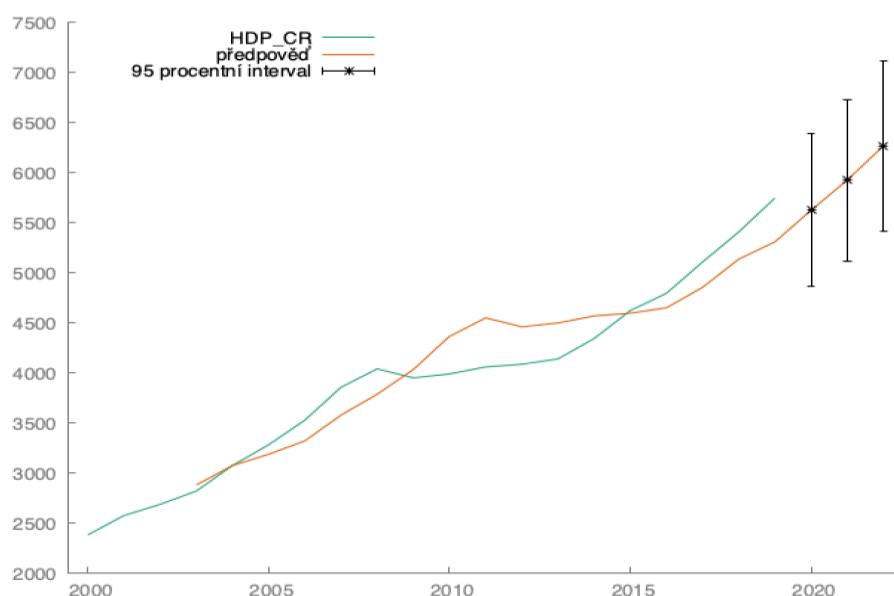
interpretované výsledky prognóz, stavějící čistě na datech z časových řad, které jsou v práci prezentovány, se mohou diametrálně lišit od skutečnosti.

4.3.1 Prognóza hrubého domácího produktu v České republice a Nizozemsku

Jako první prognózovanou veličinou, kterou se práce zabývá, je prognóza hrubých domácích produktů České republiky a Nizozemska.

Následující grafické zobrazení č. 21, které vychází z dat uvedených v příloze č. 1, znázorňuje předpokládaný vývoj hrubého domácího produktu v České republice.

Graf č. 21: Prognóza vývoje HDP České republiky v letech 2020-2022 v mld. Kč

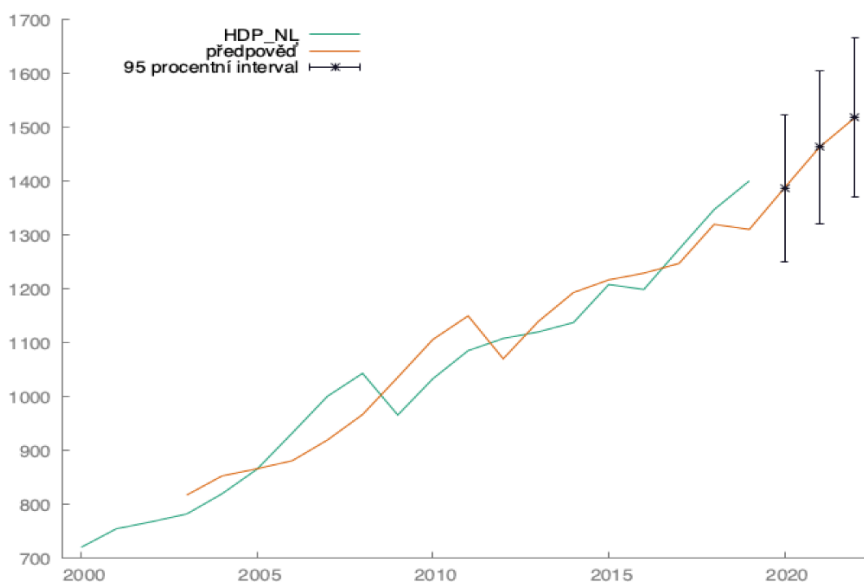

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

Z předpovědi lze vyčíst, že se absolutní hodnota hrubého domácího produktu České republiky má v následujících 3 letech zvyšovat. Česká republika si v druhé půlce sledovaného období vedla ekonomicky velmi dobře a za předpokladu dodržení tohoto trendu lze předpokládat, že by se hodnota HDP měla nadále zvyšovat. Hodnota HDP v České republice by se v roce 2022, dle prognóz, měla rovnat 6 269,21 mld. Kč.

Podobný růst se dá také očekávat v případě hrubého domácího produktu Nizozemska. To, i přes menší pokles hodnot v roce 2015, zažívá konstantní nárůst svého HDP a jak nám naznačuje následující graf č. 22, který je vytvořen na základě dat z přílohy č. 3, není na základě dat nutné předpokládat, že by se tento růstový trend měl změnit. Na konci předpovězeného období, tedy v roce 2022, by se HDP Nizozemska mělo rovnat 1 518,439 mld. eur

Graf č. 22: Prognóza vývoje HDP Nizozemska v letech 2020-2022 v mld. eur

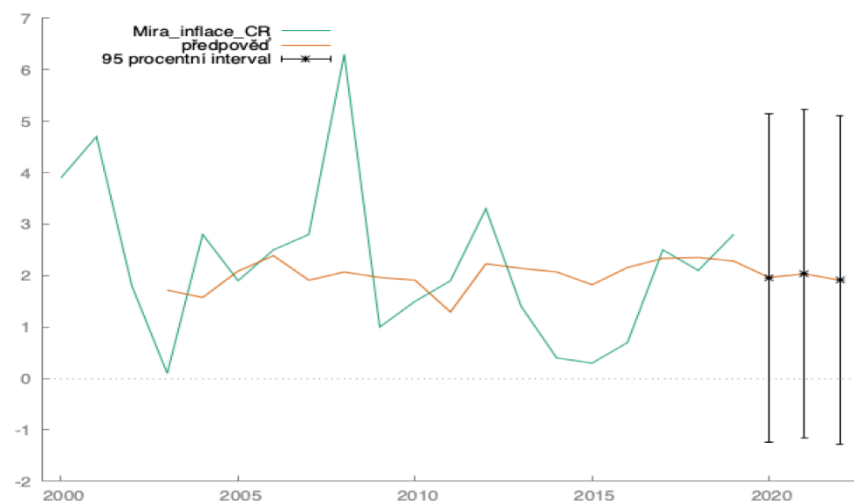
Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

4.3.2 Prognóza míry inflace v České republice a Nizozemsku

Druhým ukazatelem, jehož vývoj bude za pomoci prognóz projektován do následujících tří let, je míra inflace. Obě země si v rámci inflace nevedou vůbec špatně a prognózy nasvědčují tomu, že se situace měnit nebude.

Následující graf č. 23, který byl sestaven na základě dat uvedených v příloze č. 6, znázorňuje predikci vývoje míry inflace v České republice.

Graf č. 23: Prognóza vývoje míry inflace v České republice v letech 2020-2022 v %

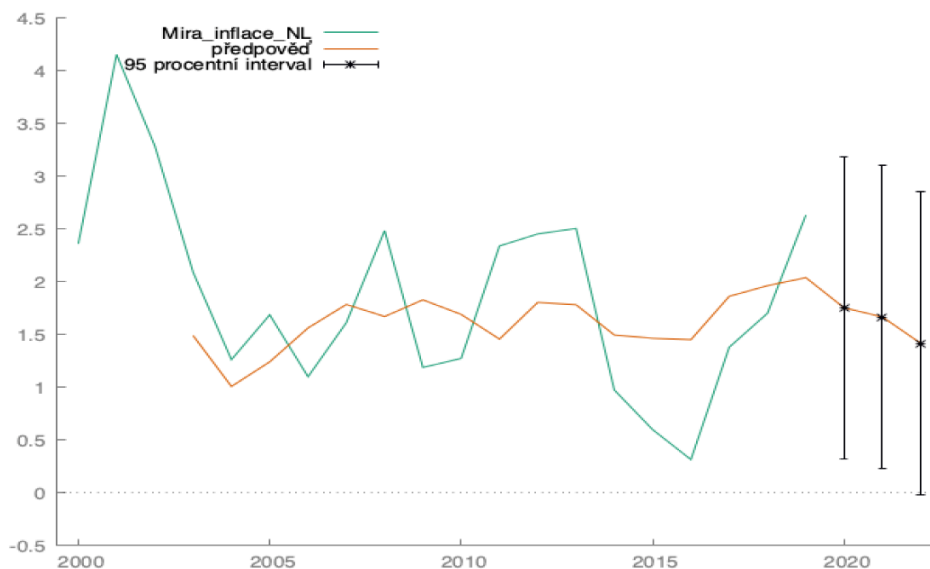

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ze SW Gretl

Vzhledem k tomu, že si celkový trend změn míry inflace v České republice v letech 2000-2019 držel relativně stabilní průběh lze předpokládat, že se míry inflací v letech 2020-2022 budou držet velmi blízko 2 % hranice. Dle předpovědi by se míra inflace v České republice měla v roce 2021 dostat na hodnotu 2,07 % a v roce 2022 by se tato hodnota měla rovnat 1,91 %.

Předpokládaný průběh vývoje míry inflace v Nizozemsku je znázorněn v následujícím grafickém zobrazení č. 24, které bylo vytvořeno na základě dat uvedených v příloze č. 7.

Graf č. 24: Prognóza vývoje míry inflace v Nizozemsku v letech 2020-2022 v %

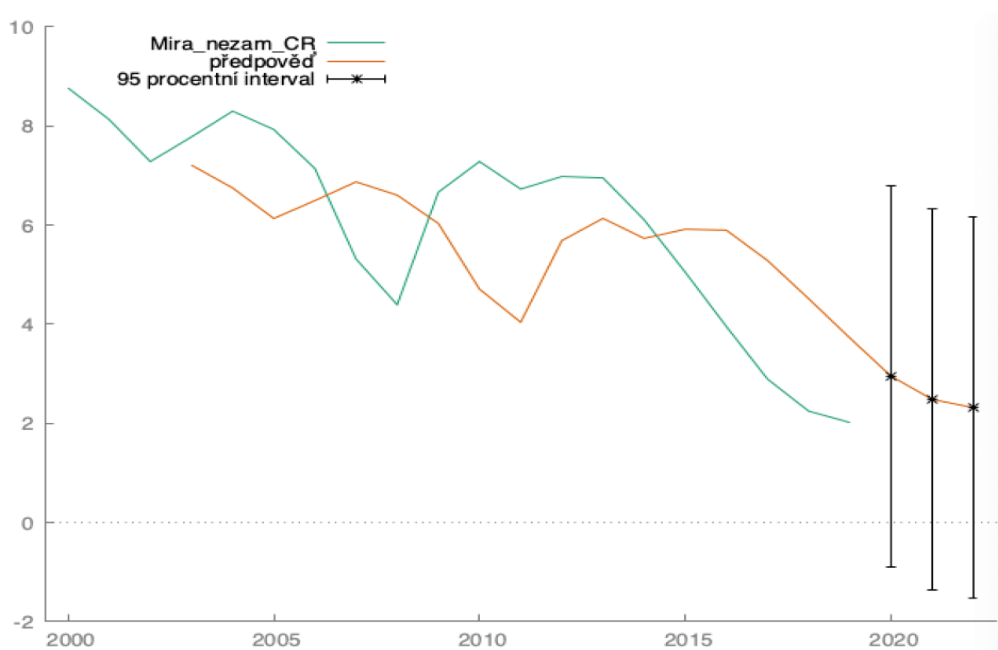
Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

Jak je z grafu č. 24 patrné, vývoj míry inflace Nizozemska v letech 2000-2019 měl trochu jiný průběh než vývoj míry inflace v České republice. V rámci prognózy míry inflace a výchozích dat časové osy míry inflace se dá předpokládat, že se míra inflace v Nizozemsku bude v blízké budoucnosti snižovat. V roce 2020 by předpokládaná hodnota míry inflace v Nizozemsku měla nabývat hodnoty 1,76 % a v roce 2022 by měla nabývat hodnoty 1,42 %. Míra inflace by se tedy v rámci České republiky i Nizozemska měla dle předpovězených hodnot držet ve velmi dobrých hodnotách.

4.3.3 Prognóza míry nezaměstnanosti České republiky a Nizozemska

Třetím sledovaným ukazatelem, pro který byla vytvořena prognóza, je ukazatel míry nezaměstnanosti. Česká republika si v rámci míry nezaměstnanosti dlouhodobě vede v rámci Evropské unie velmi dobře. Na základě výchozích dat časových os se dá předpokládat, že se míra nezaměstnanosti v České republice v následujících letech zvýší. Lepší znázornění poskytuje následující graf č. 25, který vychází z dat uvedených v příloze č. 10.

Graf č. 25: Prognóza vývoje míry nezaměstnanosti České republiky v letech 2020-2022 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

Míra nezaměstnanosti v České republice ve sledovaném období 2000-2019 se i přes menší výkyvy, dlouhodobě snižovala. Míra nezaměstnanosti by se v následujícím roce 2020, mohla rovnat 2,95 %, což by znamenalo menší nárůst míry nezaměstnanosti oproti předchozímu roku. Sestupný trend, který byl v České republice vidět od roku 2014, by však v dalších prognózovaných letech mohl znovu zaujmout své místo a hodnoty míry nezaměstnanosti v České republice by se opět mohli zmenšovat. V roce 2022 tento ukazatel dle prognózy nabude hodnoty 2,32 %, která značí opětovné snížení míry nezaměstnanosti v České republice.

Nizozemsko, na rozdíl od České republiky, od počátku sledovaného období 2000-2019 zaznamenávalo nízkou míru nezaměstnanosti, která však po většinu tohoto období měla spíše rostoucí charakter. Zlepšení přišlo, stejně jako u České republiky, rokem 2014,

kdy se míra nezaměstnanosti začala v Nizozemsku snižovat. Následující graf č. 26, vycházející z dat uvedených v příloze č. 11, ukazuje prognózu míry nezaměstnanosti Nizozemska pro roky 2020-2022.

Graf č. 26: Prognóza míry nezaměstnanosti Nizozemska v letech 2020-2022 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

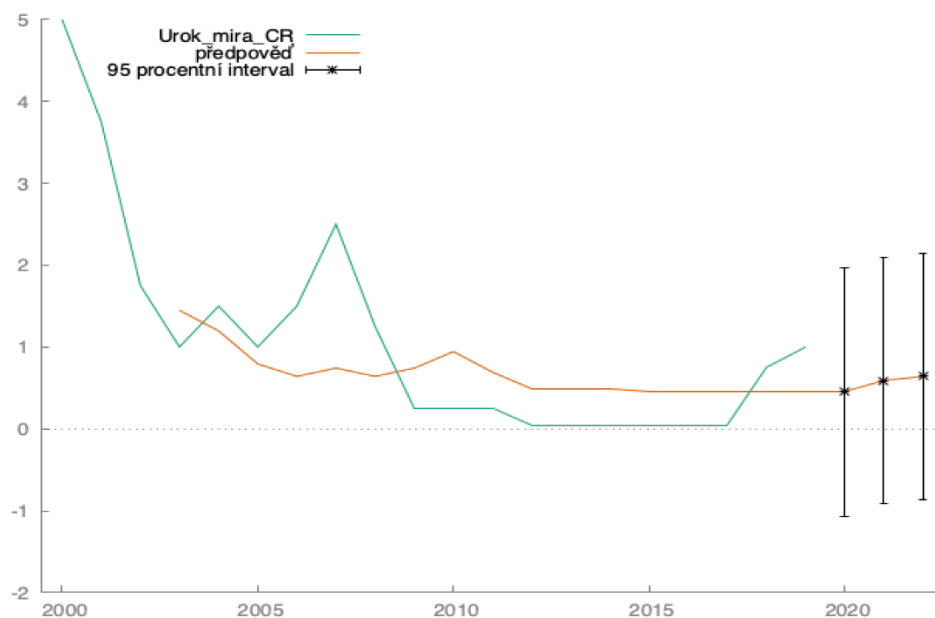
Vzhledem k historickému průběhu vývoje míry nezaměstnanosti Nizozemska se na základě prognózy předpokládá, že se míra nezaměstnanosti v roce 2020 bude blížit hodnotě 5,30 % a v roce 2022 se tato hodnota bude rovnat 5,59 %. V případě prognózy míry nezaměstnanosti Nizozemska se tedy jedná o relativně značný nárůst tohoto ukazatele a otočení trendu z klesajícího na rostoucí. V minulosti však Nizozemsko zažívalo podobné změny trendu a vždy se z něj dokázalo vymanit a hodnoty své míry nezaměstnanosti drželo v rámci sledovaného období v relativně pozitivní rovině.

4.3.4 Prognóza úrokové míry České republiky a Nizozemska

Dalším makroekonomickým ukazatelem, pro který byla vytvořena prognóza byl ukazatel úrokové míry ve sledovaných zemích.

Úroková míra České republiky měla v průběhu sledovaného období, tedy v letech 2000 až 2019, převážně snižující se tendenci, která vyústila v několikaleté období, kdy se úroková míra České republiky pohybovala těsně nad nulovou hranicí. V posledních letech se však úroková míra začala lehce navyšovat. Následující grafické zobrazení č. 27, které bylo vytvořeno na základě dat, které jsou uvedené v příloze č. 13, znázorňuje prognózu úrokové míry České republiky pro následující roky.

Graf č. 27: Prognóza úrokové míry České republiky v letech 2020-2022 v %

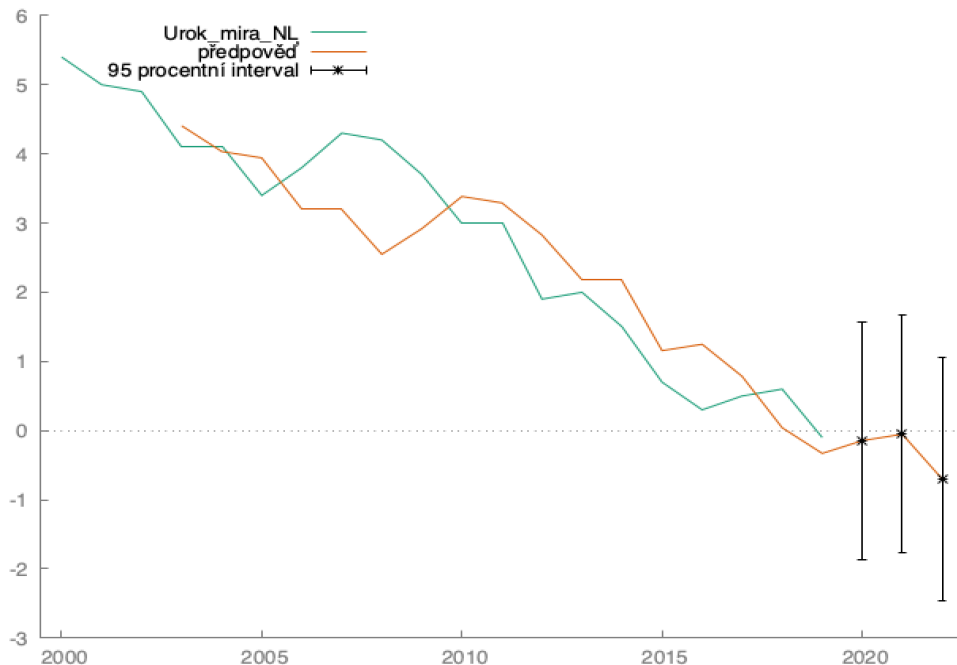
Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

Jak je z grafu možné vyčíst, hodnoty úrokové míry se dle prognózy, která byla vytvořena na základě dat časové osy, v následujících letech sníží oproti posledním naměřeným hodnotám v roce 2019. Nejvýraznější snížení by mělo nastat hned v následujícím roce 2020, kdy se hodnota úrokové míry dle prognózy bude rovnat 0,45 %. Další roky poté bude dle prognózy v České republice k vidění trend mírného navyšování, který hodnotu úrokové míry dostane na hladinu 0,64 %.

V Nizozemsku se úroková míra ve sledovaném období snižovala, což vedlo až do bodu, kdy se úroková míra v Nizozemsku v roce 2019 rovnala -0,1 %. Dle prognózy se tento

trend bude udržovat a hodnoty spadnou ještě níže. Pro lepší znázornění této prognózy slouží následující graf č. 28, který byl vytvořen na základě dat uvedených v příloze č. 14.

Graf č. 28: Prognóza úrokové míry Nizozemska v letech 2020-2022 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

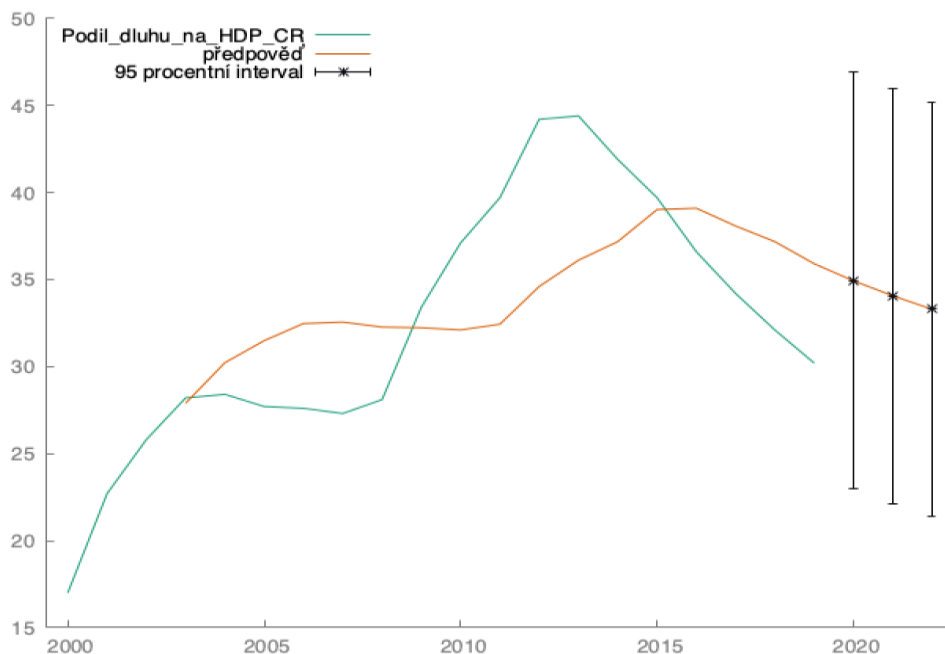
Hodnoty úrokové míry v Nizozemsku, jak je možné z grafu vyčíst, budou dle prognózy v následujících letech klesat hlouběji pod nulovou hladinu. Tato záporná reálná úroková míra je způsobena tím, že je míra inflace vysoká, zatímco nominální úroková sazba je nízká. Pro banky tyto záporné úrokové sazby znamenají, že se jim zvyšují náklady spojené s držetím peněz čímž se vytváří tlak na půjčování peněz firmám i domácnostem. Pro lidi, kteří si spoří, tato situace znamená, že by mohli platit bance za to, že tam mají své peníze uloženy (Aktuálně, 2014). Prognóza úrokové míry Nizozemska napovídá, že by se trend záporné úrokové sazby mohl v Nizozemsku udržet delší dobu. Hodnota úrokové míry by totiž v Nizozemsku dle prognózy měla být v roce 2022 -0,71 %.

4.3.5 Prognóza státního dluhu České republiky a Nizozemska

Předposledním zkoumaným ukazatelem, kterému byla vytvořena prognóza, je ukazatel státního dluhu. Tento ukazatel je ukazatelem velmi pečlivě sledovaným jak ekonomy, tak běžnými obyvateli a prognóza možného vývoje tak může přinést značnou přidanou hodnotu pro běžného občana.

Následující graf č. 29, který vychází z dat uvedených v příloze č. 21, znázorňuje prognózu vývoje podílu státního dluhu na hrubém domácím produktu České republiky pro roky 2020 až 2022.

Graf č. 29: Prognóza podílu státního dluhu na HDP v České republice v letech 2020-2022 v %

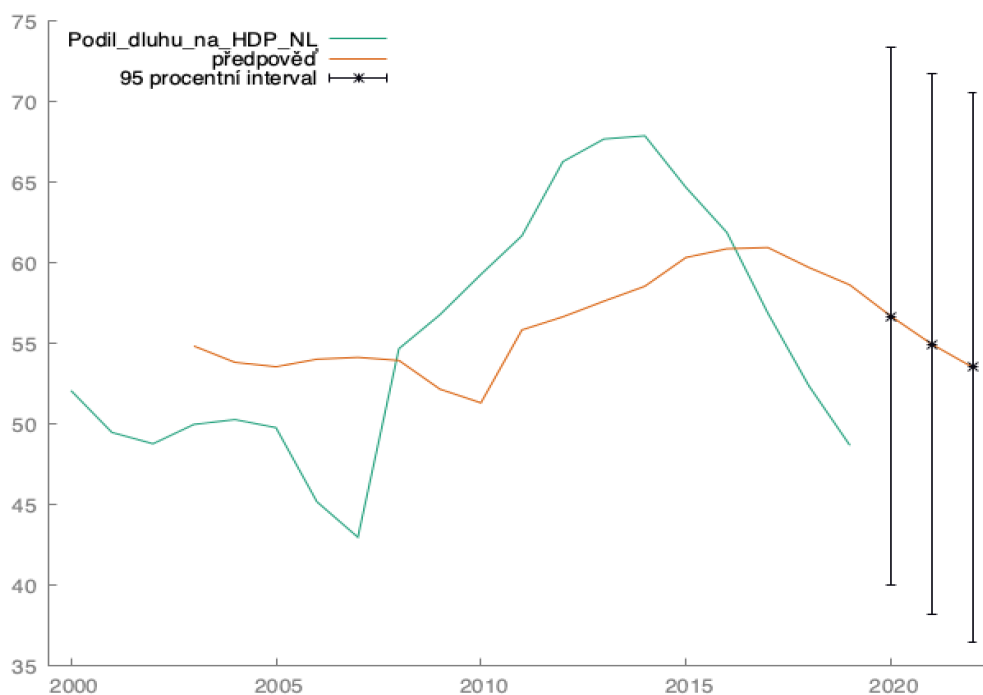

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

Vývoj podílu státního dluhu na hrubém domácím produktu České republiky nám říká, že se tento ukazatel po většinu sledovaného období zvyšoval. Zlom nastal rokem 2013, kdy se růstový trend obrátil na trend klesající, který byl v České republice k vidění až do konce sledovaného období. Předpověď nám říká, že klesající trend v České republice nebudeme moci sledovat i v následujících letech. Podíl státního dluhu na HDP by v roce 2020 měl vzrůst až na hodnotu 34,9 % a poté by tato hodnota měla opět klesat a v roce 2022 nabývat hodnoty 33,3 %.

Ukazatel podílu státního dluhu na HDP v Nizozemsku ve sledovaném období nabýval výrazně vyšších hodnot než v České republice. Obě země zaznamenaly značný nárůst této hodnoty po roce 2008, tedy po roce, kdy svět zasáhla globální ekonomická krize. Odeznění dopadů této krize v obou zemích bylo zaznamenáno až rokem 2014, kdy Nizozemsko začíná zaznamenávat pokles tohoto podílu. Lepší znázornění této situace a samotné prognózy poskytuje následující graf č. 30, který byl vytvořen na základě dat uvedených v příloze č. 17.

Graf č. 30: Prognóza podílu státního dluhu na HDP Nizozemska v letech 2020-2022 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

Graf prognózy sledovaného ukazatele nám ukazuje, že se v následujících letech podíl státního dluhu na HDP Nizozemska, podobně jako u České republiky, zvýší v roce 2020 a to na hodnotu 56,7 %. Poté hodnoty tohoto ukazatele opět začnou klesat a jejich hodnota v roce 2022 by dle předpovědi měla dosahovat úrovně 53,5 %.

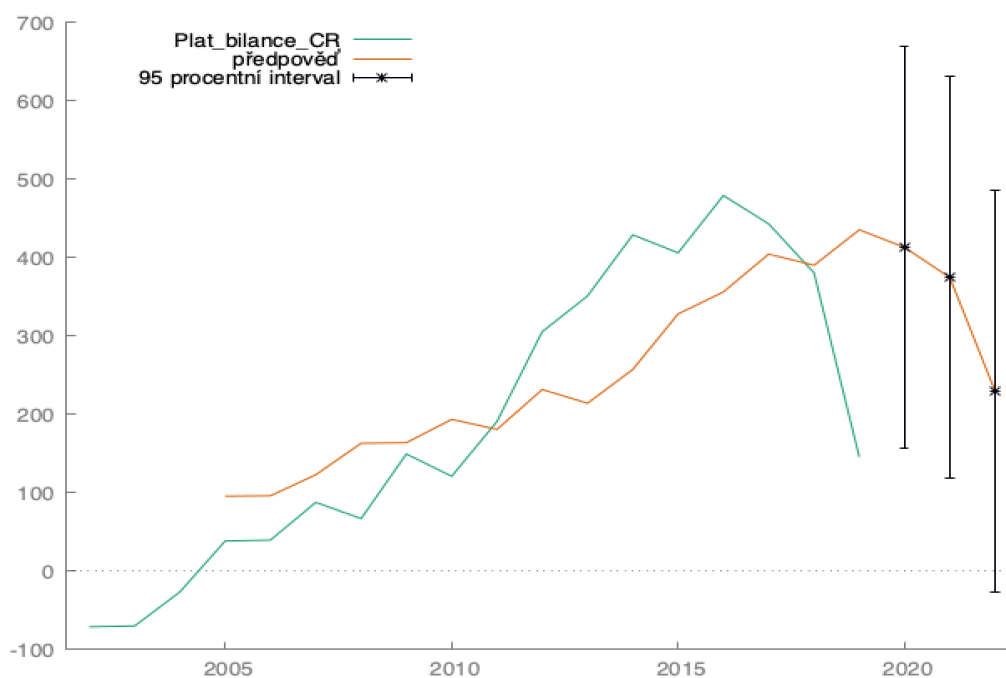
Podíl státního dluhu na hrubém domácím produktu obou zemí však v době psaní této diplomové práce bohužel vytvořené prognózy nenaplnil. S příchodem pandemické situace dorazila také ekonomická krize, která způsobila, v důsledku zavírání mnohých podniků a zařízení, že se míra zadlužení států v poměru k HDP zhoršila. Státy totiž byly nuceny čelit této bezprecedentní situaci zejména zvýšenou hladinou vládních výdajů, které sloužily k poskytování kompenzací postiženým podnikům a občanům. Tyto výdaje způsobovaly velké schodky ve státních rozpočtech, které zapříčinily drastickou změnu trendu nejenom v tomto ukazateli. Podobná situace se dá očekávat i u predikce vývoje míry nezaměstnanosti, která bude touto situací také velmi poznamenána, jelikož část firem jsou nuceny z existenčních důvodů propouštět své zaměstnance, což má za následek navyšování míry nezaměstnanosti.

4.3.6 Prognóza salda platební bilance České republiky a Nizozemska

Posledním ukazatelem, o kterém tato kapitola pojednává a pro něhož byla v rámci této práce vypracována prognóza, je ukazatel salda platební bilance.

Saldo platební bilance České republiky si ve sledovaném období vedlo povětšinou velmi dobře a Česká republika se v rámci svého zahraničního obchodu posouvala stále kupředu. V začátku sledovaného období bylo saldo platební bilance v záporných hodnotách, ale s postupem času se tyto hodnoty přeměnily na hodnoty kladné, což je pro Českou republiku velmi dobrým znamením. Následující graf č. 31, který byl vytvořen na základě dat uvedených v příloze č. 22, znázorňuje predikci vývoje salda platební bilance České republiky.

Graf č. 31: Prognóza salda platební bilance České republiky v letech 2020-2022 v mld. Kč

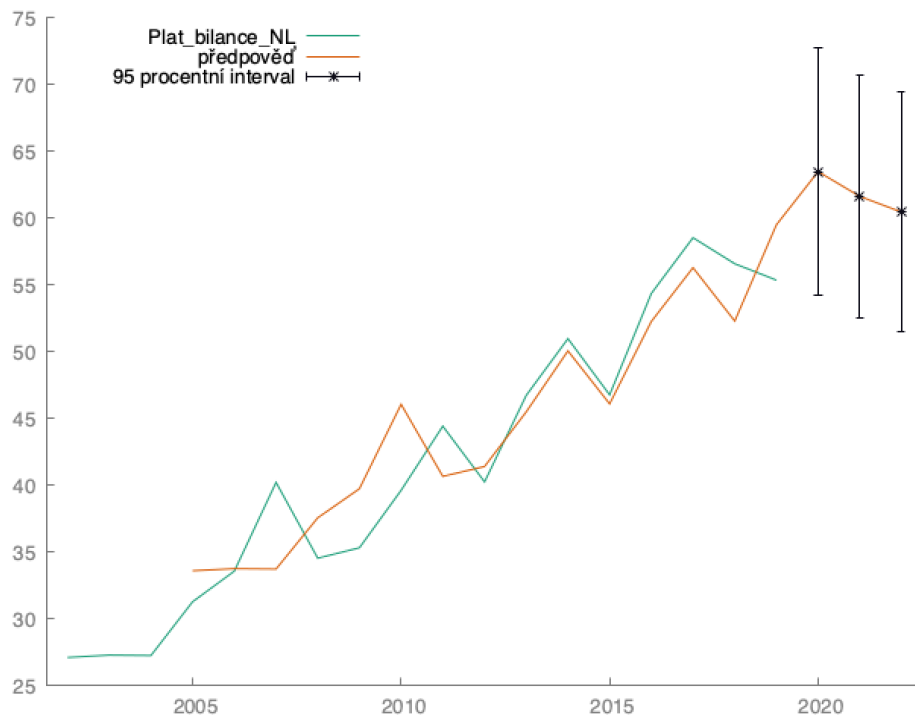
Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

Saldo platební bilance by se v rámci prognózy mělo v následujících letech navýšit, což by pro Českou republiku byla pozitivní zpráva. V roce 2020 by se hodnota salda dle predikce měla vyšplhat na hodnotu 413,3 mld. Kč. Při dostupných datech nám prognóza dále říká, že by se hodnota salda platební bilance v letech 2021 a 2022 měla snižovat. V roce 2022 by se tato hodnota měla rovnat 229,5 mld. Kč.

Nizozemsko své saldo platební bilance ve sledovaném období nikdy nemělo v negativních hodnotách. Samotná hodnota salda platební bilance v průběhu let měla

rostoucí charakter. Následující graf č. 32, který vychází z dat, které jsou uvedené v příloze č. 22. znázorňuje možný vývoj salda platební bilance Nizozemska v nadcházejících letech.

Graf č. 32: Prognóza salda platební bilance Nizozemska v letech 2020-2022 v mld. eur

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupu ze SW Gretl

V případě salda platební bilance lze z grafu jasně vyčíst, že prognóza v podstatě kopíruje vývoj salda platební bilance a dalo by se tedy předpokládat, že by se mohla v následujících letech vyplnit. Prognóza nám naznačuje, že se vývoj salda platební bilance Nizozemska v následujícím roce, tedy v roce 2020, navýší na hodnotu 63,49 mld. eur a v dalších letech poté bude pozvolna klesat. V roce 2022 by měla být hodnota salda platební bilance Nizozemska rovna 60,74 mld. eur.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Ukazatel hrubého domácího produktu a jeho prognóza

Nizozemsko je objemem svého hrubého domácího produktu v lepším postavení než Česká republika a tím pádem zaujímá i lepší ekonomické postavení v rámci Evropské unie. Tento ukazatel však není pro samotnou podstatu srovnávání tak důležitý. Důležitějším ukazatelem, který slouží k porovnání ekonomik sledovaných zemí z pohledu hrubého domácího produktu, je ukazatel meziroční změny reálného HDP, který nám říká, že se obě země po roce 2008 potýkaly s problémy, jež byly způsobeny dopady ekonomické krize, která ochromila světovou ekonomiku. Obě země se s těmito nepříznivými dopady potýkaly až do roku 2013. Po roce 2013 se u obou ekonomik projevil ústup dopadů ekonomické krize a obě ekonomiky si počínaly v rámci vývoje svého HDP velmi dobře. Prací bylo zjištěno, že meziroční změny reálného HDP byly v České republice v posledních pěti letech vždy vyšší než v Nizozemsku. V hrubém domácím produktu, který je vyjádřen ve standardu kupní síly, je potvrzené stanovisko, že si ekonomika Nizozemska v tomto ukazateli vede lépe, než ekonomika České republiky a také si vede lépe, než je průměr Evropské unie. Česká republika za tímto průměrem lehce zaostává.

Dle prognóz, které byly pro obě země vytvořené na základě dat prezentovaných v práci se předpokládá, že se hodnoty HDP obou zemí budou v následujících letech zvyšovat. Těmto predikcím by se dalo u hrubého domácího produktu věřit v případě, že by se svět nepotýkal s pandemií, která ochromuje světovou ekonomiku. Samotný ukazatel HDP je touto situací velmi zasažen a lze tedy předpokládat, že se realita od predikce v rámci vývoje HDP bude velmi lišit a hodnoty HDP v obou zemích neporostou, ale naopak budou klesat.

5.2 Ukazatel inflace a jeho prognóza

Obě země si v rámci ukazatele míry inflace vedou velmi dobře. Míra inflace v obou zemích se pohybuje v relativně zdravých hodnotách, které s sebou nepřinášejí nějakou větší obavu. Česká republika v průběhu sledovaného období vykazovala více volatilní vývoj hodnot míry inflace než Nizozemsko. Velkou měrou se na tom podílí rok 2008, ve kterém se v důsledku zvyšování cen potravin, spotřební daně na tabákové výrobky či zvyšováním cen energie zvedla míra inflace v České republice na relativně vysokou hodnotu. Tato skutečnost však byla pouze skutečností chvilkovou a situace v České republice se, co do

míry inflace, ustálila. Naopak Nizozemsko se ve sledovaném období nepotýkalo s podobnými vlivy a jeho míra inflace byla v průběhu tohoto období relativně stabilní. V rámci srovnání ekonomik Nizozemska a České republiky skrz ukazatel inflace by se dalo hovořit o velmi podobných ekonomikách, které růst svých cenových hladin drží ve velmi stabilní a nízké míře, která koreluje s průměrem Evropské unie.

Dle prognóz by se míra inflace v České republice měla držet okolo 2 %. V Nizozemsku by tato hodnota měla dle predikce v následujících letech mít klesající tendenci, což by potvrzovalo námi zjištěné výsledky o stabilním vývoji tohoto ukazatele. I přes nepříznivou ekonomickou situaci ve světě je pravděpodobné, že se predikce nebude nijak výrazně lišit od reality. Navyšování cenových hladin by mohlo ve společnosti vyvolat velmi negativní reakce, obzvláště v těžkých časech, které s sebou koronavirová situace přináší.

5.3 Ukazatel nezaměstnanosti a jeho prognóza

Česká republika má v posledních letech velmi nízkou nezaměstnanost a může se v posledních letech pyšnit nejnižší mírou nezaměstnanosti v celé Evropské unii. V porovnání s Nizozemskem byl vývoj míry nezaměstnanosti v České republice nestabilnější. I přes velmi klesající trend míry nezaměstnanosti, který byl v České republice ve sledovaném období zaznamenán, se Česká republika potýkala i s nárůstem míry nezaměstnanosti. Tento nárůst byl k vidění především s příchodem globální ekonomické krize. Po vypršení jejích dopadů však v České republice opět převažoval trend klesání tohoto ukazatele. V Nizozemsku byl trend vývoje ukazatele míry nezaměstnanosti spíše rostoucí. Obzvláště v období ekonomické krize z roku 2008 se Nizozemsko potýkalo s relativně vysokou mírou nezaměstnanosti, která vyvrcholila rokem 2014, kdy míra nezaměstnanosti v Nizozemsku převyšovala 7 %. V tomto období lze pozorovat velmi negativní dopad krize na Nizozemsko, které se s jejími důsledky vypořádávalo déle než Česká republika. V posledních letech, stejně jako v České republice, z důvodu silné ekonomické situace docházelo v Nizozemsku ke snižování tohoto ukazatele. Obě země si tedy v rámci Evropské unie vedou v rámci nezaměstnanosti velmi dobře a jsou hluboko pod jejím průměrem.

Prognóza budoucího vývoje míry nezaměstnanosti obou zemí je vesměs kladná. V České republice by se i přes malý počáteční nárůst míry nezaměstnanosti v prvním předpovězeném roce měl držet trend snižování této hodnoty, zatímco v Nizozemí se

předpokládá nárůst této hodnoty až o 2 %. Vzhledem k nynější světové situaci se však dá předpokládat, že ukazatel míry nezaměstnanosti zdaleka nebude roven takto optimistickým hodnotám, které nám prognóza poskytuje. Kvůli dlouhodobějšímu zavírání firem a společností se dá předpokládat, že značné množství lidí díky pandemii přijde o práci. Tato skutečnost by v tomto prostředí mohla znamenat navýšení nabídky práce, ke které nebude adekvátní poptávka, což způsobí nárůst míry nezaměstnanosti. Predikce tohoto ukazatele tedy v nynějších podmínkách nejspíše nebude odpovídat realitě.

5.4 Ukazatel úrokové míry a jeho prognóza

V rámci ukazatele úrokové míry si obě země vedou podobně a hodnota úrokových měr obou zemí se pohybuje v relativně nízkých procentech. Obě země úrokovou mírou dlouhodobě krouží kolem průměru Evropské unie. Na základě zjištění se však dá hovořit o tom, že si Nizozemsko, v rámci úrokové míry, vede o něco lépe než Česká republika. Tento rozdíl je viditelný obzvláště v posledních letech sledovaného období, kdy se úroková míra v Nizozemsku dostala do záporných hodnot, zatímco trend posledních let v České republice značil relativní nárůst. Na konci sledovaného období se Nizozemsko drželo pod průměrem Evropské unie, zatímco Česká republika se pohybovala nad tímto průměrem. Hodnoty úrokové míry v České republice jsou však stále na relativně dobré úrovni, což značí silnou ekonomickou situaci.

Dle predikcí, které nabízí prognóza vytvořená na základě prezentovaných dat, by se hodnoty úrokové míry v České republice měly snížit. Obdobná situace by se dle prognóz měla opakovat i v Nizozemsku, kde by hodnota úrokové míry měla dále klesat do záporných hodnot. Tato předpověď by se mohla naplnit, a to i přes nepříznivou ekonomickou situaci, způsobenou pandemií, ve které se oba státy nachází. Centrální banky zatím nemají důvod tyto sazby zvyšovat a nižší poptávka po úvěrech ze strany žadatelů nenaznačuje, že by se úrokové sazby měly zvyšovat, spíše naopak.

5.5 Ukazatel státního dluhu a jeho prognóza

V rámci ukazatele státního dluhu si Česká republika ve sledovaném období vedla o poznání lépe než Nizozemsko. Pro porovnání obou ekonomik za pomoci státního dluhu byl zvolen ukazatel poměru státního dluhu na hrubém domácím produktu. V tomto ukazateli si Česká republika vedla opravdu dobře. V posledních letech byl v České republice k vidění

klesající trend, který podíl státního dluhu na HDP snížil až k hodnotě 30 %. Tento trend panoval v České republice, ale i v Nizozemsku od roku 2014. Tímto rokem se totiž obě země zbavily negativních dopadů ekonomické krize z roku 2008 a dostaly se do období ekonomické konjunktury. Nizozemsko ve sledovaném období zaznamenalo poněkud horší míry podílu státního dluhu na HDP než Česká republika. Nizozemsko se potýkalo s dopady ekonomické krize z roku 2008 o něco déle, než Česká republika a hodnoty tohoto podílu se v posledních letech pohybovaly okolo 50 %. V rámci Evropské unie si však obě země drží hodnotu podílu státního dluhu na HDP pod jejím průměrem, což je pro obě země pozitivní zprávou.

Dle prognóz by v Nizozemsku mělo dojít k nárůstu tohoto podílu pro první rok prognózovaného období a poté by se hodnota tohoto podílu měla opět začít snižovat. Dle predikcí by se stejný průběh mohl udát i v České republice. Podíl státního dluhu na HDP je však ukazatelem, který bude ekonomickou krizí, vyvolanou koronavirovou pandemií, velmi zasážen. Vlády obou zemí se s pandemickou situací musí vypořádat za pomoci uplatňování různých opatření, které zamezují provozu mnohým firmám, což má za následek ztrátu produkce a financí, které musí vlády obou zemí určitou formou firmám a podnikatelům vynahrazovat. Tato situace žene rozpočty jednotlivých států nežádoucím směrem a státům vznikají schodky rozpočtů, které mají přímý vliv na státní zadlužování. Obzvláště v České republice jsou schodky rozpočtu rekordní. Z tohoto důvodu se dá předpokládat, že predikce pro obě země nebude díky stávající situaci pravdivá a v rámci podílu státního dluhu na HDP se dá spíše očekávat jeho nárůst.

5.6 Ukazatel platební bilance a jeho prognóza

Objem zahraničních ekonomických transakcí obou zemí v průběhu sledovaného období rostl. Pro srovnání obou zemí však byly použity meziroční změny v zahraničním obchodě. Česká republika zaznamenala v roce 2004 po vstupu do Evropské unie nárůst zahraničního obchodu, který byl zapříčiněn větším otevřením země pro členy Evropské unie, které České republice pomohlo k nárůstu jak dovozu, tak vývozu. Obě země zaznamenaly pokles objemu dovozu a vývozu v roce 2009, který byl pro zahraniční obchod velmi nepříznivý. Na vině byla globální ekonomická krize, která ochromila tok zboží a služeb mezi jednotlivými zeměmi po celém světě. V druhé půlce sledovaného období obě země konstantně zaznamenávaly meziroční přírůstky objemu dovozu a vývozu, což značí velmi

solidně nastavenou zahraniční politiku obou zemí. V rámci salda platební bilance se dá hovořit o mnohem stabilnější situaci v Nizozemsku než v České republice. Česká republika ve sledovaném období zaznamenala značné výkyvy v meziročních změnách salda platební bilance.

Dle prognózy by se saldo platební bilance mělo České republice v následujících letech zvyšovat stejně jako v Nizozemsku. Prognóza salda platební bilance Nizozemska v podstatě kopíruje reálný průběh vývoje tohoto ukazatele a prognóza by tak za normálních okolností byla pravděpodobně velmi přesná. Vzhledem k již detailně popsané situaci ve světě je však velmi pravděpodobné, že se výše salda platebních bilancí obou zemí v konečném důsledku sníží. Vládní opatření totiž mají velký vliv na produkci zboží a služeb, které hrají hlavní roli v otázce transakcí zahraničního obchodu. Vzhledem k nižší produkci se dá předpokládat i nižší objem dovozu a vývozu jednotlivých zemí, který bude mít za následek snížení salda platební bilance.

6 Závěr

Srovnání ekonomik států je velmi komplexním tématem, které však může vrhnout světlo na mnohé nezodpovězené otázky, které jsou s touto ekonomickou problematikou spojeny. Vzhledem k tomu, že každá země světa má svou vlastní a jedinečnou polohu, politický a sociální systém, demografii obyvatel, odlišné ekonomické podmínky a mnoho dalších rozdílností, stává se otázka analýzy jednotlivých států tématem mnohem komplexnějším a zajímavějším. Česká republika, která byla historicky poznamenána socialismem a politickými machinacemi, má odlišné ekonomické podmínky než Nizozemsko, které se řadí mezi západní země s velmi vyspělou ekonomikou a velmi vysokou úrovní života. I přes to se však v rámci komparace ukázalo, že si v jistých makroekonomických ukazatelích vede Česká republika lépe než Nizozemsko. Mezi tyto ukazatele, které stojí za to vyzdvihnout, patří míra nezaměstnanosti a podíl státního dluhu na hrubém domácím produktu. Oba tyto ukazatele jsou každou zemí světa bedlivě sledovány a velmi silně hovoří o tom, jak si dané země ekonomicky stojí. Dle jistých očekávání se potvrdilo, že si ekonomika Nizozemska vede v rámci hrubého domácího produktu a úrokové míry lépe než ekonomika České republiky. Obě země však v rámci Evropské unie zastávají relativně velmi dobré ekonomické postavení, které odpovídá jejich možnostem.

Globální ekonomická krize, která se na světovou ekonomiku snesla v průběhu roku 2008 zasáhla obě sledované země. Je pravdou, že se v některých makroekonomických ukazatelích dařilo jedné ze sledovaných zemí více než druhé, avšak celkový negativní dopad globální krize byl znatelný u obou zemí. Důležitým faktorem však zůstává způsob, jakým si jednotlivé země s těmito nepříznivými podmínkami dokážou poradit. Pozitivní zprávou je, že se obě sledované země po odeznění těchto negativních dopadů dokázaly relativně rychle vzchopit, což přispělo k oživení jejich ekonomik a k pozitivnímu zlepšení v rámci sledovaných makroekonomických ukazatelů.

V rámci práce byly dále nastíněny i možné vývoje makroekonomických ukazatelů za pomoci prognóz, které byly sestaveny na základě prezentovaných dat. Vzhledem k tomu, že se svět nachází v situaci, kdy se musí potýkat s dopady koronavirové pandemie, je pravděpodobné, že ne všechny prognózy, které byly vytvořeny, budou odpovídat realitě. Tato situace je pro většinu zemí bezprecedentní a jednotlivá opatření, ke kterým se vlády jednotlivých států uchylují, mohou velmi razantně promluvit do vývoje jednotlivých

makroekonomických ukazatelů. Díky těmto nepředvídatelným výkyvům se ekonomiky jednotlivých zemí, mezi které patří i sledované země České republiky a Nizozemska, mohou dostat do velmi velkých problémů. Jak přesně se ekonomiky jednotlivých zemí z důvodu ekonomických, sociálních, politických či demografických výkyvů, které s sebou epidemie přináší, změní, zůstává otázkou, na kterou odpoví až čas. Význam sledování makroekonomických veličin a jejich vzájemné porovnání však v žádném případě nepozbývá na významu, ba naopak se tento význam pro jednotlivé země ještě více prohloubí, a to i díky neustále se zvyšující propojenosti jednotlivých ekonomik. Ekonomická analýza může totiž jednotlivým zemím poskytnout velmi důležité informace o fungování ostatních ekonomik. S těmito informacemi přichází i jasná představa o tom, co přesně za ekonomické kroky jiná sledovaná země podnikla k tomu, aby se její ekonomická situace zlepšila. V tomto kontextu se nesmí zapomínat na fakt, že zlepšení ekonomické situace je v podstatě hlavním cílem každé země.

7 Seznam použitých zdrojů

1. AKTUÁLNĚ.CZ. ČNB vs inflace: zbrání jsou úrokové sazby. *Aktualne.cz* [online]. Praha, 2007 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/nakupovani/cnb-vs-inflace-zbrani-jsou-urokove-sazby/r~i:article:474370/>
2. AKTUÁLNĚ.CZ. Záporná úroková sazba z vkladů. Co přinese revoluční krok? *Aktualne.cz* [online]. Praha, 2014 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/zaporna-urokova-sazba-ecb/r~3022464aecbe11e3ae18002590604f2e/>
3. BELLOVÁ J. a kol. *Občanský a společenskovední základ*. Computer Meda s.r.o., 2011. ISBN 978-80-7402-093-3
4. BERÁNEK, J. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-86724-46-1.
5. BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-807-3802-455.
6. BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA a Dana STARÁ. *Makroekonomie - teorie a praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3.
7. BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-16-4.
8. BUSINESSINFO. Nizozemsko: Obchodní a ekonomický spolupráce s ČR. *businessinfo.cz* [online]. Praha: Zastupitelský úřad ČR v Haagu (Nizozemsko), 2019 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/nizozemsko-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/>
9. BUSINESSINFO. Nizozemsko: Vztahy země s EU. *businessinfo.cz* [online]. Praha: Zastupitelský úřad ČR v Haagu (Nizozemsko), 2019 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/nizozemsko-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/>

10. BUSINESSINFO. Nizozemsko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. *businessinfo.cz* [online]. Praha: Zastupitelský úřad ČR v Haagu (Nizozemsko), 2019 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/nizozemsko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>
11. BUSINESSINFO. Regionální uspořádání a regiony soudržnosti v ČR. *Businessinfo.cz* [online]. Praha, 2009 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/regionalni-usporadani-a-regiony/>
12. CBS. Dutch inflation rate rising. *Cbs.nl* [online]. Haag, 2013 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.cbs.nl/en-gb/news/2013/27/dutch-inflation-rate-rising>
13. CBS. GDP, output and expenditures; value, Quarterly National Accounts Changed on: 3 March 2021. *Cbs.nl* [online]. Haag, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/84105ENG/table?ts=1615998971258>
14. CBS. Imports/exports; change of ownership; volume and price, changes Changed on: 12 March 2021. *Cbs.nl* [online]. Haag, 2021 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/84264ENG/table>
15. CBS. International trade; import and export values key figures. *Cbs.nl* [online]. Haag, 2021 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/70017eng/table?ts=1616259742921>
16. ČERNOHORSKÝ, Jan, TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. Praha: Grada Publishing, 2011, ISBN 978-80-247-3669-3
17. ČNB Finanční podmínky přistoupení České republiky k EU. *cnb.cz* [online]. Praha, 2003 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Financni-podminky-pristoupeni-Ceske-republiky-k-EU>
18. ČNB. Úrokové sazby centrální banky. *Cnb.cz* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.SESTAVY_DZDROJE?p_zdrojid=CNBIRA&p_lang=CS
19. ČSÚ. Evropský srovnávací program. *Czso.cz* [online]. Praha, 2019 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/evropsky_srovnacni_program

20. ČSÚ. HDP Výrobní metoda. *Czso.cz* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocnkavyber.makroek_prod
21. ČSÚ. Indexy spotřebitelských cen - inflace - časové řady. *Czso.cz* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/isc_cr
22. ČSÚ. Inflace - druhy, definice, tabulky. *Czso.cz* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace
23. Indexy spotřebitelských cen - inflace - prosinec 2008. *Czso.cz* [online]. Praha, 2009 [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/indexy-spotrebitelskych-cen-inflace-prosinec-2008-jnh4qq0y4y>
24. ČSÚ. Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity - Metodika. *Czso.cz* [online]. Praha, 2013 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1-nez_m
25. ČSÚ. Pohyb zboží přes hranice - časové řady. *Czso.cz* [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/vzoph_cr
26. ČSÚ. Sociální vývoj - Ekonomická aktivita. *Czso.cz* [online]. Praha, 2014 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-2105-05-v_letech_2000_az_2004-4_3_ekonomicka_aktivita
27. ČSÚ. Zahraniční obchod ČR se zbožím - roční údaje - 2019. *Czso.cz* [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zahranicni-obchod-cr-se-zbozim-rocni-udaje-2019>
28. ČSÚ. Zaměstnanost, nezaměstnanost - časové řady. *Czso.cz* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_cr
29. DNB. Low interest rates. *Dnb.nl* [online]. Amsterdam, 2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.dnb.nl/en/current-economic-issues/low-interest-rates/>
30. ECB. Co jsou to úrokové sazby a jaký je rozdíl mezi nominální a reálnou úrokovou sazbou? *Ecb.europa.eu* [online]. Frankfurt nad Mohanem, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me/html/nominal_and_real_interest_rates.cs.html
31. EUROSTAT. Česká-republika: Politická a ekonomická situace. *Eacec.ec.europa.eu* [online]. Lucemburk, 2021 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/political-and-economic-situation-21_cs

32. EUROSTAT, Česko. *europa.eu* [online]. Lucemburk, 2020 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/czechia_cs
33. EUROSTAT. GDP and main components (output, expenditure and income). *Europa.eu* [online]. Lucemburk, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_gdp/default/table?lang=en
34. EUROSTAT. GDP per capita in PPS. *Europa.eu* [online]. Lucemburk, 2021 [cit. 2021-03-26]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en&fbclid=IwAR0NWcKH2PaDFQwGiOCQcet42vrUmRb49Ry0E2RyLBep94fZV811Igf2R-o>
35. EUROSTAT. General government gross debt (EDP concept), consolidated - annual data. *Europa.eu* [online]. Lucemburk, 2021 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipsgo10/default/table?lang=en>
36. EUROSTAT. Government deficit/surplus, debt and associated data. *Europa.eu* [online]. Lucemburk, 2021 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10DD_EDPT1_custom_711367/default/table?lang=en
37. EUROSTAT. Government finance statistics. *Europa.eu* [online]. Lucemburk, 2020 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_finance_statistics
38. EUROSTAT. HICP - inflation rate. *Europa.eu* [online]. Lucemburk, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00118/default/table?lang=en>
39. EUROSTAT Nizozemsko. *europa.eu* [online]. Lucemburk, 2020 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/netherlands_cs#obchod-a-hospod%C3%A1%C5%99stv%C3%AD
40. EUROSTAT. Real GDP growth rate - volume. *Europa.eu* [online]. Lucemburk, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

41. EUROSTAT. Total unemployment rate. *Europa.eu* [online]. Lucemburk, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00203/default/table?lang=en>
42. GOVERNMENT.NL The Netherlands and developments within the EU. *government.nl* [online]. Haag, 2020 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/european-union/the-netherlands-and-developments-within-the-eu>
43. GOVERNMENT.NL The Netherlands: EU member state. *government.nl* [online]. Haag, 2020 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/european-union/the-netherlands-eu-member-state>
44. HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-278-6.
45. IAMEXPAT. Unemployment rates in the Netherlands increased. *Iamexpat.nl* [online]. Haag, 2013 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.iamexpat.nl/expat-info/dutch-expat-news/unemployment-rates-netherlands-increased>
46. JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.
47. KLOUDOVÁ, Jitka. *Makroekonomie – základní kurz*. Bratislava, Eurokódex, 2009. ISBN 978-80-89447-10-7
48. MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada, 1999. Profesionál. ISBN 80-716-9891-1.
49. MFČR. Ministerstvo financí České republiky. *Definice a měření* [online]. Praha, 2007 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/zakladni-informace/definice-a-mereni>

50. MFČR. Ministerstvo financí České republiky. *Vládní dluh, vládní deficit, státní dluh, deficit státního rozpočtu* [online]. Praha 2006 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2006/2006-10-13-tiskova-zprava-5819-5819>
51. MF ČR. Strategie financování a řízení státního dluhu České republiky na rok 2020. *Mfcr.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019, 20.12.2019 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/publikace-a-prezentace/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-/2020/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-36923>
52. MF ČR. Strategie financování a řízení státního dluhu České republiky na rok 2021. *Mfcr.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020, 23.12.2020 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/publikace-a-prezentace/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-/2021/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-40345>
53. MF ČR. Struktura a vývoj státního dluhu. *Mfcr.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu>
54. MF ČR. Státní závěrečný účet ČR za rok 2014. *Mfcr.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2016 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2014/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2014-21750>
55. MF ČR. Státní závěrečný účet ČR za rok 2019. *Mfcr.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>
56. MF ČR. Vývoj čisté pozice ČR vůči rozpočtu EU. *Mfcr.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2011 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/pozice-cr-vuci-rozpocetu-eu/2010/cista-pozice-cr-ve-vztahu-k-rozpocetu-eu-1838?fbclid=IwAR1VkTBkKIUkdFfbRGXTdOW0D-AkMt6uVlnPYZE09GXLIODmOF3NuA5NU1w>
57. MZV. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Historie vstupu České republiky do EU* [online]. Praha, 2010 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/ceska_republika_a_eu/historie_vstupu_ceske_republiky_do_eu.html

58. OECD. Long-term interest rates. *Oecd.org* [online]. Paříž, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/interest/long-term-interest-rates.htm>
59. OECD. Unemployment rate. *Oecd.org* [online]. Paříž, 2021 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>
60. OCHRANA, František, PAVEL, Jan, VÍTEK Leoš a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3228-2.
61. PALÁN, Josef. *Vývoj státního dluhu, dluhu veřejných rozpočtů, státního rozpočtu ČR a HDP v letech 1993-2008 (studie)* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2009 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=58149>
62. PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 3. vydání. Slaný: Melandrium, 2007, ISBN 978-80-86175-58-4
63. PEKOVÁ, Jitka, *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR.*, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, ISBN 978-80-7357-698-1
64. SPĚVÁČEK, Vojtěch. *Makroekonomická analýza*. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-86131-92-4.
65. STATISTIKAAMY. Fakta o obchodě Česka se zahraničím. *Statistikaamy.cz* [online]. Praha, 2014 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2014/09/12/fakta-o-obchode-ceska-se-zahranicim/>
66. ÚNRR. Vývoj státního dluhu České republiky. *Unrr.cz* [online]. Praha: Úřad Národní rozpočtové rady, 2019 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2019/06/Informa%C4%8Dn%C3%AD-studie_V%C3%BDvoj-st%C3%A1tn%C3%ADho-dluhu-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky.pdf
67. VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 4., zcela přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-478-9.
68. WORLD BANK, GDP growth (annual %) - Netherlands. *Worldbank.org* [online]. 2020 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2019&locations=NL&start=2000>

69. WORLD BANK, Inflation, consumer prices (annual %) - Netherlands. *Worldbank.org* [online]. 2020 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2019&locations=NL&start=2000>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Podkladová data pro HDP České republiky	117
Příloha č. 2: Podkladová data pro produkci a mezipotřebu HDP v České republice v mil. Kč.....	118
Příloha č. 3: Podkladová data pro HDP Nizozemska v mil. eur.....	118
Příloha č. 4: Podkladová data pro roční změnu HDP Nizozemska v %.....	119
Příloha č. 5: Podkladová data pro HDP na obyvatele ve standardu kupní síly (PPS).....	119
Příloha č. 6: Podkladová data pro míru inflace v České republice v %	120
Příloha č. 7: Podkladová data pro míru inflace Nizozemska v %	120
Příloha č. 8: Podkladová data pro srovnání míry inflace České republiky a Nizozemska v %	121
Příloha č. 9: Podkladová data pro míru ekonomické aktivity ČR v %.....	121
Příloha č. 10: Podkladová data pro obecnou míru nezaměstnanosti ČR v %.....	122
Příloha č. 11: Podkladová data pro míru nezaměstnanosti Nizozemska v %	122
Příloha č. 12: Podkladová data pro komparaci míry nezaměstnanosti České republiky a Nizozemska v %	123
Příloha č. 13: Podkladová data pro diskontní sazbu České republiky v %	123
Příloha č. 14: Podkladová data pro úrokovou míru Nizozemska v %.....	124
Příloha č. 15: Podkladová data pro výši státního dluhu ČR v mld. Kč	124
Příloha č. 16: Podkladová data pro podíl státního dluhu na HDP	125
Příloha č. 17: Podkladová data pro podíl státního dluhu na HDP Nizozemska v %.....	125
Příloha č. 18: Podkladová data pro komparaci podílu státního dluhu na HDP u České republiky a Nizozemska v %	126
Příloha č. 19: Výsledky prognóz pro Českou republiku.....	126
Příloha č. 20: Výsledky prognóz pro Nizozemsko	126
Příloha č. 21: Podkladová data k prognóze podílu státního dluhu ČR na HDP v %.....	127
Příloha č. 22: Podkladová data k prognóze salda platební bilance České republiky a Nizozemska.....	127

8 Přílohy

Příloha č. 1: Podkladová data pro HDP České republiky

<i>Rok</i>	<i>HDP v mil.Kč</i>
2000	2 386 289
2001	2 579 126
2002	2 690 982
2003	2 823 452
2004	3 079 207
2005	3 285 601
2006	3 530 881
2007	3 859 533
2008	4 042 860
2009	3 954 320
2010	3 992 870
2011	4 062 323
2012	4 088 912
2013	4 142 811
2014	4 345 766
2015	4 625 378
2016	4 796 873
2017	5 110 743
2018	5 409 665
2019	5 748 805

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 2: Podkladová data pro produkci a mezispotřebu HDP v České republice v mil. Kč

<i>Rok</i>	<i>Produkce</i>	<i>Mezispotřeba</i>
2000	5 311 061	3 137 265
2001	5 774 300	3 420 469
2002	5 963 693	3 502 991
2003	6 426 914	3 845 768
2004	7 060 937	4 272 994
2005	7 500 391	4 528 838
2006	8 371 141	5 161 935
2007	9 237 239	5 741 909
2008	9 616 095	5 948 131
2009	8 863 413	5 285 354
2010	9 270 576	5 657 048
2011	9 696 367	6 027 464
2012	9 628 094	5 950 582
2013	9 668 079	5 955 064
2014	10 189 908	6 259 332
2015	10 634 751	6 469 577
2016	10 825 337	6 510 618
2017	11 596 013	7 003 393
2018	12 267 961	7 392 942
2019	12 867 944	7 678 278

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 3: Podkladová data pro HDP Nizozemska v mil. eur

<i>Rok</i>	<i>HDP v mil. eur</i>
2000	720900
2001	755302
2002	768288
2003	782732
2004	820046
2005	865848
2006	932883
2007	1001089
2008	1043712
2009	966334
2010	1033683
2011	1085896
2012	1108508
2013	1120600
2014	1138132
2015	1208602
2016	1199381
2017	1274309
2018	1347819
2019	1400898

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z CBS

Příloha č. 4: Podkladová data pro roční změnu HDP Nizozemska v %

Rok	Roční změna v %
2000	4,196
2001	2,327
2002	0,217
2003	0,156
2004	1,985
2005	2,051
2006	3,461
2007	3,773
2008	2,170
2009	-3,667
2010	1,343
2011	1,551
2012	-1,030
2013	-0,130
2014	1,423
2015	1,959
2016	2,192
2017	2,911
2018	2,361
2019	1,677

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Worldbank

Příloha č. 5: Podkladová data pro HDP na obyvatele ve standardu kupní síly (PPS)

Rok	Evropská unie - 28 - průměr	Nizozemsko	Česká republika
2008	102	143	86
2009	101	140	87
2010	101	137	84
2011	101	135	84
2012	101	136	84
2013	101	137	86
2014	101	133	88
2015	101	132	89
2016	101	129	89
2017	101	129	91
2018	101	130	92
2019	101	128	93

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Příloha č. 6: Podkladová data pro míru inflace v České republice v %

Rok	Míra inflace
2000	3,9
2001	4,7
2002	1,8
2003	0,1
2004	2,8
2005	1,9
2006	2,5
2007	2,8
2008	6,3
2009	1,0
2010	1,5
2011	1,9
2012	3,3
2013	1,4
2014	0,4
2015	0,3
2016	0,7
2017	2,5
2018	2,1
2019	2,8

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 7: Podkladová data pro míru inflace Nizozemska v %

Rok	Míra inflace
2000	2,4
2001	4,2
2002	3,3
2003	2,1
2004	1,3
2005	1,7
2006	1,1
2007	1,6
2008	2,5
2009	1,2
2010	1,3
2011	2,3
2012	2,5
2013	2,5
2014	1,0
2015	0,6
2016	0,3
2017	1,4
2018	1,7
2019	2,6

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Worldbank

Příloha č. 8: Podkladová data pro srovnání míry inflace České republiky a Nizozemska v %

Rok	Nizozemsko	Česká republika
2000	2,4	3,9
2001	4,2	4,7
2002	3,3	1,8
2003	2,1	0,1
2004	1,3	2,8
2005	1,7	1,9
2006	1,1	2,5
2007	1,6	2,8
2008	2,5	6,3
2009	1,2	1,0
2010	1,3	1,5
2011	2,3	1,9
2012	2,5	3,3
2013	2,5	1,4
2014	1,0	0,4
2015	0,6	0,3
2016	0,3	0,7
2017	1,4	2,5
2018	1,7	2,1
2019	2,6	2,8

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ a Worldbank

Příloha č. 9: Podkladová data pro míru ekonomické aktivity ČR v %

Rok	Míra ekonomické aktivity
2000	60,4
2001	60
2002	59,8
2003	59,4
2004	59,2
2005	59,4
2006	59,3
2007	58,8
2008	58,5
2009	58,7
2010	58,4
2011	58,3
2012	58,6
2013	59,3
2014	59,3
2015	59,4
2016	59,9
2017	60,2
2018	60,6
2019	60,4

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 10: Podkladová data pro obecnou míru nezaměstnanosti ČR v %

Rok	Míra nezaměstnanosti
2000	8,8
2001	8,1
2002	7,3
2003	7,8
2004	8,3
2005	7,9
2006	7,1
2007	5,3
2008	4,4
2009	6,7
2010	7,3
2011	6,7
2012	7,0
2013	7,0
2014	6,1
2015	5,0
2016	4,0
2017	2,9
2018	2,2
2019	2,0

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 11: Podkladová data pro míru nezaměstnanosti Nizozemska v %

Rok	Míra nezaměstnanosti
2000	3,67
2001	3,08
2002	3,67
2003	4,84
2004	5,67
2005	5,88
2006	5,01
2007	4,17
2008	3,67
2009	4,35
2010	5,01
2011	4,99
2012	5,83
2013	7,24
2014	7,42
2015	6,89
2016	6,03
2017	4,86
2018	3,84
2019	3,4

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z OECD

Příloha č. 12: Podkladová data pro komparaci míry nezaměstnanosti České republiky a Nizozemska v %

Rok	Nizozemsko	Česká republika
2000	3,67	8,80
2001	3,08	8,10
2002	3,67	7,30
2003	4,84	7,80
2004	5,67	8,30
2005	5,88	7,90
2006	5,01	7,10
2007	4,17	5,30
2008	3,67	4,40
2009	4,35	6,70
2010	5,01	7,30
2011	4,99	6,70
2012	5,83	7,00
2013	7,24	7,00
2014	7,42	6,10
2015	6,89	5,00
2016	6,03	4,00
2017	4,86	2,90
2018	3,84	2,20
2019	3,4	2,00

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ a OECD

Příloha č. 13: Podkladová data pro diskontní sazbu České republiky v %

Rok	Diskontní sazba
2000	5
2001	3,75
2002	1,75
2003	1
2004	1,5
2005	1
2006	1,5
2007	2,5
2008	1,25
2009	0,25
2010	0,25
2011	0,25
2012	0,05
2013	0,05
2014	0,05
2015	0,05
2016	0,05
2017	0,05
2018	0,75
2019	1

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČNB

Příloha č. 14: Podkladová data pro úrokovou míru Nizozemska v %

Rok	NL
2000	5,4
2001	5
2002	4,9
2003	4,1
2004	4,1
2005	3,4
2006	3,8
2007	4,3
2008	4,2
2009	3,7
2010	3
2011	3
2012	1,9
2013	2
2014	1,5
2015	0,7
2016	0,3
2017	0,5
2018	0,6
2019	-0,1

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z OECD

Příloha č. 15: Podkladová data pro výši státního dluhu ČR v mld. Kč

Rok	Státní dluh
2000	289,3
2001	345
2002	395,9
2003	493,2
2004	592,9
2005	691,2
2006	802,5
2007	892,3
2008	999,8
2009	1178,2
2010	1344,1
2011	1499,4
2012	1667,6
2013	1683,3
2014	1663,7
2015	1673
2016	1613,4
2017	1624,7
2018	1622
2019	1640,2

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z MFČR

Příloha č. 16: Podkladová data pro podíl státního dluhu na HDP

Rok	Hrubý domácí produkt	Státní dluh	Podíl státního dluhu na HDP
2000	2 386,289	289,3	12,1
2001	2 579,126	345	13,4
2002	2 690,982	395,9	14,7
2003	2 823,452	493,2	17,5
2004	3 079,207	592,9	19,3
2005	3 285,601	691,2	21,0
2006	3 530,881	802,5	22,7
2007	3 859,533	892,3	23,1
2008	4 042,860	999,8	24,7
2009	3 954,320	1178,2	29,8
2010	3 992,870	1344,1	33,7
2011	4 062,323	1499,4	36,9
2012	4 088,912	1667,6	40,8
2013	4 142,811	1683,3	40,6
2014	4 345,766	1663,7	38,3
2015	4 625,378	1673	36,2
2016	4 796,873	1613,4	33,6
2017	5 110,743	1624,7	31,8
2018	5 409,665	1622	30,0
2019	5 748,805	1640,2	28,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ a MFČR

Příloha č. 17: Podkladová data pro podíl státního dluhu na HDP Nizozemska v %

Rok	Nizozemska
2000	52,1
2001	49,5
2002	48,8
2003	50,0
2004	50,3
2005	49,8
2006	45,2
2007	43,0
2008	54,7
2009	56,8
2010	59,3
2011	61,7
2012	66,3
2013	67,7
2014	67,9
2015	64,7
2016	61,9
2017	56,9
2018	52,4
2019	48,7

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Příloha č. 18: Podkladová data pro komparaci podílu státního dluhu na HDP u České republiky a Nizozemska v %

Rok	Česká republika	Nizozemsko
2000	17	52,1
2001	22,7	49,5
2002	25,8	48,8
2003	28,2	50
2004	28,4	50,3
2005	27,7	49,8
2006	27,6	45,2
2007	27,3	43
2008	28,1	54,7
2009	33,4	56,8
2010	37,1	59,3
2011	39,7	61,7
2012	44,2	66,3
2013	44,4	67,7
2014	41,9	67,9
2015	39,7	64,7
2016	36,6	61,9
2017	34,2	56,9
2018	32,1	52,4
2019	30,2	48,7

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Příloha č. 19: Výsledky prognóz pro Českou republiku

ČESKÁ REPUBLIKA

Rok	HDP	Míra nezaměstnanosti	Míra inflace	Úroková míra	Státní dluh	Platební bilance
	mld. Kč	%	%	%	%	mld. Kč
2020	5626,94	2,95	1,96	0,45	34,9	413,3
2021	5927,83	2,48	2,07	0,59	34,1	374,7
2022	6269,21	2,32	1,91	0,64	33,3	229,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupů ze SW Gretl

Příloha č. 20: Výsledky prognóz pro Nizozemsko

NIZOZEMSKO

Rok	HDP	Míra nezaměstnanosti	Míra inflace	Úroková míra	Státní dluh	Platební bilance
	mld. EUR	%	%	%	%	mld. EUR
2020	1388,022	5,30	1,76	-0,16	56,7	63,49
2021	1463,755	5,50	1,67	-0,03	55,0	61,64
2022	1518,439	5,59	1,42	-0,71	53,5	60,74

Zdroj: vlastní zpracování na základě výstupů ze SW Gretl

Příloha č. 21: Podkladová data k prognóze podílu státního dluhu ČR na HDP v %

ČR	
Rok	Podíl dluhu na HDP
2000	17
2001	22,7
2002	25,8
2003	28,2
2004	28,4
2005	27,7
2006	27,6
2007	27,3
2008	28,1
2009	33,4
2010	37,1
2011	39,7
2012	44,2
2013	44,4
2014	41,9
2015	39,7
2016	36,6
2017	34,2
2018	32,1
2019	30,2

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu

Příloha č. 22: Podkladová data k prognóze salda platební bilance České republiky a Nizozemska

ČR - mld. Kč		NL - mld. eur	
Rok	saldo platební bilance	Rok	saldo platební bilance
2002	-70,8	2002	27,13
2003	-69,8	2003	27,3
2004	-26,4	2004	27,27
2005	38,6	2005	31,3
2006	39,8	2006	33,59
2007	87,9	2007	40,23
2008	67,2	2008	34,56
2009	149,6	2009	35,34
2010	121,2	2010	39,64
2011	191,1	2011	44,44
2012	305,7	2012	40,27
2013	351,2	2013	46,75
2014	429,2	2014	50,99
2015	406,2	2015	46,79
2016	479,4	2016	54,37
2017	443,2	2017	58,55
2018	380,7	2018	56,6
2019	145,7	2019	55,37

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu